

A KISALFÖLDI BAZALT TANÚHEGYEK EDÉNYES FLÓRÁJA

MESTERHÁZY ATTILA¹ – BAUER NORBERT² – KULCSÁR LÁSZLÓ³

¹ Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, H-9941 Őriszentpéter Siska szer 26/A.

² H-8420 Zirc Egri J. u. 8.

³ Sárvár Polgármesteri Hivatal, H-9600 Sárvár Várkerület 2-3.

BEVEZETÉS

A Somló és Ság hegy, mint a Kisalföld síkjából kiemelkedő, jellegzetes formakincsű bazalt tanúhegyek, mint borvidékek ill. a Ság, mint egykori bányaterület széles körben ismertek. A kisebb, inkább dombvidéki jellegű, de hasonló keletkezésű bazalthegyek (Kissomlyó, Hercseg, Vásárosmiske-Gércei tufagyűrű apró hegyei), már inkább csak regionális szinten ismertek, kutatottságuk is ennek megfelelően jóval kisebb mértékű.

A dunántúli bazalt tanúhegyek mindegyike ma már egész területén magán hordozza az évszázados emberi tevékenység hatásainak eredményeit. Ennek következtében természetes vegetációjuk sehol sem érintetlen, de néhol még megőrződtek az eredeti, vagy az ősihez közelítő, szépen regenerálódott növénytakaró maradványai, értékes fajaikkal együtt. Munkánk célja, e bazalt ill. bazalttufa hegyek edényes flórájának, még fellelhető botanikai értékeinek megismerése volt.

1. ÁLTALÁNOS TERMÉSZETFÖLDRAJZI JELLEMZÉS

1.1. TOPOGRÁFIA

A Kisalföld déli peremén és a Kemeneshát észak-keleti részén kiemelkedő bazalthegyek és dombok jellegzetes elemei az egyhangú tájnak. Legnagyobb tömegű és legmagasabb hegyei a Somló (432 m) és a – részben elbányászott – Ság-hegy (279 m). A többi kisebb tanúhegy a Kissomlyó (220 m) a Vásárosmiske-Gércei tufagyűrű – melyet a Nemes-hegy (183 m), a Púpos-hegy (172 m), a Külső-hegy (173 m) és a Pet-hegy (168 m) alkot – valamint a sitkei Hercseg-hegy (230 m) már csak dombként töri meg a Kisalföld síkját.

A földrajzi tájbeosztás szerint a vizsgált szigethegyek közül a Hercseg-hegy, és a Vásárosmiske-Gércei tufagyűrű a Nyugat-Magyarországi Peremvidék nagytájon belül a Kemeneshát középtáj területén helyezkedik el. A Somló már a Kisalföld Marcal-medencéjében magasodik, közvetlenül a Bakony-vidék peremén. A Ság és a Kissomlyó pedig a két említett középtáj határán található (MAROSI – SOMOGYI 1990).

1.2. GEOLÓGIA, FÖLDTÖRTÉNET

A vizsgált szigethegyek annak a vulkáni tevékenységnek az emlékei, amely a felső-pannóniai térszínen mintegy 3-6 millió évvel ezelőtt zajlott le. Szerkezeti irányokhoz való kötöttségüket HOFFMANN (1878), VITÁLIS (1913), LÓCZY (1913), FERENCZI (1925), VARRÓK (1953) igazolta. (1. ábra). Újabb vizsgálatok szerint a kislétföldi vulkáni területhez sorolható Burgenland két, kissé elkülönülő, mintegy 11 millió éves bazalttűzhányója, a Pál-hegy (Pauliberg) és a felsőpulyai (Oberpullendorf) Fenyős erdő is (HARANGI 2002).

Eltérő szerkezetük, magasságuk és a fekü szintkülönbségei elárulják, hogy az egyes kúpok anyagát különböző időben felszínre hozó vulkáni folyamatok már erodált felszínen tevékenykedtek. Ehhez járul még a fekü kőzettani különbsége is. JUGOVICS (1937) és VITÁLIS (1913) szerint a Ság-hegy valamint a Vásárosmiske-Gércei tufagyűrű fektijét felső-pannóniai homokos agyagos rétegek alkotják, ugyanakkor Sitkén kereszt-rétegzett homokzárványok vannak a tufarétegben. Máshol (pl. szili fűrás) a vulkáni anyagok pleisztocén kavics közé települtek. A kőzettani bizonyítékok alapján tehát a felsőpannon végétől az alsó-pleisztocénig többször megismétlődő kitörési periódusokkal tevékenykedhetett a vulkanizmus (VITÁLIS 1931, LÓCZY 1931, JUGOVICS 1916, 1917, BOKOR 1965).

Az egyes vulkánok fejlődéstörténete nagyon hasonló. Ugyanabban a környezetben és nagyjából egyidőben keletkeztek. Az első kitöréseket mindenütt a bazaltos magma és a külső eredetű víz keveredése idézte elő. Az óriási feszítőerő hatására kitöréseket iszonyú gőzrobbanások kísérték. A magasba lövellt, bazaltszemcsékkel keveredett törmelékanyag visszahullva gyűrű alakban – ún. tufagyűrűt képezve – rakódott le. A robbanásokkal kísért törmelékszórás mindaddig ismétlődött, amíg a vízutánpótlás tartott. Ezután a kitörések hevéssége egyre csökkent, végül csendes lávaömlésekre került sor.

Ez az általános kép leginkább a Ság-hegyre és a Somlóra volt jellemző. A Kissomlyó és a Hercseg-hegy esetében kisebb szünetek is jelentkeztek a vulkáni működésben. A Vásárosmiske-Gércei vulkán pedig már az első szakasz után befejezte a működését, lávafolyás itt már nem következett be (HARANGI 2002).

A bazaltvulkánosságot az alsó-pleisztocénben további akkumulációs periódus követte. A Rába, amely ekkor még a mai Kemenesalja és a Marcal-medence területén folyt, kavicsbordalékkal töltötte a területet. Egyes helyeken a hordalék be is fedte a bazaltkúpokat. Sitkénél, Gércénél, Magyargencsnél, Egyházaskeszőnél ma is alsó-pleisztocén Rába-kavics fedi a vulkanikus kőzeteket, míg a Somlón 160, a Ságón 80, a Kissomlyón 25 méterrel a felső-pannóniai térszínél magasabban található a Rába-kavics (SZÁDECZKY-KARDOSS 1938).

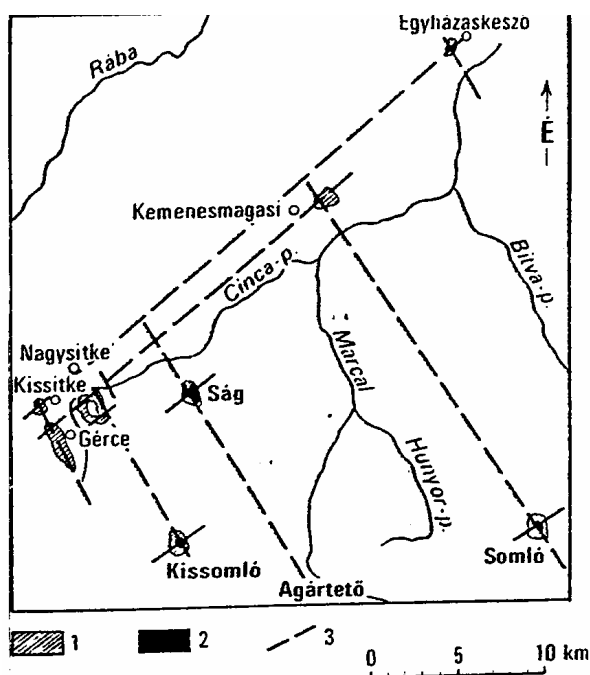
A pleisztocén középső részében a Győri-medence süllyedésével és a Bakony kiemelkedésével a Rába folyása nyugatabbra tolódott. Hátrahagyott kavicsbordaléka alakította ki a mai Kemeneshátat, ezután bevágódott mai völgyébe.

A megnövekedett szintkülönbség hatására hátravágódó vízfolyások (előbb a Zala, később a Marcal) megkezdték eróziós munkájukat, melynek során 120-160 m vastagságú réteget hordtak el a területről. A keményebb bazalttakaró jobban ellenállt az erózióknak, így a vulkánok lassanként kiemelkedtek környezetükből.

A pleisztocén folyóvízi és szélerózió a lávatakarót is pusztította. A lávapajzsok veszítettek magasságukból, peremei elvékonyodtak, lekoptak. Ott, ahol a pajzs széle alól lepusztult a kőzet, a pajzs letöredezett és egyes darabjai lecsúsztak. Ilyen lecsúszott kőzetdarabok találhatók a Ság-hegy oldalán is (LENGYEL 1960).

A pleisztocén során az erózió mellett lezajlott másik jellegzetes folyamat a lösz-képződés volt. A szél által kifújtt és elszállított porból löszszerű anyagok települtek a tanúhegyek oldalába (pl. Ság-hegy, Somló). Ezekon a löszös foltokon képződtek a hegyek legtermékenyebb talajai, amelyek később a szőlőkultúra alapjait jelentették.

1. ábra Kemenes peremi bazalt- és bazalttufa előfordulások
(VARRÓK, 1975)

1.3. ÉGHAJLAT, VÍZRAJZ

PÉCZELY (1979) beosztása szerint a sziget-hegyek környezetének éghajlata a mérsékelt meleg – mérsékelt nedves éghajlati körzetbe sorolható. A területen az évi napfénytartam meghaladja 1900 órát. A nyári hónapokban 780 óra körüli, télen 190 óra körüli napsütést élvez a táj.

Az évi középhőmérséklet 9,5-10 °C körüli. Évente mintegy 183 napon keresztül a napi középhőmérséklet meghaladja a 10 °C-ot. Ez az időszak április 15. körül kezdődik és október 15-ig tart. A fagymentes időszak hossza átlagosan 192 nap.

Az évi csapadékmennyiség 50 éves átlaga 650 mm körüli. A téli félévben átlagosan 40 hótakarós nap jellemző. A leggyakoribb szélirány az északi és a déli (MAROSI – SOMOGYI 1990).

A hegyek éghajlata azonban némileg eltér az általános képtől. Legjellemzőbb vonása a déli és az északi kitettségű lejtők besugárzásában fennálló különbség, amely a két oldal eltérő felmelegedésében nyilvánul meg. Ez közvetve kihat a vízgazdálkodásra is, amely nagymértékben befolyásolja a természetes vegetáció kifejlődését.

A lehulló csapadék nagy része lefut a lejtős felszínről, és a hegylábi területeken gyűlik össze. Felszíni vízfolyásokkal csak a Somlón találkozhatunk. A hegy észak-keleti részén a Szent-Márton-kút, nyugati részén a Séd-forrás fakad egyaránt mintegy 220 m tszf. magasságban.

A szinte állandóan tapasztalható légmozgások pedig további jelentős szárító hatást fejtenek ki a felszíni vizekben amúgy is szegény hegyek felszínén.

1.4. TALAJVISZONYOK

A hasonló geológiai felépítés, klimatikus tényezők és a természetes növénytakaró az egyes hegyeken hasonló talajtípusok képződéséhez vezetett. GÓCZÁN (1971) Marcal-medencéről készült talajtani monográfiájában érintőlegesen foglalkozik az ide tartozó tanúhegyek (Somló, Kíssomlyó, Ság-hegy, tufagyűrű) talajtani vonásaival (talajerózió, típusok), talajtani térképet is közöl.

A sziklás felszíneken, ahol a talajképző folyamatok nem tették lehetővé nagyobb mennyiségű szervesanyagot produkáló magasabbrendű növényzet megtelepedését köves, sziklás váztalajokat találunk (SZABOLCS 1966). E típus jellemzője, hogy az igen sekély humuszos talajréteget gyakran megszakítja a felszínen lévő szikla. Természetes növényzete nyílt sziklagyep, amely főleg zuzmókból, mohákból és harasztokból, fűvekből, pozsgás fajokból és cserjékből áll (pl. *Asplenium trichomanes*, *A. adiantum-nigrum*, *Allium flavum*, *Sedum album*, *Sedum acre*, *Melica transsilvanica*).

A köves, sziklás váztalajokkal határosan a bazalt illetve a bazalttufa málladékan kisebb foltokban erubáz talajok (nyirok) találhatók. E talajtípus képződéséhez a vulkáni kőzet agyagos, bázisokban gazdag, sötét színű mállásterméket szolgáltatott. A sötét szín és a déli kitettség e talajok korai felmelegedését idézi elő, ami tavasszal a még nagy víztartalommal párosulva buja növényfejlődéssel párosul. A tömör kőzet közelében fellépő nyári kiszáradás azonban meggátolja a biológiai lebontást, ezért a nyiroktalaj szervesanyag tartalma magas (5-8 %). A nagy szervesanyag-tartalom ellenére azonban a talaj gyenge termőképességű (KULCSÁR 2000). Természetes vegetációját elsősorban xerotherm gyepek alkotják. Állományaikban általában a keskenylevelű, szárazságtűrő fűfélék dominálnak (pl. *Festuca rupicola*, *Festuca valesiaca*, *Stipa capillata*).

Alacsonyabb térszínen a hegyoldalakon a vastagabb pannon üledékrétegek lehetővé tették mélyebb rétegű talajok kifejlődését. Ezeken a területeken uralkodó kedvezőbb vízgazdálkodási viszonyok a fás vegetáció megtelepedését biztosították. A fás vegetáció alatt jellemzően a barna erdőtalajok különböző típusai képződtek (agyag-bemosódásos barna erdőtalaj, Ramann-féle barna erdőtalaj) (STEFANOVITS 1963). A legtermékenyebb foltok ott alakultak ki, ahol a pannon üledékekre nagyobb mennyiségű

lősz is települt. Természetes vegetációjukat molyhos tölgyes bokorerdők, melegkedvelő tölgyesek, az üdébb részeken gyertyános-tölgyesek alkotják.

A hegylábi részeken lejtőhordalék talajok uralkodnak. Ezek a talajok az erózió által lehordott rétegekből képződtek. A barna erdőtalajok, és lejtőhordalék talajok nagy része mára már mezőgazdasági művelés alatt áll. Az eredeti növénytakaró ezeken a részeken szinte teljesen megsemmisült.

1. 5. NÖVÉNYFÖLDRAJZI VISZONYOK

A Kisalföld síkjából kiemelkedő bazalthegyek Magyarország növényföldrajzi térképén (PÓCS 1981) önálló foltként különülnek el az *Eupannonicum* kisalföldi (*Arrabonicum*) flórajrásából és sajátos, középhegységi jellegű növényviláguk alapján inkább a *Bakonyicum*, *Vesprimense* flórajrásához sorolhatók. Érdekes, hogy a Tapolcai-medence és a Balaton-felvidék földtörténeti szempontból hasonló genetikájú tanúhegyei a *Balatonicum* flórajrásához tartoznak, mely különbözőség háttérében a szóban forgó területek klimatikus különbségei (BORHIDI 1961, 1967) nevezhetők meg jelentős tényezőként.

A szigethegységek növényföldrajzi szempontból kimagasló jelentőségűek, mely BORBÁS (1887) monográfiájából is kitűnik, s melyre GÁYER (1925) jelentős tanulmányában is rámutat: „...a pannonikus flóra nem is itt, hanem a síkság bazalthegyein, a Hercsegen, Kissomlyón, főleg pedig a Ságon bontakozik ki teljes valójában: *Stipa ioannis*, *capillata*, *diplachne*, *Melica transsilvanica*, *Adonis vernalis*, *Alyssum arduini*, *Ranunculus illyricus*, *Silene otites*, *Dictamnus*, *Orlaya grandiflora*, *Geranium lucidum*, *divaricatum*, *Echium rubrum*, *Onosma arenaria*, *Marrubium peregrinum*, *Glechoma hirsuta*, *Orthantha*, *Plantago arenaria*, *Inula oculus-christi*, *germanica*, *Echinops paniculatus*, *Centaurea axillaris*, *Scorzonera purpurea*, *Orobanche arenaria*, *Coronaria tomentosa*, *Prunus mahaleb*, *Quercus lanuginosa* etc. E bazalthegyek flórája teljesen azonos a Bakony bazalthegyeinek, így különösen a Nagy-Somlyónak flórájával, legfeljebb szegényebb, s kétségtelen, hogy megyénk keleti síkságának bazalt-flórája nem is egyéb, mint a Bakony flórájának nyugati előőrse, s fejlődéstörténetileg ahhoz kapcsolódik.”

A Kisalföld és a Bakonyalja peremterületének bazalt tanúhegyei közül botanikai szempontból a Ság-hegy és a Somló kiemelhető, mivel ezek a „nagyobb hegyek” biztosítottak a legváltozatosabb élőhelyi adottságokat a kisebb kiemelkedésekkel (Kissomlyó, Hercseg, Vásárosmiske-Gércei tufagyűrű) szemben. Ez a mai vegetációban nem ennyire egyértelmű, hiszen a kisebb, s így kevésbé frekvenciált bazalthegyek növényzete néhol természetesebb képet mutat. Növényföldrajzi szempontból, illetve geológiai fejlődéstörténeti viszonylatban is a Tapolcai-medence, a Balaton-felvidék és a Kisalföld bazalt tanúhegyei közeli kapcsolatban állnak, de semmiképp sem azonosak, még az egymáshoz közel fekvő területek is rendelkeznek sajátos florisztikai vonásokkal (pl.: Szent György-hegy: *Notiholaena marantae*, *Dianthus plumarius* subsp. *lumnitzeri*; Gulács és Köves-hegy: *Cotinus coggygia*; Csobánc: *Saxifraga paniculata*, *Cardaminopsis hispida*, szigligeti Kamon-kő: *Ruscus aculeatus* stb.).

A kisalföldi bazaltvulkánok célzott és alapos botanikai vizsgálata nem történt meg, inkább csak florisztikai érdekességeiket közölték, erősítették meg időről időre. A tanúhegyek geológiai szempontból országos szinten, sőt a Ság-hegy világviszonylatban is kiemelt jelentőségűnek tartott területek, botanikai részről azonban csak nyugat-dunántúli léptékben kiemelkedőek, mivel a pannon flóra nyugati határának utolsó bástyái.

2. FLÓRA- ÉS VEGETÁCIÓKUTATÁSOK A SZIGETHEGYEKEN

A vulkáni tanúhegyek flórájáról először KITAIBEL PÁL (1799) útinaplójában találunk adatokat. KITAIBEL útjai során a kisalföldi bazalt-hegyek közül csak a Somlót érintette, és innen közöl florisztikai adatokat. Az útinaplóban említésre kerül a Ság-hegy (mint Sághegy, Ság Berg, Ság) és a Kissomlyó is, de területükről nem, s közvetlenül Celldömölk (Dömölk) térségéből is alig találhatók florisztikai adatok (GOMBOCZ 1945). BORBÁS VINCE (1887) vasvármegyei monográfiája a sziget-hegyek (elsősorban a Ság - hegy, Hercseg, Kissomlyó) flórájának megismerésében is korszakalkotó jelentőségű, hiszen több mint 200 taxon esetén jelöli meg az előbb említett területeket konkrét lelőhelyként. A hegyek flórájának kiemelését érdemlő fajai közül – melyek egy része mára már ki is pusztult a területről – többek között ő közli elsőként az *Adonis vernalis*, *Adoxa moschatellina*, *Aurinia saxatilis*, *Anemone nemorosa*, *Anemone sylvestris*, *Aster amellus*, *Carex michelii*, *Dictamnus albus*, *Echium maculatum*, *Inula germanica*, *Inula oculus-christi*, *Iris variegata*, *Onosma arenaria*, *Orchis morio*, *Ornithogalum kochi*, *Pulsatilla grandis*, *Pulsatilla pratensis* subsp. *nigricans*, *Ranunculus illyricus*, *Scilla bifolia* agg., *Stipa pennata* előfordulását. PILLITZ BENŐ (1908) Veszprém vármegye növényzetéről írt művében a Somlóról közöl florisztikai adatokat. GÁYER GYULA (1908, 1914, 1925) munkái a Ság-hegy növényföldrajzi szempontból kiemelkedő fajainak adataira vonatkozóan értékesek, részben BORBÁS (1887) adatainak megerősítése, részben pedig újabb érdekességek közlése (*Anemone ranunculoides*, *Centaurea triumphetti*, *Prunus mahaleb*, *Orobancha arenaria*, *Scabiosa canescens*, *Cotoneaster integerrimus*). GÁYER (1929) nevéhez fűződik a középhegységi jellegű pannon flórával való szoros kapcsolat felismerése a kisalföldi bazalt-hegyeken „főleg pedig a Ság-hon”. Ő az első aki a Vásárosmiske-Gércei tufagyűrűről több florisztikai adatot is közöl (GÁYER 1929). SZABÓ IMRE (1928) a Somlóról elsőként jelzi az *Erythronium dens-canis*-t, mely faj azóta a Somló „fantomnövénye” lett, mivel később senki sem erősítette meg. PAUER ARNOLD (1932) mindössze néhány, de növényföldrajzilag jelentős adattal gazdagítja a Ság-hegy növényvilágát. Elsőként publikálja egy fontos erdőssztyepp faj, a *Chamaecytisus austriacus* jelenlétét. A Bakony-vidék és Győr megye tragikus sorsú kutatója POLGÁR SÁNDOR (1936) cikkében közöl néhány adatot a Somlóról. KITAIBEL és POLGÁR adatait idézi és néhány újabb fajjal gyarapítja a Somlóról közölt növényfajok számát RÉDL REZSŐ (1942) a Bakony-hegység flórájáról írt monográfiájában. Kimagasló eredmények és nagy számú florisztikai adat fűződik JEANPLONG JÓZSEF, HORVÁTH ERNŐ és CSAPODY ISTVÁN munkásságához, akik adataikat csak részben publikálták (JEANPLONG 1956, HORVÁTH – JEANPLONG 1962).

JEANPLONG JÓZSEF 1976. évi kutatási jelentésében érdekesebb florisztikai adatként közli a *Gymnocarpium robertianum*, *Prunus fruticosa*, *Papaver dubium*, *Achillea distans*, *Allium montanum* előfordulását. HORVÁTH – JEANPLONG (1962) tanulmányában hivatkozott adatként szerepel a *Taraxacum obliquum* ság-hegyi előfordulása (JÁVORKA – SOÓ 1951), de ennek megerősítésére herbáriumi példányt nem találtunk. JEANPLONG – DALA (1974) kéziratában említést érdemel az *Anemone intermedia*, *Cephalaria transsilvanica*, *Lactuca quercina*, míg CSAPODY (1974) munkájában a *Mercurialis ovata*, *Carex pallescens*, *Asperula tinctoria*, *Brachypodium sylvaticum* adata szerepel első közlésként. CSAPODY a BORBÁS (1887) által *Lotus villosus*-ként közölt növényt *Lotus borbásii*-nak tartja. A Ság-hegy növényzetéről három kézirat is készült (SEBESTYÉN 1975, PALOTAI 1984, EREDICSNÉ 1997) gyakorlatilag azonos vagy közel azonos – részben a korábbi szerzőktől átvett – florisztikai adatsorral, s jónéhány téves adattal. A Somlóról egyetlen kéziratot ismerünk (MÉSZÁROS 1990) szintén néhány téves adattal.

A tanúhegyek florisztikai kutatásának áttekintése ezzel még nem teljes, hiszen a tudományos növénygyűjteményeket, szórványos florisztikai adatokat is áttekintve a hegyet kutató botanikusok száma jelentősen bővül. Nagyon jelentősek MÁRTON JÓZSEF 1890-es években történt – jelenleg a Magyar Természettudományi Múzeum Növény-tárában található gyűjtései, melyek közt a Ság-hegy már eltűnt ritkaságainak igazoló példányai is megtalálhatók. A feltehetőleg egykor szintén létező BORBÁS anyagok valószínűleg gyűjteményének nagy részével együtt semmisültek meg. Ugyancsak a Növénytárban találhatóak POLGÁR SÁNDOR ság-hegyi és PILLITZ BENŐ somlói gyűjtései.

A szombathelyi Savaria Múzeumban elég gazdag herbáriumi anyag található a szigethegyek területéről. A Ság-hegyen gyűjtött a legtöbb kutató. WAISBECKER ANTAL és PIERS VILMOS az 1800-as évek végén, majd HORVÁTH ERNŐ és JEANPLONG JÓZSEF az 1960-as 70-es években. JEANPLONG JÓZSEF, KISS TAMÁS és HORVÁTH ERNŐ azon kevesek közé tartozik, akik gyűjtöttek a kisebb szigethegyek (Hercseg, Kissomlyó, Vásárosmiske-Gércei tufagyűrű) területéről is.

A Bakonyi Természettudományi Múzeum herbáriumában Zircen a Somlóról származó herbáriumi lapokat őrznek. Az 1960-as évek elejéről a kiváló erdész-botanikus TALLÓS PÁL, majd 1976-78-ból GALAMBOS ISTVÁN, ISTENES JÓZSEF, NOVÁK LÁSZLÓ, STADLER ANDRÁS, SZURGYI ZSOLT, ZSÁMBÉKI ZOLTÁN és WOLF ERNŐ lapjait találhatjuk meg, és így gyarapíthatjuk a Somló egykori növényvilágára vonatkozó ismereteinket.

SIMON JÓZSEF (1975) a Ság-hegyi Tájvédelmi Körzet ismertetésében röviden áttekinti a hegy növényföldrajzi képével kapcsolatos ismereteket, bemutatja a hegy néhány növénytársulását. FACSAR GÉZA (1987) a *Rosa* taxonokat kutatta a sziget-hegyeken, ő említi elsőként a *Rosa zagrebiensis* előfordulását a Somlóról. KOVÁCS J. ATTILA – TAKÁCS BÉLA (1997) kritikai áttekintésében a tanúhegyek növényfajairól is említést tesz. Érdekes, hogy a Ság-hegyen az *Aurinia saxatilis*-t az eltűnt taxonok közt említi (holott ma is szép számmal él a hegy néhány szikláján), míg az *Echium maculatum*-ot – melynek előfordulását jelenleg nem sikerült bizonyítani – a ritka elemek közé sorolja. KOVÁCS J. ATTILA (1992) Vas megye edényes flórájáról írt összeállításában javarészt BORBÁS (1887) egykori adatait közli. MIHÁLY – NÉMETH (2000a, 2000b) a Ság-hegy és a Somló szőlőinek gyomflórájáról közöl néhány adatot és megállapítja, hogy a hegy épp aktuális gyomflóráját nagyban befolyásolják a szélsőséges időjárási tényezők és a több mint ezer telektulajdonos által választott gazdálkodási módok. KULCSÁR LÁSZLÓ (2001) több florisztikai adatot közöl a kisebb

szigethegyekről (Hercseg, Vásárosmiske-Gércei tufagyűrű). BAUER NORBERT és MESTERHÁZY ATTILA (2001) kutatásai folyamán számos új adat vált ismertté a Ság-hegyről melynek jó része közönséges – főleg gyom – növény. Jelentős florisztikai eredmény a pannon-balkáni endemizmus *Polygonum graminifolium* előfordulásának kimutatása. A Ság-hegyről 409 edényes taxon jelenlétét sikerült igazolni. BAUER – MESTERHÁZY (2002) munkája a Somló flórájának eddigi legrészletesebb áttekintését adja, florisztikai-növényföldrajzi jellemzéssel. E kutatás során 2002-ben a Somlóról előkerül a *Polystichum aculeatum* is (BAUER 2003), valamint megerősítést nyer KIRÁLY GERGELY szóbeli közlése, az *Asplenium scolopendrium* előfordulása a vár ciszternájában.

A nyugat-magyarországi vulkanikus szigethegyek, mint a Balaton-felvidéki bazalt-vulkánosság legnyugatibb képződményei a vegetációkutatások terén szinte alig tanulmányozott területek közé tartozik. A bazalt tanúhegyek közül a Tapolcai-medence térségében előfordulók (Badacsony, Szent György-hegy, Csobánc stb.) tekinthetők leginkább kutatottnak, kevesebb információ áll rendelkezésre a Keszthelyi-hegységben található hegyekről (Tátika-hegy, Sarvaly-hegy stb.) és a Somlóról. A Ság-hegy és a Kisalföld kisebb tanúhegyei alig ismertek.

A hegyek bazalt alapkőzetén kialakult növénytársulásait sokszor a mészkövön előforduló – ill. mészkőhegyekről leírt – asszociációkkal azonosítják. Törmeléklejtő erdeit *Mercuriali-Tilietum*-nak, lejtősztyeppréteit *Cleistogeno-Festucetum rupicolae*-nek írják le (JAKUCS 1966, JEANPLONG 1976, KOVÁCS – TAKÁCS 1995), a bazalt más asszociációit viszont külön kezelik. Törmeléklejtő gyepeket *Geranio rotundifoliosedum albi* néven különítik el (JAKUCS in SOÓ 1973). A bazalt-hegyek karsztbokorerdői nagyban eltérnek a Balaton-felvidék *Cotino-Quercetum*-aitól, és a bokorerdő társulásai az Északi-középhegységben, valamint a Pilisben és a Gerecsében jellemzőbb *Ceraso-Quercetum pubescentis*-szel azonosíthatók. FEKETE (1964) a sajmeggyes-karsztbokorerdőt jelzi a Somlóról, JAKUCS (1961, 1966) a Badacsonyról, KOVÁCS – TAKÁCS (1995) több tanúhegyről. FEKETE (1964) a Somló esetében közli, hogy „a törmeléklejtők stabilizálódó peremein kevésbé tanulmányozott hársas sziklaerdők” találhatók.

A Ság-hegyen előforduló egyes növénytársulásokról SIMON (1975) és JEANPLONG (1976) munkáiban található rövid szöveges leírás. SIMON (1975) lejtőfüves sztyepprétet (*Festucetum rupicolae*), ligetes karsztbokorerdőt (*Quercetum pubescenti-cerris*), töviskest (*Pruneto-Crataegetum*), kaszálórétet (*Arrhenatheretum elatioris*), sziklai gyepeket (*Asplenietum ruta-murarie*), kultúrákaköcst (*Robinietum pseudo-acaciae cultum*) növényzeti típusokat jelez a Ság-hegyről. JEANPLONG (1976) egy lejtősztyepp (*Diplachno-Festucetum rupicolae*) összevont felvételét is megadja, majd a „mészkertülő sziklagyepet (*Asplenio septentrionali-Melicetum*), csepleszmelegyes cserjést (*Crataegocerasetum fruticosae*), sajmeggyes karsztbokorerdőt (*Ceraso mahaleb-Quercetum pubescentis*) és a gyertyános-kocsányos tölgyest (*Quercus petraeae-Carpinetum*), mint hegylábön előforduló fragmentális állományokat említi, melyben a *Quercus petraea* hiányzik és a *Carpinus betulus* válik tömegessé. MÉSZÁROS (1992) a Somlóról is említi az előbbi társulásokat, hozzátéve a bükköst (*Fagetum*) és a sovány csenkeszes legelőt (*Festucetum pseudovinae*), valamint közöl felvételeket a társulásokból. KOVÁCS (1995) a vas megyei növénytársulások áttekintésében a Ság-hegyet, és a Hercseget az *Orno-Quercetum pubescenti-cerris*, az előbb említett hegyeken kívül a Kissomlyót a *Pulsatillo-Festucetum rupicolae*, a Hercseget, Kissomlyót és a Vásárosmiske-Gércei tufagyűrűt a *Cleistogeni-Festucetum rupicolae* asszocióknál említi. A leíró részben

pedig a xerotherm tölgyesek és bokorerdők jellemző vas megyei élőhelyeként utal a kemenesaljai bazalthegyekre. (Megj.: a *Pulsatillo-Festucetum rupicolae* társulás elnevezése érdekes, mivel a *Pulsatillo-Festucetum* néven ismert asszociáció az Északi-középhegység és a Szlovák karszt szubmontán régiójából ismert, és névadó faja a *Pulsatilla montana* (BORHIDI – SANTA 1999, BORHIDI 2003).

A Somlóról korábban megjelent, florisztikai adatokat is tartalmazó ismeretterjesztő írásokat (DARNAI – DORNYAI – ZÁKONYI 1964, GALAMBOS – ILOSVAY 1980, GALAMBOS – KOPPÁNY – CSOMA 1994) 2002-ben a BFNPI tanösvény-sorozatának somlói kötete követte (BAUER – MESTERHÁZY et al. 2002).

3. ANYAG ÉS MÓDSZER

A botanikai kutatást 2000 és 2002 között végeztük. Ezekben az években márciustól októberig minden hónapban felkerestük a szigethegyeket. A bejárás során az egyes hegyeket a hegylábtól kezdve a tetőig vizsgáltuk, a fellelt növényfajokat feljegyeztük. A határozásnál elsősorban SIMON (2000) határozóját alkalmaztuk, a kritikus taxonok esetében szakemberekhez, összehasonlító anyagokhoz fordultunk. Téli időszakban felkutattuk a szigethegységgel foglalkozó irodalmakat és (részben) feldolgoztuk a különböző múzeumokban lévő a területekről gyűjtött herbáriumi anyagot is. Vizsgáltuk a szigethegyek növénytársulásait, élőhelyeit a Ság-hegyen cönológiai felvételek is készültek. A kategorizálás során a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (Á-NÉR) elnevezéseit használtuk (FEKETE et al. 1997). A szigethegyek természetes vegetációja, természetes állapotokat tükröző vegetációtérképük rekonstruálása során ma már elkerülhetetlen a „spekulatív módszer” ill. lehetőség predikciós modellek alkalmazása. Munkánk során összeállítottuk a szigethegyek annotált flóralistáját. A felsorolásnál a fajok sorrendjét a rendszertani besorolás szerint, a sorszámozást és a fajok elnevezését SIMON (2000) határozója szerint alkalmaztuk.

4. EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK

A Kisalföld vulkanikus szigethegyeinek területéről 722 edényes növénytaxon került kimutatásra. Ebből néhány korábbi – főleg szakdolgozatokban említett – adat nagy valószínűséggel téves közlés (pl. *Lepidium crassifolium*, *Scopolia carniolica*, *Hordeum hystris*, *Poa badensis*) és jó néhány további adat is kétesnek minősíthető. Ennek ellenére a szigethegyek a térség kimagaslóan gazdag flórájú területei közé sorolhatók, s ez mind növényföldrajzi, mind természetvédelmi szempontból különlegesnek számít. Az annotált flóralistát tanulmányozva jól látható, hogy a növényföldrajzi szempontból jelentős fajokról sok esetben szinte „folyamatos” információink vannak. Az is jól látható, hogy az ilyen különleges fajok felfedezése – ugyan szinte a mai napig folyamatosan – de lassuló tempóban történik. Ennek oka a fajlista végessége

mellett a területek természetességi állapotának megromlása. Ez az érzékenyebb fajok eltűnésében és az antropogén hatásokkal párhuzamosan teret nyerő tájidegen – sokszor inváziós – növények egyre növekvő térnyerésében egyaránt tetten érhető. Az eltűnt ill. jelenleg bizonytalan előfordulásátaxonok közül növényföldrajzi és természetvédelmi szempontból feltétlenül kiemelésre érdemesnek az *Echium maculatum*, *Anemone sylvestris*, *Mercurialis ovata*, *Scabiosa canescens*, *Erythronium dens-canis*, *Cephalaria transsilvanica*, *Alyssum montanum*. Ha a fajlistát szemügyre vesszük látható, hogy a zavarástűrők, a tájidegen agresszív kompetitorok és egyéb degradációt elviselő, ill. igénylő fajok száma, és kimutatásuk időpontja ezzel ellentétes tendenciát mutat. Ilyen fajok például a *Robinia pseudo-acacia*, *Ailanthus altissima*, *Celtis occidentalis*, *Asclepias syriaca*, *Solidago gigantea*, *Ambrosia artemisiifolia*, *Amaranthus* és *Chenopodium* fajok, *Sambucus ebulus*, *Artemisia vulgaris*, *Descurainia sophia* stb. Ezek a növények a nagymértékű bányászat és egyéb antropogén hatások következtében jelentek meg. Egy részükről nem tudható biztosan, hogy korábban hiányoztak-e a szigethegyek flórájából, vagy csak közönségességük folytán nem kerültek említésre.

4.1. A VIZSGÁLT TERÜLETEK NÖVÉNYZETÉNEK LEÍRÁSA

Mészkerülő nyílt sziklagyepek (Á-NÉR kód: G3) és *Sziklafalak és kőfalak pionír növényzete* (Á-NÉR kódja: I3)

Fragmentális állományai a Somló déli kitettségű bazaltszikláin találhatóak. Domináns faj a *Melica ciliata* és a *Festuca pseudodalmatica*, ezeken kívül általában csak néhány sziklalakó páfrányt találunk (leggyakrabban: *Polypodium interjectum*, itt-ott *Ceterach javorkaeum*, *Asplenium septentrionale*). A szinte függőleges sziklákon és az elérhetetlen sziklapárányokon néhol még szép számmal megtalálható a sziklai ternye (*Aurinia saxatilis*) is, néhány töves nagyságrendben a *Jovibarba globifera* is előfordul. Egykor feltehetően többfelé előforduló állományait a sziklamászók és a sárkányrepülősök nagyrészt tönkretették. Ma az „ugróhelyeken”, az impozáns sziklák felett erősen elgyomosodott (*Chenopodium album*, *Atriplex tatarica*, *Portulaca oleracea*, *Polygonum arenastrum* stb.) gyepeket és erőteljes eróziót tapasztalhatunk. Az állandó igénybevétel miatt a társulás fajai nem tudtak megtelepedni, velük szemben előnyben voltak az előbb említett gyomok és az efemer növények (*Saxifraga tri-dactylites*, *Erophila verna*).

Az erdőkben található, főleg az északias lejtők nagyobb sziklaalakzataira jellemző az árnyas sziklabevonat-vegetáció (*Hypno-Polypodium*) (MUCINA 1993). A sokszor több m²-es foltokat sűrűn beborít a *Polypodium interjectum* és az asszociációcsoport néhány jellemző mohafaja. Kísérőfajok az *Asplenium trichomanes*, *Geranium robertianum*, *Sedum maximum*, *Chelidonium majus*, néhány ponton a *Moehringia trinervia* és a *Salvia glutinosa*.

Ehhez az élőhelyhez soroljuk a mesterséges falak növényzetét is. A Somlón itt több említésre méltó területről is beszélni kell, hiszen néhány fontos növényfaj szinte csak itt jellemző a heggyen. A vár falán és a Szent-Márton-forrás kiépített falában él az *Asplenium ruta-muraria*, a vár ciszternájának falában fordul elő az *Asplenium scolopendrium* és a Szent Márton forrás mellett induló bazalt kőfalon található az *Asplenium*

javorkaeum legnagyobb állománya. A falakon sokfelé megtelepszik a *Seseli osseum*, *Allium flavum*, *Sedum album* is. Gyakori a *Hedera helix* sűrű, mindent bevonó, virágzó, termő egyedeinek látványa is. Az eredeti élőhelyeket (I3) mára a sziklamászók és a sárkányrepülősök sajnos nagyrészt tönkretették. Kíváncos lenne az ilyen tevékenység korlátozása. A bányászat előtt a Ság-hegyen és talán a Kissomlyón is találhatók voltak ilyen jellegű élőhelyek.

***Lejtősztyepek* (Á-NÉR kód: H3)**

A szigethegyek egyik legfajgazdagabb és legértékesebb élőhelye, mely már eredeti állapotban már csak nagyon kis foltokban található meg a Hercsegen, Kissomlyón és a Púpos-hegyen. Itt még előfordulnak azok a fajok (*Adonis vernalis*, *Pulsatilla grandis*, *Polygala comosa*, *Scorzonera purpurea*, *Allium montanum*, *Aster amellus*), melyek korábban a legjobban kutatott Ság-hegyről kerültek leírásra, de ott ma már nagyrészt eltűntek. A Somlón a kis kiterjedésű lejtősztyepp foltok zöme a sziklával kevésbé tagolt déli, délnyugati lejtők bokorerdeinek tisztásain található. A Somló tetején ezeket az élőhelyeket, a megnövekedett turistaforgalom és az építkezések tönkretették, a hegy szoknyáján is csak egy kisebb foltja maradt fenn. A megmaradt állományok fajkészletüket tekintve általában – néhány nagyobb tisztástól eltekintve – átmenetet mutatnak a bokorerdők felé. A somlói lejtősztyepek zömében ma már nem a természetesen domináns *Festuca*-k dominálnak, az általuk meghatározott gyepek néhány tíz m²-es foltokra koncentrálódnak. A lejtősztyepek degradált változataiban legtöbbször a *Bromus sterilis* és *Elymus hispidus* dominál. A lejtősztyepek további elemei, egyévesek, sziklai fajok, bokorerdei ill. tágtűrűsű gyepfajok egyaránt jellemzőek, a gyepek megjelenését a zavarásra utaló foltosság alapvetően meghatározza. A lejtősztyepek gyakori fajai: *Iris variegata*, *Erysimum odoratum*, *Viscaria vulgaris*, *Acinos arvensis*, *Stachys recta*, *Potentilla arenaria*, *Teucrium chamaedrys*, *Allium flavum*, *Muscari comosum*, *Arenaria serpyllifolia*, *Poa bulbosa*, *Euphorbia cyparissias*, *Sedum album*, *Dictamnus albus*, *Linaria genistifolia*. A somlói és ság-hegyi állományokban lokálisan, néhány folton jellemző a *Thalictrum minus*, *Asparagus officinalis*, *Dianthus giganteiformis* ssp. *pontederiae*, *Peucedanum cervaria*, *Botriochloa ischaemum* is. A somlói lejtősztyepek kevésbé gyomos foltjaiban fordul elő a *Pisum elatius*. Valószínű, hogy korábban az *Inula germanica*, *Anacamptis pyramidalis* és az *Orchis ustulata* is ezekről a területekről kerültek leírásra. A hegy szoknyáján a Séd-forrás közelében található szobányi lejtősztyeppfolt állományában került elő a *Chamaecytisus austriacus*.

Védelmük sürgető feladat, különösen a Púpos-hegyen, ahol egyik legszebb lejtősztyeppet fenyeget a telepítés veszélyezteteti.

***Franciaperjés domb- és hegyvidéki rétek* (Á-NÉR kód: E1)**

A Somló alsó platóján egykori erdő, később részben szántóként, kaszálóként, legelőként hasznosított területeit ma a természetvédelmi kezeléssel megbízott kaszálással tartja fenn. A hosszú évszázadokon keresztül alkalmazott gazdálkodási formák az egykori erdő helyén bizonyos mértékig állandósult növényzeti kép kialakulását eredményezték. E területen ma zömmel az *Arrhenatherum elatius* dominálta, közepesen fajgazdag kaszálórét alakult ki. A gyeperdő a *Pastinaca-Arrhenatherum*-ra jellemzőnél valamivel szárazabb xeromezofill jellegű élőhely.

A degradáltabb, szárazabb helyeken gyepeképzőként is érvényre jut a csomós ebír (*Dactylis glomerata*), a keskenylevelű perje (*Poa angustifolia*), az üdőbb foltokon a réti ecsetpázsit (*Alopecurus pratensis*) is megjelenik. A kaszálásból kimaradó részekben a *Calamagrostis epigeios* és az *Agropyron* fajok válnak jellemzővé. A gyepekben gyakoribb fajok még: *Salvia pratensis*, *Achillea collina*, *Trifolium pratense*, *Vicia cracca*, *Galium mollugo*, *Crepis biennis*.

Sziklafalak pionír növényzete (Á-NÉR kódja: I4)

Előfordul a bányászattal érintett területeken és a természetes sziklafalakon. Növényzetét elsősorban páfrányok alkotják (*Dryopteris filix-mas*, *Asplenium rutamuraria*, *A. trichomanes*, *Cystopteris fragilis*). A zárwatermőket az *Aurinia saxatilis*, *Sedum* fajok, *Saxifraga tridactylites*, *Acinos arvensis* képviseli.

A Ság-hegy egykori bányájában és a Somló bazaltorgonáin elterjedt a *Geranium rotundifolium-Sedetum albi* társulás. A vizsgált mintákban a frekvens és domináns *Sedum album* mellett a *Poa bulbosa*, *Acinos arvensis*, *Medicago minima*, *Seseli osseum*, *Vicia lathyroides* a legjellemzőbb, de előfordul a sztyepprétekről betelepülő *Allium flavum*, *Silene otites*, *Festuca valesiaca* is. Nem sikerült megerősíteni a társulás egyik karakterfajának a *Geranium rotundifolium*-nak aktuális jelenlétét, melynek korábbi adata, még BORBÁS-tól származik. A Somló szikláin eléggé degradált állományai találhatók, melyben néhány töves nagyságrendben a *Jovibarba globifera* is előfordul. Itt a társulás nagy része elpusztult, helyét nitrogénkedvelő növényzet (*Chenopodium album*, *Atriplex tatarica*) vette át. A degradáltság okai a tetőn a 90-es évek elejéig folytatott legeltetés következtében történő nitrogén bemosódás és a sárkányrepülősök, sziklamászók rombolása közt keresendők. A kisebb hegyeken is találunk ilyen jellegű élőhelyeket, viszont a *Sedum album* ezeken a területeken hiányzik (Megj.: a bányászat előtt a Kis-somlyón valószínűsíthető volt). A Hercsegen a *Sedum sexangulare*-t találjuk meg, a Nemes-hegy köfajtájában az előző faj mellett *Sedum spurium* fordul elő elvadulva. Ugyanitt a társulásban tömeges a védett – de számos felhagyott bányában jellemző – *Chamaenerion dodonaei*.

Törmelékeltető-erdők (Á-NÉR kód: K6) és

Gyertyános – tölgyesek (Á-NÉR kód: K2)

A két erdő társulás együttes tárgyalását a leginkább jellemző átmeneti állományok indokolják. A Somló északi lejtőinek nagy részén előforduló erdők szinte mindenütt magukon viselnek törmelékeltető-erdei vonásokat, mely a mozgó bazalttörmelék, és a szórványosan mindenütt jellemző sziklák, kibúvások ismeretében érthető is. A bazalt törmelékeltető-erdeit a mészkőről leírt *Mercuriali-Tilietum* ZÓLYOMI et JAKUCS (ZÓLYOMI 1958) társulással szokták azonosítani, de ez más bazalt-hegyeken tapasztaltak alapján is további vizsgálatokat igényel. A Somló törmelékeltető-erdei zömmel elég jó állapotúak, lomb és cserjeszintjük gazdag. A lombkoronaszint eléri a 20–25 m magasságot is. A felső szintben a *Tilia platyphyllos*, *Tilia cordata*, *Fraxinus excelsior* a legjellemzőbb, előfordul a *Tilia rubra* is. Az erdő további fafajai a *Fagus sylvatica*, *Acer platanoides*, *Acer campestre*, *Carpinus betulus*, *Quercus cerris*, *Sorbus torminalis* változó gyakoriságot mutatnak. A leromló állományokban megjelenik a *Robinia pseudo-acacia*. A cserjeszint változatos, néhol tömeges a *Staphylea pinnata*, a *Sambucus nigra* és a *Hedera helix*, de jellemző a *Cornus mas*, *Cornus sanguinea*, *Corylus*

avellana, *Euonymus verrucosus*, *Ligustrum vulgare*, *Viburnum lantana*, *Crataegus monogyna* is. Gyepszintben tavasszal helyenként tömeges az *Allium ursinum*, *Corydalis cava*, *Mercurialis perennis*, foltokban jellemző a *Galanthus nivalis*, *Scilla vindobonensis*. A tavaszi aszpektus említésre méltó elemei még az *Anemone ranunculoides*, *Corydalis pumila*, *Corydalis solida*, *Gagea pratensis*, *Pulmonaria officinalis*. A nyári aszpektus első felében nitrofrekvens fajok válnak tömegessé (főleg *Anthriscus cerefolium*, *Parietaria officinalis*, *Urtica dioica*), az erdő csak a nyár vége felé kezd ismét átláthatóbb képet mutatni, ekkor virágzik a szórványosan előforduló *Salvia glutinosa*, és ekkor hozza feltűnő terméseit a Somlón rendkívül elterjedt *Arum maculatum*. A törmeléklejtő-erdő egy zavartabb, foltjából (a bazalttufa-kibúvás közelében) került elő a *Polystichum aculeatum*.

Gyertyános-tölgyes a Somló északnyugati oldalán ismerhető fel. Itt lombkoronaszintet a *Carpinus betulus*-on és a *Quercus petraea*-n kívül a *Fraxinus excelsior* alkotja. Az állomány cserjeszintjében *Euonymus europaeus*, *Sambucus nigra* és *Staphylea pinnata* jellemző. Jelentős a *Hedera helix* borítása. Gyepszintjében nitrogénkedvelő (*Lamium purpureum*, *Lamium maculatum*, *Alliaria petiolata*) és az üde élőhelyet jelző növényeket (*Anemone ranunculoides*, *Symphytum officinale*, *Scilla vindobonensis*) találunk. Néhol gyakori az *Orobancha hederæ*. Az erdőn látszik, hogy az állandó sarjzartatás miatt eléggé degradálódott.

A Ság-hegyen egy rossz növekedésű – néhol bokorerdőszerű – mezo-xerofil sziklaerdő található. Lombkoronaszintjében az *Acer campestre* a meghatározó faj. Kísérőfajai a *Tilia platyphyllos* ritkábban több más fajjal elegyedve alkotja a kis magasságú (max. 8-10 m) lombkoronaszintet, s olykor felnő e magasságba a *Rhamnus cathartica*, *Crataegus monogyna* is. A cserjeszintben a *Corylus avellana*, a *Sambucus nigra*, a *Cornus sanguinea*, a *Cornus mas* és a *Ligustrum vulgare* említhető. Az erdő gyepszintjének két jellegzetes vonása a kora tavaszi geofiton aszpektus tömegessége és a kora nyári aszpektus kifejezetten nitrofil jellege. Kora tavasszal tömeges a *Corydalis cava*, frekvens a *Gagea lutea*, de előfordul az *Anemone ranunculoides*, *Adoxa moschatellina*, *Polygonatum odoratum*, *Corydalis pumila* is. A nitrofrekvens fajok közül az *Alliaria petiolata*, *Anthriscus cerefolium*, *Geranium robertianum*, *Veronica hederifolia* a leginkább tömeges, ezek alkotnak néhány tíz m²-es, szinte monodomináns foltokat. Az erdő aljnövényzetének foltmintázata erős degradációra utal, annak ellenére, hogy a sziklás erdőtársulásokban az itt is jelen lévő nitrofrekvens fajok (*Chelidonium majus*, *Urtica dioica* és a fentebb említettek) előfordulása természetesnek tekinthető. Feltételezéseink szerint az erdő – mely lényegében ma már csak egy keskeny erdősáv – aljnövényzete leégett és más degradációt okozó tényezők is felléphettek, s ezek együttese vezethetett a jelenlegi állapot kialakulásához. Az erdő társulástanilag mai állapotában semmiképp sem sorolható a törmeléklejtő-erdő (*Mercuriali-Tilietum*) jellegzetes állományai közé, talán annak fragmentális és marginális állományának tekinthető, ill. nem kizárható társulástani önállóságának lehetősége sem, de ez a kérdés csak több – más tanúhegyeken is – létező állomány tanulmányozását követően bizonyítható.

A Hercsegen a gyertyános-tölgyesek természetesebb fragmentumait találjuk, ahol a somlói állománnyal ellentétben hiányzik a *Staphylea pinnata*, és cserjeszintjében tömeges a *Corylus avellana*. Gyepszintjében megtalálható a *Lathyrus vernus*, *Campanula persicifolia*, *Polygonatum latifolium*. Valószínűleg állományai előfordultak a Kissomlyón és a Púpos-hegyen is (néhány jellemző faj ezeken a területeken is megtalálható), de ezek már megsemmisültek.

Bükkös (Á-NÉR kód: K5)

A Somló északkeleti oldalán található a középhegységi szubmontán bükkös egy hosszú ideje izolált, így elszegényedett állománya. Az erdő jelenlegi képe az évszázados emberi használat is rányomta bélyegét, megjelenése alapján többszöri sarjztatással került már felújításra. A lombkoronaszint magas (-30 m) sok helyen szinte egyeduralkodó a *Fagus sylvatica*, szálanként a *Tilia platyphyllos* is megtalálható. Szélein a törmeléklejtő-erdők felé folyamatos átmenet figyelhető meg. A zárt bükkös cserjeszintje majdnem teljesen hiányzik. A legtöbb helyen szinte nudumhoz közelítő gypszintjében Fagitalia elemek szép számmal maradtak fenn, de nagyobb növényzetborítás csak foltszerűen alakul ki. A bükkös enyhén mészkerülő jellegére utal a *Galium sylvaticum*, *Luzula luzuloides* jelenléte. Az erdő jellemzőbb (de a Somlón elég ritka) fajai még az *Euphorbia amygdaloides*, *Galium odoratum*, *Carex pilosa*, *Carex sylvatica*, *Dactylis polygama*, *Galanthus nivalis*, *Arum maculatum*. A korábban innen jelzett ritka növényeket (*Valeriana officinalis* subsp. *sambucifolia*, *Erythronium dens-canis*) a jelenlegi vizsgálat során nem sikerült megtalálni.

Melegkedvelő tölgyesek (Á-NÉR kód: L1) és Molyhos-tölgyes bokorerdők (Á-NÉR kód: M1)

A zárt molyhos-tölgyesek nagy része mára eltűnt a szigethegyek vegetációjából. Töredékes, degradálódó állományaik azonban mindegyik hegyen fellelhetők. A legtermészetesebb állományok a Kissomlyón találhatóak meg, melyek közé a lejtő-sztyepp fajok benyomulása figyelhető meg. Cserjeszintjében sok faj elegyedik, közülük az állandóbbak a *Crataegus monogyna*, *Prunus spinosa*, *Euonymus verrucosus*, *Rhamnus catharticus*, *Cornus mas*. Gypszintjében előforduló fontosabb elemek: *Coronilla varia*, *Galium mollugo*, *Peucedanum cervaria*, *Brachypodium pinnatum*, *Buglossoides purpureo-coerulea*, *Polygonatum odoratum*, *Lathyrus niger*, *Sedum maximum*. A Somlón feltehetően az alsó plató enyhe, délies lejtőjű felszíneit is molyhos-tölgyes boríthatta, de ma már csak ennek peremein ismerhetők fel, részben a meredek lejtőkre is lekúszó maradványfoltjai. Itt legtöbbször a fellazuló lombkoronaszintű bokorerdőkkel érintkeznek, jelentős szélességű átmeneti sávok formájában. A zárt molyhos-cseres tölgyesbe néhol a *Fraxinus ornus*, *Sorbus torminalis*, *Acer campestre* is elegyedik. Még elég nagy és természetes előfordulását találjuk a Somló dél-nyugati oldalában. Gypszintjében a Kissomlyónál felsorolt fajok mellett megtalálható a *Laser trilobum* és a *Melittis carpatica* is. Itt már megfigyelhető a gyomnövények nagymértékű terjedése.

A somlói sajmegyes-bokorerdők (*Ceraso-Quercetum pubescentis* JAKUCS et FEKETE 1957) néhány méter magasságú lombkoronaszintjében domináns a *Quercus pubescens*, mellette a *Cerasus mahaleb* és az *Acer campestre* a legjellemzőbb, ritkábban *Fraxinus ornus* is elegyedik. A bokorerdő cserje- és gypszintje igen fajgazdag, (*Euonymus verrucosus*, *Rhamnus catharticus*, *Cornus mas*, *Viburnum lantana*, *Ligustrum vulgare*). A sziklás talajú, meleg mikroklímájú erdő gypszintjének fontos elemei a *Buglossoides purpureo-coerulea*, *Arabis turrita*, *Geranium sanguineum*, *Peucedanum cervaria*, *Inula conyza*, *Inula hirta*, *Lychnis viscaria*, *Laser trilobum*, *Sedum maximum*, *Iris variegata* és *Dictamnus albus*, ill. a zavarásra tömegessé váló zamatos turbolya (*Anthriscus cerefolium*) és *Bromus sterilis*. E növények többsége a kisebb tisztásokon is megtalálható, ahol a sztyepprétek jellemző fajaival keveredve, nagyon fajgazdag gyepet alkot. A dél-nyugati lejtőn a *Sorbus domestica* is megtalálható a bokorerdőben.

Legtöbb helyen már csak a lágyszárú fajok jelenlétéből tudjuk a társulást rekonstruálni, pedig egykoron a szigethegyek döntő területén ezek az élőhelytípusok voltak a jellemzőek. Ma már helyükön száraz gyepeket, szőlőket, kiskerteket találunk. Még elég nagy és természetes előfordulását találjuk a Somló dél-nyugati oldalában. A Púpos-hegyen megmaradt melegkedvelő tölgyes állományok, fiziognómiájukban inkább a Kemeneshát déli lejtőin található tölgyesekkel mutatnak rokonságot, mivel alacsony tengerszint feletti magassága miatt a mezoklíma formáló hatása itt már nem jelentős.

***Sztyeppcserjések* (Á-NÉR kódja: M 6)**

Előfordulási helyük: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, ahol a *Prunetum fruticosae* (korábban: *Cratago-Cerasetum fruticosae*) alegysége fordul elő. Legnagyobb állománya a Hercsegen található, ahol az országban egyedülálló levélformájú változata alkot cserjést a *Prunus fruticosa*-nak (FACSAR ex verb.). A sztyeppcserjés kiirtott erdők helyén (Hercseg), felhagyott bányákban (Ság-hegy) vagy erdőszegélyeken jelenik meg (Somló, Ság-hegy, Kissomlyó). Lágyszárú fajokat csak a felnyíló foltokon találunk, melyek nagy része erdőssztyepp faj.

***Spontán cserjésedő-erdősödő területek* (Á-NÉR kód: P2) és *Száraz, meleg erdőszegélyek* (Á-NÉR kód: M8)**

A Somló déli oldalán az impozáns sziklák alatt a század elején még művelt területek voltak (szőlők, kertek), ezen területek művelésével később felhagytak (részben a filoxéravész miatt) és beerdősültek. Lombkoronaszintet *Acer campestre* alkotja, mellette már megjelent a *Quercus petraea* és a *Sorbus domestica* is. A kertek maradványaként még látható néhány *Prunus insititia* és *Pyrus communis* példány is. A bokorerdők, molyhos tölgyesek felé fejlődő erdők cserjeszintjét *Ligustrum vulgare*, *Prunus spinosa*, *Cratagus monogyna* és *Cornus sanguinea* alkotja. A cserjéket sok helyen *Clematis vitalba* borítja be. Gyepszintjében nitrogénkedvelő növények (*Anthriscus cerefolium*, *Chelidonium majus*, *Chaerophyllum bulbosum*, *Alliaria petiolata*, *Geranium robertianum*, *Bryonia alba*) találhatóak. Néhány helyen már a *Dictamnus albus* is megjelenik.

A platón a tölgyesek szélén, a kaszálásból kihagyott területeken sokféle kialakulóban vannak a töviskés (*Pruno spinosae-Crataegetum*) egyre növekvő foltjai. Jellemző cserjefajok a *Cratagus monogyna*, *Prunus spinosa*, *Clematis vitalba*, *Rosa canina*, *Euonymus verrucosus*, *Rhamnus catharticus*, *Cornus mas*.

A meleg erdőszegélyek mindegyik szigethegyen megtalálhatóak, elsősorban xerotherm erdők gyepekkel érintkező részén. Jellemző cserjefajok a *Cratagus monogyna*, *Prunus spinosa*, *Euonymus verrucosus*, *Rhamnus catharticus*, *Cornus mas*, melyek a többletfénynek köszönhetően áthatolhatatlan cserjést alkotnak. Lágyszárú fajok ezeknek a cserjéseknek a szélén találhatóak: *Geranium sanguineum*, *Peucedanum cervaria*, *Lithospermum purpureo-coeruleum*, *Lathyrus niger*, *Vicia sp.*, *Brachypodium pinnatum*. Ez a sajátos küzdelmi zóna kedvez az élősködő növényfajok (*Orobanche*, *Melampyrum*) megjelenésének.

***Degradált lejtősztyepppek* (Á-NÉR kód: O7)**

A Ság-hegyen a kráterperem közelében egy meredek, nyugati kitettségű lejtőn a néhány *Quercus pubescens* cserjepéldány között egy *Bromus sterilis* által dominált gyepp

található. A területen néhány szebb gyepfolt ill. szegély is felismerhető, ahol értékesebb fajok is megjelennek: *Allium spaerocephalon*, *Iris variegata*, *Pulsatilla pratensis* subsp. *nigricans*, *Thalictrum minus*, *Inula germanica*, *Ranunculus illyricus*. A feltételezhetően néhány éve teljesen leégett területen ma egy rendkívül fajszegény gyepr uralkodik. A leégés önmagában nem magyarázza az ilyen mértékű degradációt, hiszen a lejtősztyepppek természetes „életéhez” hozzátartozik a tűz, valószínűsíthető, hogy a terület nagyobb dózisú vegyszert kapott. Ez azért is elképzelhető, mert a gyepr sajnos intenzíven művelt területek szorításában kerül el. A bokorerdő fajai közül *Asparagus officinalis*, *Dictamnus albus*, a lejtősztyepp növények közül *Allium flavum*, *Allium sphaerocephalon*, *Salvia nemorosa* említésre méltó. A gyepr és a bokorerdő regenerációja hosszabb távon valószínűnek látszik, hiszen a vizsgált, erősen degradált folt környékén a jellemző fajok jelentős része megtalálható, a szükséges propagulumbázist biztosíthatja. Sajnálatos, hogy a korábbi adatok alapján feltételezhetően itt előforduló *Echum maculatum* és *Anemone sylvestris* aktuális előfordulását nem sikerült megerősíteni.

A Ság-hegyen az ún. kráterben – egy a bányászat befejeztével másodlagosan kialakított (rézsűzött) – lejtőn egy a lejtősztyepprért felé haladó, szinte teljesen záródott száraz gyepr található. A közepesen fajgazdag gyeppben a *Festuca valesiaca*, *Salvia nemorosa*, *Koeleria cristata*, *Thymus odoratissimus*, *Euphorbia cyparissias*, *Artemisia campestris* a legjellemzőbb elemek. Ezeket jórészt közönséges, ill. gyakori, főleg zavarástűrő szárazgyepp- és gyomfajok (*Alyssum alyssoides*, *Centaurea micranthos*, *Medicago minima*, *Stachys recta*, *Falcaria vulgaris*) kísérik. Megjelenik benne a szubmediterrán lejtősztyepppek jellemző növénye az *Orlaya gradiflora* is. Az itt néhány évtized alatt létrejött – arculatában természetközeli – gyepr is azt látszik igazolni, hogy a Ság-hegy tönkretett, részben eltűnt növénytakarásai természetes úton is többé-kevésbé képesek regenerálódni.

A Ság-hegy természetes, de meglehetősen zavart lejtőjén található gyepr fajösszetételében nem áll messze a fejlődéstörténetében teljesen eltérő, a kráterbelső mesterséges lejtőjén kialakult sztyepprértől. A *Festuca valesiaca* mellett itt frekvens az *Allium flavum*, *Medicago minima*, *Alyssum alyssoides*, *Camelina microcarpa* és a – valószínűleg részben a taposás következtében – megjelenő gyomok, mint a *Vicia villosa*, a *Papaver rhoeas*. A sztyepprért jellemző, de ritkább fajai még a *Potentilla recta*, *Tragopogon dubius*, *Linaria genistifolia*. A Somlón a legelő állatok taposása miatt a plató jelentős területén összefüggő *Festuca pseudovina* gyepr alakult ki, ahol a sovány csenkeszen kívül fellelhető a *Festuca rupicola*, *Poa bulbosa*, *Cynodon dactylon* is. A legeltetés hatására felszaporodott az *Ononis spinosa* és az *Eryngium campestre*. A 90-es évek elején a legeltetés megszűnt és a gyepr regenerálódása megindult. Ma már megtalálható a *Centaurea scabiosa*, *Centaurea micranthos*, *Galium verum*, *Scabiosa ochroleuca*, helyenként az *Orobanche elatior* tömeges. A széleken megfigyelhető a *Peucedanum cervaria* betelepülése.

Természetközeli mezsgyék növényzete (Á-NÉR kód: O10)

Elsősorban utak mentén jelenik meg néhány méter szélességben. Az intenzív szőlő és kertművelés miatt mára már kis területekre szorultak vissza. A frissen kialakított útszélek szukcessziója a hegylábi részeken a *Tussilaginatum*-mal kezdődik, a sziget-hegyeken a *Pastinaco-Arrhenetheretum*, *Cynodonto-Poetum* társulások alakulnak ki. Domináns a *Festuca pratensis*, *Poa angustifolia*, *Elymus repens*, *Bromus inermis*,

cserjék közt megjelenik a *Rosa gallica*. Állományaikban főként gyom jellegű fajok jelennek meg: *Melilotus officinalis*, *Crepis rheoadifolia*, *Falcaria vulgaris*, *Medicago varia*, *Lathyrus hirsutus* (Somló), *Salvia nemorosa*, *Picris hieracioides*. A kertek közelsége miatt egyes dísznövények kivadulhatnak (*Calendula officinalis*, *Nigella damascena*). Bolygatatlan állományaikba betelepülhetnek értékesebb fajok is (*Hieracium umbellatum*, *Linum austriacum*). A Somló mezsgyéinek ritka gyomnövényei a *Rumex pulcher* és a *Torillis arvensis*, míg a Kissomlyóé a *Digitaria ciliaris*.

Felhagyott szőlők (Á-NÉR kód: O12)

Főleg a kisebb tanúhegyeken találunk felhagyott szőlőket, a Somlón és a Ság-hegyen a szőlőművelés intenzitása magas fokú. A felhagyás első évében az egyéves gyomfajok a jellemzőek (*Trifolium arvense*, *Chenopodium sp.*, *Amaranthus sp.*), majd néhány év után a terület lassan átalakul összefüggő *Elymus repens* gyeppe. Foltszerűen a kétszikű fajok is lassanként beszivárognak (*Anthemis tinctoria*, *Bupleurum affine*, *Vicia pannonica*, *Centaurea micranthos*). Ilyen élőhelyen találjuk a Ság-hegyen és a Hercsegen a ritka *Atriplex oblongifolia*-t.

Taposott gyomnövényzetek (Á-NÉR kódja: O13)

A hegyekre felmenő utak, ösvények mentén az állandó taposás hatására egyszintű, általában alacsony fekvésű gyomnövényzet alakul ki. Előforduló társulásaik a *Poetum annuae*, *Lolio-Plantaginietum* és a *Sclerochloo-Polygonetum avicularis*. Érdekes módon a máshol gyakori *Sclerochloa dura* a szigethegyeken ritka. A társulásokban tömeges a *Plantago major*, *Polygonum arenastrum*, *Poa annua*, *Poa bulbosa*, *Trifolium repens*, *Verbena officinalis*. A taposott gyomnövényzetben előfordulnak ritka fajok is, mint pl. a pannon-balkáni endemikus *Polygonum graminifolium* (Ság-hegy), *Amaranthus graecizans* (Ság-hegy) és a növényföldrajzi szempontból jelentős *Amaranthus crispus* (Kissomlyó). A Pet-hegyen szarvasmarhák által kitaposott út szegélyében kiemelendő a *Carex hordeistichos* előfordulása.

Akácok (Á-NÉR kód: S1)

A szigethegyek mindegyikén találunk telepített akácokat. Somlón sokfelé előfordulnak kisebb-nagyobb foltjai. A hegyen az Ilona kápolnától nyugatra, az alsó plató egykori pincésora környékén, az északi lejtőn a Kinizsi-szikla és Toni-kút környéki területeken, a vár alatt, a keleti lejtő néhány pontján változatos körülmények között tanulmányozható. A legtöbb helyen itt az akác nem egyedülálló alkotóeleme a lombkoronaszintnek, legtöbb helyen a *Fraxinus excelsior* is jellemző. Az egykori pincesor területén az akácokban ma is látható diófák, kivadult szőlőtövek utalnak a terület korábbi használatára. A cserjeszintben közönséges, tágtűrűsű fajok (*Prunus spinosa*, *Crataegus monogyna*, *Ligustrum vulgare*, *Hedera helix*, *Rhamnus catharticus*, *Sambucus nigra*) jellemzőek. A xerotherm jellegű részeken az egykori erdő néhány faja (pl. *Melica transylvanica*, *Viola odorata*, *Inula conyza*, *Erysimum odoratum*) is megtekinthető még. A Somlón említésre méltó az akácok szegélyében előforduló *Sysimbrum strictissimum* is. Az északi lejtőkön általában csak a legközönségesebb lomberdei fajok és többnyire gyomosodásra és degradációra utaló zavarástűrő, nitrofrekvens növények (*Urtica dioica*, *Parietaria officinalis*, *Lamium purpureum*, *Alliaria petiolata*, *Anthriscus cerefolium*, *Chelidonium majus*, *Geranium robertianum* stb.) fordulnak elő.

A Ság-hegyen a mozgó bazalttörmeléken telepített akácos erdő több szempontból is különleges. A leírt akácos társulások sorába nehezen illeszthető, hiszen a lejtő felsőbb szakaszai az erdő fiziognómiailag inkább bokorerdő jellegű 5-6 m magasságú, 60-80 %-ban záródó lombkoronaszinttel. Az akác a vizsgált törmelékletjén kifejezetten rossz növekedésű. A lombkoronaszint másik – legmagasabbra növő – faja a *Celtis occidentalis*. A cserjeszintben közönséges tágtűrésű fajok (*Prunus spinosa*, *Crataegus monogyna*, *Ligustrum vulgare*, *Hedera helix*, *Rhamnus catharticus*, *Sambucus nigra*) jellemzőek, a lejtő alján egy ponton a – valószínűleg a környező kertekből kivadult – *Ribes rubrum* és *Juglans regia* is megtalálható. Az erdő gyepszintjében az egykori xerotherm bokorerdő néhány megmaradt faja (*Melica transylvanica*, *Inula conyza*, *Erysimum odoratum*) mellett közönséges lomberdei fajok (*Brachypodium sylvaticum*, *Myelalis muralis*, *Geum urbanum*) és az akácos nitrogén túlkínálata által szelektált nitrofil növények (*Lamium purpureum*, *Alliaria petiolata*, *Anthriscus cerefolium*, *Chelidonium majus*, *Bromus sterilis*, *Chenopodium hybridum*, *Ballota nigra* stb.) fordulnak elő. Társulástanilag a *Bromo sterili-Robinetum* változatának tekinthető. A többi szigethegy akácosai üdébb termőhelyen, vastagabb talajrétegen találhatók meg. A Nemes-hegy akácosaiban még fellelhetünk értékes védett növényeket is (*Dictamnus albus*, *Iris variegata*). Az itt tengődő *Primula veris* előfordulása növényföldrajzilag kiemelkedő jelentőségű, a *Ranunculus illyricus* pedig kifejezetten szereti az akácos szegélyeit. Mindezek ellenére tény, hogy az 1920-30-as években a szigethegyekre telepített akácosok az eredeti növényzetre a bányászat mellett a legnagyobb csapást jelentették.

Erdeifenyvesek (Á-NÉR kód: S4)

Ültetvényeit a Ság-hegy lábának nyugati oldalán találjuk. A hegylábi homoki gyepe ültették állományait. A fenyők közé *Ulmus procera* vegyül, aljnövényzete szegényes. Sajnos a korábban innen jelzett fajok (*Euphorbia seguierana*, *Onosma arenaria*, *Plantago arenaria*) már nem élték túl a fenyőtelepítést. Néhány kiritkuló folton azonban találunk száraz gyepekre jellemző fajokat (*Teucrium chamaedrys*, *Prunella vulgaris*, *Viola hirta*, *Dianthus giganteiformis* ssp. *pontederiae*, *Festuca rupicola*). A fenyvesek és akácosok átalakítása természetszerű erdőkké (már ahol lehetséges) véghasználat után szükségszerű feladat.

Facsoportok, fasorok (Á-NÉR kód: S7)

Elsősorban a hegylábi területeken, utak mellett fordulnak elő. A szigethegyek tetején és oldalain sokfelé találunk kisebb-nagyobb facsoportokat (*Fraxinus excelsior*, *Acer campestre*, *Pyrus pyraeaster*, *Robinia pseudo-acacia*), melyek között gyümölcsfajok (*Pyrus* spp., *Prunus* spp., *Juglans regia*, *Vitis vinifera*) jelzik, hogy valaha itt is művelt területek, kertek voltak. Cserjeszintjük leginkább spontán települt be (*Cornus mas*, *Cornus sanguinea*, *Prunus spinosa*, *Ligustrum vulgare*, *Clematis vitalba*, *Sambucus nigra*, *Rosa canina*, *Crataegus monogyna*).

Egyéves szántóföldi kultúrák (Á-NÉR kód: T1)

A bazalthegyeken nem jellemző ez az élőhelytípus, nagyobb kiterjedést csak a Vásárosmiske-Gércei tufagyűrű belsejében ér el. Itt az egykori mocsár- ill. láprétek meliorálásával hoztak létre nagyobb kiterjedésű művelt területet. Ezen a helyen 2001-

ben napraforgót, búzát és árpát termesztettek. A kalászos kultúrákat itt szerencsére extenzíven művelik, így gyomflórájuk gazdag. A gabonafélék kora tavaszi aspektusában a *Camelino microcarpae-Anthemidetum austriacae* társulást találjuk, melynek felső és középső szintjében a *Papaver rhoeas*, *Consolida regalis*, *Apera spica-venti*, *Galium aparine*, *Cirsium arvense*, alsó szintjében *Viola arvensis*, *Stellaria media*, *Convolvulus arvensis*, *Fallopia convolvulus*, *Polygonum arenastrum* található meg. Az alsó szintben ritka az *Aphanes arvensis* és a *Galium tricornutum*, de jelenlétük extenzív körülményekre utal. Néhány helyen megtalálható a *Capsello-Descurainietum sophiae* társulás töredéke is, melynek ritka faja a *Neslea paniculata*. Őszi aspektusában *Stachyo annuae-Setarietum pumilae* társulás jelenik meg, melyben a névadó fajokon kívül a *Setaria viridis*, *Reseda lutea*, *Cerinthe minor*, *Anagallis arvensis* található.

Kistáblás mozaikok (Á-NÉR kód: T6)

A hegylábi területeken mindegyik tanúhegyen találunk kistáblás szántókat, melyeken az előző élőhelytípus növényeit is megtalálhatjuk. Kiterjedésük a szőlőkéhez viszonyítva jóval kisebb. Szinte mindegyik kisparcella extenzív művelésű, így gyomnövényflórája – különösen a szegélyeké – gazdag. Az előző élőhelytípusban említett jellemző fajokon kívül ritkább növényeket is találhatunk itt: pl. *Agrostemma githago* (Hercseg, Külső-hegy), *Aethusa cynapium* (Külső-hegy), *Neslea paniculata* (Pet-hegy). Érdekes, hogy a máshol extenzív parcellákban nem ritka *Centaurea cyanus*-nak mindössze néhány tövét sikerült megtalálni (Hercseg).

Kisüzemi szőlők (Á-NÉR kód: T8)

A hegylábi részeken domináns élőhelytípus. Jelenleg legnagyobb részük még gondosan művelt. Egyre többet látni azonban kiirtott szőlőket, helyükön gyomnövény-tengerrel, vagy nyírott angol pázsit gyeptokkal. A szőlőparcellák időnként gyomos aljnövényzetében gyakoriak a *Stellaria media*, *Portulaca oleracea*, *Erigeron annuus*, *Erodium cicutarium*, *Lamium purpureum*, *Senecio vulgaris*, *Capsella bursa-pastoris*, *Veronica persica*, *Setaria pumila*, *Setaria verticillata*, *Convolvulus arvensis*, *Amaranthus retroflexus*, *Echium vulgare*, *Erigeron canadensis*, *Berteroa incana*, *Viola arvensis*, *Mercurialis annua*, *Galinsoga parviflora*, *Fallopia dumetorum*, *Melandrium album*, *Anchusa officinalis*, *Lactuca serriola*. Egyes fajok a szomszédos mezsgyékről is betelepülhetnek: *Chondrilla juncea*, *Medicago falcata*, *Medicago sativa*, *Medicago varia*, *Picris hieracioides*, *Elymus repens*. A Somló szoknyájának szőlőiben felismerhetők a: *Stellario mediae-Mercurialietum*, *Amarantho-Chenopodietum albi*, *Erigeronto-Lactucetum serriolae* társulások.

Kiskertek (Á-NÉR kód: T9)

A kiskertek mindegyik szigethegyen megtalálhatóak, elsősorban a hegylábi területeken. Ezek nagy részében a szőlők mellett gyümölcsfákat találunk. A Somló egyik kertjében fellelhető a kultúrtörténeti szempontból jelentős *Pyrus × austriaca*. A felhagyott és művelt gyümölcsösök gyepeit leginkább kaszálással tartják fenn mely az indás, heverő hajtású, tarackoló növényeknek kedvez. Az aljnövényzetben a kaszálórétiek fajai dominálnak: *Arrhenatherum elatius*, *Ranunculus acer*, *Chrysanthemum leucanthemum*, *Vicia cracca*, *Silene vulgaris*, *Stellaria graminea*, *Campanula patula*, *Festuca pratensis*. Egyes felhagyott, kezeletlen helyeken a *Calamagrostis*

epigeios válik tömegessé. A felhagyott kertek aljnövényzetébe rendszerint cserjefajok (pl. *Crataegus monogyna*, *Rosa spp.*, *Prunus spinosa*) is benyomulnak.

Roncsterületek (Á-NÉR kód: U4)

Sajnos a hegyeken nem ritkák az illegális szemét lerakások. Különösen a kisebb bányagödrök vannak kitéve a szeméttelhelyezés veszélyének. Környékükön nitrogénkedvelő növényzet alakult ki melyekben dominánsak a *Chenopodium* és *Amaranthus* fajok, valamint az *Atriplex tatarica* és a *Solanum nigrum*. A Ság-hegyen korábban feltehetően ilyen élőhelyen található *Solanum villosum* adatát nem sikerült megerősíteni. A szeméttel kikerült dísnövények itt elterjedhetnek (*Lunaria annua*, *Ipomoea purpurea*). Ezeknek a „vadlerakóknak” a felszámolása időszerű feladat.

Meddőhányók (Á-NÉR kód: U5)

A bányászattal nagymértékben érintett hegyeken (Ság-hegy, Kissomlyó) találunk meddőhányókat. A bányászat felhagyásával a növényzet ezeket az élőhelyeket is birtokba vette. A fák közül az *Acer campestre* és a *Robinia pseudo-acacia*, a cserjék közül *Cornus sanguinea*, *Euonymus europaeus*, *Viburnum lantana*, *Prunus spinosa* a jellemző. A cserjékre gyakran felfut a *Clematis vitalba*. Gyepszintjében ruderalis fajok (*Daucus carota*, *Artemisia vulgaris*, *Aristolochia clematidis*), valamint *Trifolium*, *Medicago* fajok dominálnak. A taposott helyeken egyéveseket (*Lactuca serriola*, *Sonchus asper*, *Thlaspi perfoliatum*) találunk. A Kissomlyón jól nyomomonkövethető az erdős- sztyepp fajok betelepülése a meddőhányóval érintett területre (*Anthemis tinctoria*, *Peucedanum alsaticum*, *Seseli osseum*, *Geranium sanguineum*).

Nyitott bányafelületek (Á-NÉR kód: U6)

A Somlót kivéve mindegyik hegyen folyt külszíni bányászat. A Somlón is vannak kisebb kővágó helyek, de ezek jelentéktelenek. A felszíni bányafejtés során kialakuló nyitott bányafelületek olyan mesterséges élőhelyet alkotnak, ahol a növénytakaró kialakulása csak rendkívül lassan indult meg. A több mint 50 éve felhagyott bányákban a környező természetes élőhelyek növényei kezdenek betelepülni, de még jócskán találunk csupasz felületeket. Jellemző növényei a *Silene nutans*, *Silene otites* (Ság-hegy), *Campanula bononiensis*. Ezeken az élőhelyeken olyan ritka növények is megtelepednek, amelyek a hegyek más területein nem találhatók meg (*Aurinia saxatilis*, *Androsace elongata*, *Orlaya grandiflora*, *Chamaenerion dodonaei*). A Ság-hegyen a bányafelületeken tömeges a *Xeranthemum annuum*.

Állóvizek (Á-NÉR kód: U9)

Ez az élőhelytípus jelenleg csak a Kissomlyó egyik bányagödrében képviselteti magát, néhány négyzetméteren. Az erőteljes árnyékolás miatt növényzete elég szegényes, mindössze egyetlen faj a *Lemna minor* található meg a vízfelületen. Egykoron a Vásárosmiske-Gércei tufagyűrű közepén is nagyobb nyílt vízfelület volt, de ezt a Magyarországon egyedülálló krátertavat már évszázadokkal ezelőtt lecsapolták, így növényzete már nem rekonstruálható.

4.2. A NYUGAT-MAGYARORSZÁGI VULKANIKUS SZIGETHEGYEK EDÉNYES FLÓRALISTÁJA

JELMAGYARÁZAT:

a.: 1990 előtti irodalmi adatok

b.: 1990 utáni adatok

HS: Savaria Múzeum Herbárium, Szombathely

HB: Bakony Természettudományi Múzeum Herbárium, Zirc

HNM: Magyar Természettudományi Múzeum Növénytárának Herbárium,
Budapest

ANON: Ismeretlen szerző

Ksoml, Ksom: Kissomlyó

Ságh: Ság-hegy

NagySomlő, Somlyó: Somlő

subsp.: subspecies

var.: varietas

form.: forma

Az alábbi enumerációban saját kéziratunk (többször ismétlődő adatait, nem, ill. csak a lényegesebb florisztikai adatoknál említjük, a BAUER – MESTERHÁZY (2002), MESTERHÁZY (2002) és az ezekben nem szereplő legújabb adatok jelen tanulmányban egyaránt MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined) megjelöléssel szerepelnek.

Harasztok - *Pteridophyta*

11. *Equisetum arvense* L.

- a. RÉDL (1942): gyakori, Somló
- b. PONGRÁCZ (1990): Margit-kápolna környéke
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezsgyéken, művelt területeken gyakori:
Somló, Ság-hegy, Kissomlyó, Hercseg, Külső-hegy, Nemes-hegy, Pet-hegy,
Púpos-hegy

13. *Equisetum ramosissimum* DESF.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló keleti lábánál kukoricatábla szegélyben

28. *Asplenium septentrionale* (L.) HOFFM.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Ság-hegy tetején dél felé sziklás helyeken
BORBÁS (1897): a Sághegyen
PILLITZ (1908): Somlyóhegy sziklafalain
RÉDL (1942): Somló sziklafalai
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy, bazalton
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, sziklai gyepekben
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, sziklagyepeken ritka
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, sziklákon
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenlegi vizsgálat során nem került elő,
Dankovics Róbert szóbeli közlése szerint néhány évvel ezelőtt még szép számban
élt a hegy egyik szikláján.
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló DNy-i oldalán sziklákon szórványos

Exs.:

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém, in rupibus basalticis declivium meridionalium
montis Somló supra pag. Somlővásárhely. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria (HB)

29. *Asplenium trichomanes* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Ság-hegy, sziklákon kőfalakon
RÉDL (1942): gyakori Somló
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy, bazalton
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, sziklai gyepekben
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, sziklagyepeken jellemző
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, sziklákon
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, sziklahasadékokban gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): sziklákon, kőfalakon, bányákban gyakori:
Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy

Exs.:

JEANPLONG (1977): In saxosis basalticis montis Nemes-hegy ad pagum Gérce (HS)
HORVÁTH (1976): Gérce, Nemes-hegy kőbányánál (HS)
GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém. In latere viarum altorum montis Somló supra
pag. Alt. cca. 300 m. s. m. (HB)
SZURGYI (1978): Comit. Veszprém, ad muros septemtrionales speluncae montis Somló
supra pag. Doba. Alt. cca. 430 m. s. m. Hungaria (HB)

31. *Asplenium adiantum-nigrum* L.

- b. KULCSÁR (2001): a sitkei Hercseg-hegy bazaltkibúvásán mintegy tíz erős tő

34. *Asplenium ruta-muraria* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Sziklákon még elég gyakori: Kis-Somló (Királykő), Ság-hegy tetején
BORBÁS (1897): a Sághegyen
CSAPODY (1974): Ság-hegy
DALA-JEANPLONG (1974): Ság-hegy, bazalton
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, sziklai gyepekben
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, sziklahasadékokban gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somlón a Szent Márton-kút (forrás) kiépített kőfalában, néhány tő, a várfalon, a hegy D- i oldalán egy régi ház falában ritka, valamint Kissomlyón a Királykőn fordul elő

Exs.:

SZURGYI (1978): Comit. Veszprém, ad muros septemtrionales speluncae montis Somló supra pag. Alt. cca 430 m. s. m. (HB)

35. *Asplenium ceterach* L.

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy szikláin
RÉDL (1942): Somló
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyón kökerítésen egyetlen tő

36. *Asplenium javorkeanum* VIDA

- a. VIDA (1963): Somlóvásárhely, Somlóhegy
- b. SIMON (1992): Somló
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a somlói *Ceterach* adatok erre a fajra vonatkoznak, a Szt-Márton kápolna mellett kökerítésen egy nagyobb állomány, a hegy DNY-i kitétséggű szikláinak tövében néhány tő

37. *Asplenium scolopendrium* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): KIRÁLY G. (ex verb.) adatát ellenőriztük, a vár ciszternájában néhány fiatal töve megtalálható a tömegesen fellépő *Asplenium trichomanes*-ek közt.

40. *Cystopteris fragilis* (L.) BERNH.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): erdők sziklás helyein Ság
DALA - JEANPLONG (1974): Ság-hegy, bazalton
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, sziklabombák kövein
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a kráterbelső bazalttörmelékén jelenik meg, ritka
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): kökerítéseken a Somlón, kőfejtőkben a Nemes-hegyen

Exs:

JEANPLONG (1976): In saxosis basalticis montis Ság prope pagum Celldömölk (HS)
TALLÓS (1960): Montes Somló, in rupertibus, inter *Asplenium trichomanes* L. et *Ceterach* sp. (HB)
GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém, in muris lapideis declivium occidentalium montis Somló Supra pag. Somlószőlős. Alt.cca. 250 m. s. m. (HB)

45. *Polystichum aculeatum* (L.) ROTH

- b. BAUER (2002): a Somló északi lejtőjén, degradálódó törmeléklejtő-erdőben, a Kinizsi sziklától É-ra került elő néhány töve

48. *Dryopteris filix-mas* (L.) SCHOTT

- a. BORBÁS (1889): Sághegy
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, északi erdőkben
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, erdőkben, törmeléklejtőn jelenik meg
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): sziklákon: Somló, Nemes-hegy, Kissomlyó

54. *Gymnocarpium robertianum* (HOFFM.) NEWM.Lit:

- a. JEANPLONG (1976): Ság-hegy, épített kőfalon
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg bizonytalan
KULCSÁR – MESTERHÁZY (2002): Nemes-hegy felhagyott kőfejtőjének falán tömeges

Exs:

JEANPLONG (1976): In rupibus basalticis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

56. *Polypodium vulgare* L.

- a. BORBÁS (1889): Ság-hegy, hegyi erdőkben szórványos
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a kráterbelső szikláin néhol tömeges

57. *Polypodium interjectum* SHIVASLit:

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somlón kerítésekben, sziklákon gyakori

Exs.:

WOLF (1978): Comit. Veszprém, insilvis declivium septentrionali-occidentalium montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 350 m. s. m. Hungaria (HB)

Nyitvatermők - *Gymnospermatophyta***4. *Pinus sylvestris* L.**

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a hegy láb közelében ültették
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Nemes-hegyen út mellett egy fiatal példány

5. *Pinus nigra* ARN.

- b. Mesterházy – Bauer – Kulcsár (ined.): Ság-hegy, északi oldalon egy kisebb csoportban

5/a. *Thuja occidentalis* L.

- b. Mesterházy – Bauer – Kulcsár (ined.): Kissomlyó és a Ság-hegy sziklafalain kivadulva

6. *Juniperus communis* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a hegy láb közelében egy régi homokfejtésben él néhány példány

7. *Taxus baccata* L.Exs.:

GALAMBOS (1979): Comit. Veszprém, inter vineas cult, in declivibus meridionalibus MONTIS Somló supra pag. Somlővásárhely. Alt. cca. 200 m. s. m.

Zárwatermők – *Angiospermatophyta*

Kétszikűek – *Dicotyledonopsida*

7. *Nigella arvensis* L.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön, Ság
- CSAPODY (1974): Ság-hegy, a déli oldalon kaszálórétén
- b. KOVÁCS (1996): ritka: szántóföldeken, Ság-hegy
- BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, törmeléklejtőn, szőlők szélein fordul elő

***Nigella damascena* L.**

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): utak mellett elvadulva a Somlón

18. *Consolida regalis* S.F. GRAY

- a. BORBÁS (1889): Ság-hegyen
- CSAPODY (1974): Ság-hegy, a déli oldalon kaszálórétén
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, degradált, száraz gyepekben fordul elő
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): szántószegélyekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

20. *Anemone sylvestris* L.

- a. GÁYER (1903): Ság
- GÁYER (1929): Hodossy Ernőné úrnő találta a gércei Nemeshegyen
- JEANPLONG (1972): Nemeshegy
- DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
- SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten a kultúrákacos felőli oldalon húzódik fel
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, valószínűleg eltűnt, feltehetőleg a nyugati lejtő nemrég leégett sztyeppréttől egyes bokorerdő mozaikjában élt
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): nemes-hegyi adatát jelen munka során nem sikerült megerősíteni

21. *Anemone ranunculoides* L.

- a. GÁYER (1903): Ság
- DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, az északnyugati lejtő sziklás erdejében még szép számmal él
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, északi oldalon üde erdőkben ritka

22. *Anemone nemorosa* L.

- a. BORBÁS (1889): Ság
- GÁYER (1903): Ság
- DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, feltehetőleg eltűnt

***Anemone intermedia* WINKLER in PRITZEL (= *A. nemorosa* × *ranunculoides*)**

- a. JÁVORKA (1924-25): Ság-hegy
- SOÓ (1964): nm. *vindobonensis* Ság-hegy

DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy

SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten Jeanplong József találta, valószínűleg kipusztulás veszélyezteti, mert sokat vittek belőle virágoskertbe

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg bizonytalan

26. *Pulsatilla grandis* WENDER.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó

BORBÁS (1889): füves helyeken Ság, Kis Somló

SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten kökénybokrokhoz tömörülve elszórtan

DALA - JEANPLONG (1974): Ság-hegy

PONGRÁCZ (1990): Somló, a „Somló Barátok” emlékműve a Szt-István platón található termőhelyre épült

- a. KOVÁCS (1996): ritka, füves lejtőkön Ság-hegy, Kissomlyó

KOVÁCS (1997): füves lejtőkön Kissomlyó, Hercseg

EREDICSNÉ (1997): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten kökénybokrokhoz tömörülve, sajnos már csak kevés példányszámban

BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, valószínűleg eltűnt

KULCSÁR (2001): a sitkei Hercseg-hegy száraz gyepeiben kis egyedszámban

KULCSÁR – MESTERHÁZY (2002): a Püpos-hegyen lejtősztyepp maradványában néhány tő

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyón a Királykő környékén nagyobb számban

Exs.:

GALAMBOS (1979): Comit. Veszprém, in herbidis cacuminis montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 420 m. s. m. (HB)

27. *Pulsatilla pratensis* (L.) MILL. subsp. *nigricans* (STÖRCK) ZAMELS

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): hegyi réteken Ság, Hercseg

DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy

SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten gyéren található

- b. KOVÁCS (1996): szórványos, hegyi réteken: Ság, Hercseg

KOVÁCS (1997): füves lejtőkön Ság-hegy

EREDICSNÉ (1997): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten gyéren található

BAUER – MESTERHÁZY (2001): A Ság-hegy nyugati lejtőjének egy zavart sztyeppréttől még megtalálható néhány töve

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyón a Királykő környékén ritka, Ság-hegyen 2002-ben egy virágzó tő

Exs.:

JEANPLONG (1977): In declivibus montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldala (HS)

JEANPLONG (1975): Veszprémiense, in graminosis montis Kissomlyó (HS)

28. *Pulsatilla montana* (HOPPE) RCHB.

- a. BORBÁS (1889): Ság és Kis Somló füves helyein

PILLITZ (1908): Somlyóhegyen napos füves lejtőkön

- b. KOVÁCS (1996): igen ritka, füves lejtőkön Ság-hegy, Kissomlyó

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): téves adat

31. *Clematis vitalba* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): in monte Somló
CSAPODY (1974): Ság-hegy, betelepült gyom akácosokban
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, különösen feltűnő nagymérvű elterjedése
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérshínen felhagyott művelt területen, erdőszélen
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, cserjés erdőszegélyeken közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): erdőszegélyeken, bokrosokban: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- HORVÁTH (1963): Ság-hegy (HS)
- HORVÁTH (1966): Ság-hegy (HS)
- HORVÁTH (1970): Ság-hegy (HS)
- HORVÁTH (1971): Ság-hegy plató (HS)
- GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém. In caespitibus siccis in clivis orientalibus montis Somló. Alt. cca. 380 m. s. m. Hungaria (HB)
- SZURGYI-ISTENES (1978) Comit. Veszprém, in muris castelli Somlónár supra pag. Doba. Alt. cca. 350 m. s.m. (HB)
- GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. Ad vias terrosas in declivis montis Somló super pagum Doba. Alt. cca 280 m. s. m. Hungaria (HB)

32. *Clematis recta* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): in monte Somló
BORBÁS (1889): hegyi réteken, öles példányokban a K-Somlón, Hercsegen
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyón a Királykő környékén néhány tő, Púpos-hegyen akácos szegélyében, Somlón felhagyott úton, Hercseg.

Exs.:

- SZURGYI-STADLER (1978): Comit. Veszprém, ad margines silvarum declivium septemtrionali-occidentalium montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 320 m. s. m. Hungaria (HB)

33. *Adonis vernalis* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): tető síkján Ság és Hercsegen
GÁYER (1925): Ság-hegy
PAUER (1932): Ság
JEANPLONG (1956): a Ság-hegyen és a Hercsegen vulkáni kőzetten, törmeléken találjuk legnyugatibb előfordulását Vas megyében
JEANPLONG (1972): Hercseg bazaltján
CSAPODY (1974): Ság-hegy
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten
- b. KOVÁCS (1996): ritka: Ság-hegy, Hercseg
KOVÁCS (1997): múlt századi termőhelyeiről - Ság-hegy, Hercseg – valószínűleg eltűnt
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, előfordulása jelenleg bizonytalan
KULCSÁR (2001): a síkai Hercseg-hegyen a csúcsot jelző magassági ponttól nem messze száraz gyepon 1999 tavaszán kettő, 2000 tavaszán négy virágzó tő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): 2002-ben egy virágzó tő a Hercseg csúcsától délre gyeszegélyben

Exs.:

- JEANPLONG (1977): In graminosis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

36. *Adonis aestivalis* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásban a hegy nyugati lejtőjén, a „lejtőssztyepp” alatt jelent meg

47. *Ranunculus ficaria* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): var. *calthaefolius* K Somlón, Ság-h aljában füves helyeken
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten kora tavasszal tömegesen virít
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, bazaltperem szegélyénél kőrisfák alatt
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, erdős, cserjés helyeken közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): cserjés helyeken, erdőkben mindenütt
gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

49. *Ranunculus illyricus* L.

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): Ság-h
GÁYER (1925): Ság-hegy
PAUER (1932): Ság
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten nyomokban található
- b. KOVÁCS (1996): szórványos, száraz gyepekben: Ság-hegy
KOVÁCS (1997): Ság, Hercseg ritka
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a nyugati oldal molyhos – tölgyesének szegélyén került elő
KULCSÁR – MESTERHÁZY (2002): degradált termőhelyeken, akácosban a Nemes-hegyen

57. *Ranunculus bulbosus* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, degradált gyeptől került elő
MESTERHÁZY (ined.): vetések szélén, száraz gyepekben nem ritka: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

59. *Ranunculus repens* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, Séd-forrás mellett; Kissomlyó, árokban

64. *Ranunculus polyanthemus* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): száraz réteken, erdők tisztásain Ság-h, Hercseg, KSoml
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, másodlagos száraz gyepekben, erdőszegélyekben fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben, árokban szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Nemes-hegy, Pet-hegy

Exs.:

STADLER (1978): Comit. Veszprém. In pratis supra declivum inter septemtriones et occasum solis spectans. Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria.(HB)
HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

66. *Ranunculus acris* L.

Lit.:

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, Szt-István platón
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, mezofil gyepekben fordul elő
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyümölcsösökben, mezofil gyepekben:
 Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy,
 Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

Megj.: HORVÁTH (1986) *R. acris*-ra vonatkozó herbáriumi adata *R. polyanthemus*

73. *Thalictrum minus* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): in monte Somló
 FREH (1875): Ság-hegy (BORBÁS herb.)
 BORBÁS (1889): Ság-h füves helyein
 PILLITZ (1908): Somlyóhegy sziklán a subsp. *pseudominus* is
 RÉDL (1942): Somló
 JEANPLONG (1976): Ság-hegy, a nyugati lejtő felső peremén csepleszmeggyes
 cserjésben
 b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérstípuson felhagyott művelt területen
 KOVÁCS (1996): subsp. *pseudominus*: Ság-hegy
 var. *eumactophyllum*: füves helyeken Ság-hegy
 var. *jacquianum* form. *flexuosus*: Ság-hegy
 var. *rovidum*: Ság-hegy
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a nyugati lejtő molyhos tölgyesének
 szegélyén, sztyeppréteken jelenik meg, erősen megritkult
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, tetőn száraz gyepekben

Exs.:

PILLITZ (1895) Somlyó (HNM)
 HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)
 JEANPLONG (1976): In saxosis basalticis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)
 ANON (1975) : var. *elatium* Ság-hegy déli oldala (HS)

82. *Aristolochia clematitis* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): K-Somló szőlők közt
 PILLITZ (1908): Somlyóhegyen szőlőben
 RÉDL (1942): Somló
 b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásban fordul elő
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): útszéli gyomtársulásokban, mezsgyéken
 mindenütt: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy,
 Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1961): Ság-hegy (HS)

86. *Cotoneaster niger* (THUNBG.) FRIES

- b. BÖLÖNI (1996): Somló (350 – 360 m s. m.)
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, sziklákon a déli oldalon nem ritka

88. *Cotoneaster integerrimus* MEDIC.

- a. GÁYER (1908): a Ság-hegyen
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy, bazalton
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, bokrosabb helyek közelében, elhagyott kisebb platókon
- b. BÖLÖNI (1996): Somló (350 m s. m.)
BÖLÖNI (1999): Ság-hegy, kipusztulása szinte biztosra vehető, mivel a hegy tetejét szinte teljes egészében elbányászták, megtalálni nem sikerült
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg bizonytalan, valószínűleg eltűnt
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, sziklákon a déli oldalon szórványos

91. *Pyrus pyrastrer* (L.)

- a. BORBÁS (1889): Hercseg
CSAPODY (1974): Ság-hegy TERPO ex litt
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, töviskes egyik uralkodó faja
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, nem gyakori, az „élőhelyrekonstrukció” területén találtak
KULCSÁR (ined.) Pet-hegy, Hercseg

94. *Pyrus × austriaca* KERN.

- b. BATIZ (2000): Somló, var. *balatonica*
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg

95. *Malus sylvestris* (L.)

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy szőlői fölött

97. *Sorbus domestica* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, déli oldalon sziklák tövében szórványos

98. *Sorbus aucuparia* L.

- b. PONGRÁCZ (1990): egész Somlón
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): PONGRÁCZ (1990) adata valószínűleg az előző fajra vonatkozik

99. *Sorbus torminalis* (L.) CR.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): K-Somló hegyén
- b. KULCSÁR (2001): a sitkei Hercseg-hegyen néhány példány
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló déli oldalán szórványos

Exs.:

JEANPLONG (1977): In fruticetis montis Hercseg prope pagum Sitke (HS)

106. *Crataegus monogyna* JACQ.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): in monte Somló
BORBÁS (1889): Hercseg
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten elszórva, ligetes karsztbokor-erdőben elvegyülve
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, sajmeggyes karsztbokorerdőben a nyugati oldalon
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőkben a cserjeszint jellemző növénye

BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, cserjésekben, erdőkben közönséges
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): cserjésekben, erdőkben mindenütt: Somló,
 Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy (HS)

108. *Crataegus laevigata* (POIR.) DC.

- a. KITAIBEL (1799): in monte Somló
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, plató- vár környéke

Rubus fruticosus agg. L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezsgyéken mindenütt: Somló, Ság-hegy,
 Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

110. *Rubus idaeus* L.

- a. BORBÁS (1889): magasabb hegyi erdőkben K-Somló
 PILLITZ (1908): Somlyóhegy
- b. KOVÁCS (1996): gyakori Kissomlyó
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Ság-hegy, Somló erdőszeleken, kerítések
 mellett

111. *Rubus caesius* L.

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, erdő határterület
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban a var. arvalis
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): parlagokon, mezsgyéken, felhagyott
 kőfejtőkben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-
 hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

112. *Rubus canescens* DC.

Lit.:

- b. MESTERHÁZY (ined.): erdőkben: Külső-hegy, Nemes-hegy, Kissomlyó

Exs.:

HORVÁTH (1971): Ság-hegy plató (HS)

137. *Fragaria viridis* DUCH.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
 DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy, bazalt
 SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppreten, töviskesekben füvesebb
 helyeken elvegyülve
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, erdőszegélyekben, cserjésekben
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy,
 Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém. In loco herboso ad clivum meridianum montis
 Somló-hegy prope pago Doba. Montes Bakonyhegység, Hungaria. Alt. cca. 390 m.
 s. m. (HB)

138. *Fragaria moschata* DUCH.Exs.:

ANON (1975) : Ság-hegy déli oldala (HS)

139. *Fragaria vesca* L.Lit.:

- a. CSAPODY (1974): Ság-hegy bokros lejtőkön, erdőkben mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, adata jelenleg nincs megerősítve

Exs.:

HORVÁTH (1961): Kissomlyó (HS)

SZURGYI-STADLER (1978): Comit. Veszprém, ad margines silvarum declivium septem-trional-occidentalium montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 320 m. s. m. Hungaria (HB)

142. *Potentilla alba* L.Lit.:

- b. KULCSÁR (ined.): Hercseg száraz gyeptben, erdőszegélyben

Exs.:

HORVÁTH (1976): Hercseg hegy - tetője (HS)

HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

145. *Potentilla anserina* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, útszéli üdőbb gyomtársulásokban
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a Somló hegyláb felszínén utak mellett szórványos, száraz gyeptben a Kissomlyón

149. *Potentilla arenaria* BORKH.

- a. BORBÁS (1889): KSoml mezőkön a déli lejtőn
- SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőkben
- BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg nincs megerősítve
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyeptben: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

151. *Potentilla wiemanniana* GÜNTH. et SCHUMM.

- a. BORBÁS (1889): var. *canescens* Hercseg, var. *dissecta* Ság-hegy
- b. KOVÁCS (1996): var. *javorkae*: ritka, Hercseg

151. *Potentilla leucopolitana* MÜLL.

- a. GÁYER (1929): a gércei Nemeshegyen

152. *Potentilla argentea* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
- BORBÁS (1889): Hercseg, Ság füves helyeken
- CSAPODY (1974): Ság-hegy, a déli oldalon kaszálóréten
- SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, útszéleken, erdőszegélyeken
- MESTERHÁZY (ined.): útszélén: Kissomlyó

Exs.

ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

WOLF (1978): Comit. Veszprém. Supra cacuminem montis Somló circum speculam in locis herbosis supra pagum Doba. Alt. cca 430 m. s. m. (HB)

154. *Potentilla recta* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): in montibus Hercseg, a subsp. *pilosa* Kissomló, Hercseg, Sághegy
RÉDL (1942): Somló, a subsp. *pilosa*
CSAPODY (1974): Ság-hegy, a déli oldalon kaszálórétén
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppben
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten
- b. KOVÁCS (1996): gyakori száraz gyepekben, szőlőkben subsp. *leucotricha*: Ság-hegy, subsp. *pilosa* : Ság, Kissomlyó, Hercseg
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben, főleg a kráter területén viszonylag gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): kőfejtőkben, száraz gyepekben: Hercseg, Kissomlyó

Exs.:

- HORVÁTH (1971): Ság-hegy nyugati oldala (HS)
- JEANPLONG (1976): In graminosis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)
- ANON (1976): Ság-hegy (HS)
- NOVÁK (1978): Comit. Veszprém. In locis herbosis super conum inferiorem montis Somló supra pagum Doba. Alt. cca. 380 m. s. m. Hungaria (HB)
- SZURGYI (1978): Comit. Veszprém. In cerreto prope specula in cacumine montis Somló. alt. cca 430 m. s. m. Hungaria (HB)

156. *Potentilla heptaphylla* JUSL.

Lit.:

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben szórványos
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- JEANPLONG (1977): In graminosis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)
- ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldala (HS)
- ANON (1975): Ság-hegy déli oldala (HS)
- ANON (1975): Ság-hegy nyugati lejtőjén (HS)

159. *Geum urbanum* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): bokros, erdős helyeken mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy, kultúrákácóban
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, sajmeggyes karsztbokorerdőben a nyugati oldalon
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőben
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a terület erdeiben elterjedt
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): erdőkben, facsoportokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- ANON (1975) : Ság-hegy déli oldala (HS)

162. *Filipendula vulgaris* MÖNCHLit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): száraz réteken mindenütt
RÉDL (1942): Somló
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg adatai nincsenek megerősítve
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben: Somló, Kissomlyó, Hercseg, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy, Ság-hegy

Exs.:

- HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)
HORVÁTH (1971): Ság-hegy nyugati oldala (HS)

163. *Agrimonia eupatoria* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): erdők szélén, szőlők közt, bokros lejtőkön mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, várdombon, utak mentén
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyepekben, erdőszegélyekben közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- WOLF (1978): Comit. Veszprém, in silvia declivium septemtrionali-occidentalium montis Somló supra pag. Doba. Al.t cca. 350 m. s. m. Hungaria.(HB)

167. *Sanguisorba minor* SCOP.

- a. BORBÁS (1889): füves helyen Hercseg
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kaszálóréteken sok helyen
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben szórványos
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben, felhagyott kőfejtőkben gyakori: Kissomlyó, Hercseg, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy, Ság-hegy

168. *Aphanes arvensis* L.

- b. KULCSÁR (2001): Sitke mellett (Külső-hegy lábánál) 2000 tavaszán szántatlan kukorica tarlóján néhány tő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Nemes-hegy, búzatábla szegélyében gyakori

183. *Rosa spinosissima* L.

- a. BORBÁS (1889): csak a Hercseg tetején
BORBÁS (1897): a Hercsegen
JEANPLONG (1972): Hercseg
FACSAR (1981): Hercseg

185. *Rosa gallica* L.

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): var. *pannonica* a Hercsegen, a var. *fruticans* KSoml, Ság déli lejtőin
JEANPLONG (1972): Hercseg
FACSAR (1987): Ság, Kissomlyó, Hercseg a f. *fruticans*
- b. KOVÁCS (1996): var. *nelutinaeflora*: Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a nyugati oldal egy mezsgyéjéből került elő

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezsgyéken: Hercseg, Kissomlyó, Somló

***Rosa* × *polliniana* SPR. (*R. gallica* × *arvensis*)**

- a. FACSAR (1987a): A sitkei Hercseg csúcsa alatt ez a hibrid a *Cerasus fruticosa*-*Prunus spinosa* sarjtelepben él.

186. *Rosa livescens* BESS.

- a. JEANPLONG (1972): Hercseg
FACSAR (1987a): Kissomlyón a var. *lecoclada*, a lebányászott Ság-hegyen nem találtam meg, bár korábbi adat sem utalt rá
FACSAR (1987b): Somlón a molyhos tölgyes bokorerdők szárazabb gyepekkel alkotott mozaikjának jellemzője

191. *Rosa zalana* WIESB.

- a. BORBÁS (1889): nyílt helyeken Hercseg
- b. KOVÁCS (1996): Hercseg-hegy

192. *Rosa zagrebiensis* VUKOT. et H. BR. ex KERN.

- a. FACSAR (1987): Hercseg, Somló

193. *Rosa szaboi* (BORB.) FACSAR

- a. BORBÁS (1882): Somló
FACSAR (1987a): Somló
FACSAR (1987b): a somlói előfordulás szigetszerű a bazaltsapka kaszálóin és a legfelső szőlők dűlőútjainak mezsgyéin

202. *Rosa canina* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): var. *fissidens* szőlők közt K-Somlón, var. *lutetiana* bokros helyeken a Kis-Somlón, var. *podolica* a Kis-Somlón
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
CSAPODY (1974): Ság-hegy, számos változatban
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, tövises egyik uralkodó faj
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérshínen felhagyott művelt területen, erdőszéleken
KOVÁCS (1996): var. *fissidens* szőlőkben: Kissomlyó, var. *lutetiana* bokros helyeken: Kissomlyó
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): cserjésekben gyakori: Somló, Kissomlyó, Hercseg, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Külső-hegy, Pet-hegy, Ság-hegy

Exs.:

- ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)
- KISS (1980): Kissomlyó (HS)

***Rosa aunei* CARIOT (= *R. canina* × *gallica*)**

- a. BORBÁS (1889): Kis-Somlón nem messze a templomtól

203. *Rosa dumalis* BECHST.

- a. BORBÁS (1889): *canina*-k leggyakrabban Ság, K-Somló, var. *insignis* Ság D-i lejtőin
PILLITZ (1908): Somlyóhegy

- RÉDL (1942): Somló
 b. KOVÁCS (1996): Ság, Kisssomlyó
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, adata jelenleg nincs megerősítve

210. *Prunus padus* L.

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló erdeiben Doba felé

211. *Prunus mahaleb* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889):
 PILLITZ (1908): Somlyóhegy
 RÉDL (1942): Somló
 GÁYER (1925): Ság-hegy, Nagy-Somlyó bazaltkúpjának meredek lejtőjén
 DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
 SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, töviskes egyik uralkodó faja
 JEANPLONG (1976): Ság-hegy, sajmeggyes karsztbokorerdőben a nyugati oldalon
 b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőkben a lombkoronaszintet alkotja
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, előfordulását jelenleg nem sikerült megerősíteni, de feltehetőleg ma is megtalálható a hegyen
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló déli-keleti lejtőin

Exs.:

- GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém, ad margines silvarum in declivibus septemtrionali-occidentalibus montis Somló supra pag. Doba. alt. cca. 350 m. s. m. Hungaria.(HB)
 GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém, in silvis fruticetis declivium meridionalium montis Somló supra pag. Somlővásárhely. alt. cca. 300 m. s. m. (HB)

212. *Prunus avium* L.

Lit.:

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a vadcserezsnye mellett nemesített változata (convar. *duracina*) is előfordul a kráter területén
 KULCSÁR (ined.): Hercseg

Exs.:

- ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

213. *Prunus cerasus* L.

Lit.:

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, mezotérszínen ültetve

Exs.:

- ANON (1975): Ság-hegy (HS)

214. *Prunus fruticosa* PALL.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Sághegy, Hercseg, KSomlő cserjés helyein és szőlői közt
 JEANPLONG (1972): gyakori Hercseg
 JEANPLONG (1976): Ság-hegy, a nyugati lejtő felső peremén csepleszmegeggyes - cserjésben
 b. KOVÁCS (1996): szórványos cserjésekben: Ság-hegy, Hercseg, Kisssomlyó
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a nyugati lejtő felső szakaszán, cserjésben található

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): cserjéseket alkot: Somló, Kissomlyó, Hercseg

Exs.:

HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)

JEANPLONG (1976): In declivibus montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

JEANPLONG (1977): In fruticetis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

HORVÁTH (1977): Ság-hegy (HS)

HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

216. *Prunus spinosa* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): bokros helyeken, erdők szélein a var *coaetanea* Ság-hegy
GAYER (1925): Nagy-Somlyó bazaltkúpjának meredek lejtőjén
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten elszórva, ligetes karsztbokor-erdőben elvegyülve, töviskes egyik uralkodó faja
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, sajmeggyes karsztbokorerdőben a nyugati oldalon és a hegy ÉNY-i lejtője alsó szegélyén egy gyertyános-kocsányos tölgyes fragmentumban
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőkben
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, közönséges, néhol sűrű cserjéseket alkot
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): cserjésekben gyakori: Somló, Kissomlyó, Hercseg, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy, Külső-hegy, Ság-hegy

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

Prunus insititia JUSL.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somlyó
BORBÁS (1889): a Kis-Somlón
PILLITZ (1908): Somlyóhegyen ültetve, itt-ott elvadulva

Exs.:

KISS (1980): Kissomlyó (HS)

218. *Sedum spurium* M. B.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a Nemes-hegy kőfejtőjében kivadulva

219. *Sedum telephium* L. subsp. *maximum* (L.) KROCKER

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): erdők sziklás helyein K-Somló, Ság, Hercseg
CSAPODY (1974): Ság-hegy
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy, bazalton
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, sziklagyepekben szépen terjed
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, lejtőssztyeppben
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, sziklákön
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, molyhostölgyes maradványban, zavart, száraz gyepekben szórványos
KOVÁCS (1996): gyakori erdős, sziklás helyeken Ság-hegy, Hercseg-hegy
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): erdőkben, kőfejtőkben gyakori: Somló, Kissomlyó, Hercseg, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy, Külső-hegy, Ság-hegy

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

221. *Sedum album* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): kőfalakon Ság-hegy
CSAPODY (1974): Ság-hegy
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy, bazalton
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, sziklagyepekben a kráter peremén, elhagyott bányaterületeken, omladékokon
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, sziklagyepben
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, sziklákon
KOVÁCS (1996): szórványos sziklákon, kőfalakon Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a sziklafelszínek, törmeléklejtők jellemző, néhol tömeges fajta
MESTERHÁZY (ined.): sziklákon gyakori: Somló

Exs.:

HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)
ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)
GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém, in rupibus basalticis declivium meridionalium montis Somló supra pag. Somlóvásárhely. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria (HB)
SZURGYI-ISTENES (1978): Comit. Veszprém, in rudatis arcis Somló supra pag. Doba. alt. cca 350 m. s. m. Hungaria.(HB)
GALAMBOS (1978): Comit. veszprém. In declivis occidentalibus montis Somlóhegy, in locis declivis lapidosis. Alt. cca 260 m. s. m. (HB)

223. *Sedum acre* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): kőfalakon, réteken mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppreten a kráter szélén tömeges
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, sziklákon
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, sziklafelszíneken, száraz gyepekben gyakori
MESTERHÁZY (ined.): sziklákon gyakori: Somló, Kissomlyó, Hercseg, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy, Külső-hegy, Ság-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)
ANON (1971): Ság-hegy nyugati oldal (HS)
GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém. In declivis occidentalibus montis Somlóhegy, in locis declivis lapidosis. Alt. cca 260 m. s. m. (HB)

225. *Sedum sexangulare* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): Hercseg
- b. KULCSÁR (ined.): Hercseg, Nemes-hegy

Exs.:

JEANPLONG (1977): In graminosis montis Hercseg ad pagum Sitke (HS)
HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

227/a. *Jovibarba globifera* (L.) J. PARNELL subsp. *globifera*

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, sziklákon
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló déli szikláin

228. *Sempervivum tectorum* L.

- a. BORBÁS (1889): Kis Somló tetején

229/c. *Philadelphus coronarius* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Ság-hegy, üde erdőben kivadulva

230. *Ribes uva-crispa* L.Lit.:

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló bükkösében és gyertyános-tölgyesében ritka

Exs.:

TALLÓS (1962): Comit. Veszprém, prope pag. Doba, in Querco-Carpineto. (HB)

234. *Ribes rubrum* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a vizsgált akácusból került elő néhány betelepült példánya

236. *Saxifraga bulbifera* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
JEANPLONG (1976): Kissomlyó
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben: Kissomlyó, Hercseg

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldala (HS)

ANON (1975): Ság-hegy déli oldala (HS)

JEANPLONG (1975): Veszprémiense, in graminosis montis Kissomlyó (HS)

238. *Saxifraga tridactylites* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): Kis Somló, Ság szikláin
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppreten a kráter szélén kevés
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
- b. KOVÁCS (1996): szórványos száraz gyepekben Ság-hegy, Kissomlyó
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, törmeléklejtőkön, a kráterperem nyíltabb száraz gyepeiben
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): sziklákon, kőfejtőkben gyakori: Somló, Kissomlyó, Hercseg, Nemes-hegy, Püpos-hegy, Pet-hegy, Külső-hegy, Ság-hegy

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldala (HS)

244. *Genista sagittalis* L.

- a. BORBÁS (1889): K-Somló erdeiben
- b. KULCSÁR (ined.): Hercseg alginitbánya felőli oldalán, erdőszegélyben

246. *Genista ovata* W. et K.

- a. BORBÁS (1889): gyakori Ság, K-Somló
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, bokrosabb helyek közelében, kis területeket befedő fűvek között már megjelenik
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, valószínűleg téves adatok

247. *Genista tinctoria* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): a subsp. *elatio*r Nemeshegyen Gérce mellett, var. *latifolia* KSoml
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, erdőszegélyből került elő

Exs.:

- HORVÁTH (1966): Ság-hegy (HS)
GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém. In cerreto super clivum occidentalem montis Somló. Alt. cca. 300 m. s. m. (HB)

251. *Lembotropis nigricans* (L.) GRISEBLit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): dombos, hegyes vidéken mindenütt
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg, Kissomlyó és a Púpos-hegy száraz gyepeiben

Exs.:

- HORVÁTH (1966): Ság-hegy (HS)
GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém. In declivis occidentalibus montis Somlóhegy, in locis declivis lapidosis. Alt. cca 260 m. s. m. (HB)

252. *Chamaecytisus supinus* (L.) LINKLit.:

- a. BORBÁS (1889): dombokon és szőlők közt Hercseg
- b. MESTERHÁZY (ined.): száraz gyepekben: Kissomlyó
KULCSÁR (ined.): Hercseg alginitbánya felőli oldalán, erdőszegélyben

Exs.:

- ZSÁMBÉKI (1978): Comit. Veszprém. Prope specula in cacumine montis Somló supra pafum Doba, in pratis. Alt. cca. 430 m. s. m. (HB)

254. *Chamaecytisus austriacus* (L.) LINK

- a. PAUER (1932): Ság
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg meg nem erősített adatok
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, Séd-forrás közelében száraz gyeppen

256. *Chamaecytisus ratisbonensis* (SCHAEFF.) ROTHM.

- b. KULCSÁR (ined.): Hercseg, száraz gyeppen

258. *Chamaecytisus hirsutus* LINK

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy, a subsp. *leucotrichus*
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg meg nem erősített adat

260. *Ononis spinosa* L.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, fennsík
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben szórványos
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben gyakori: Somló, Kissomlyó, Hercseg, Nemes-hegy, Püpos-hegy, Pet-hegy, Külső-hegy, Ság-hegy

261. *Ononis arvensis* L.

- b. MESTERHÁZY (ined.): a Pet-hegyen bokrok közt szórványos

268. *Medicago lupulina* L.

- a. BORBÁS (1889): réteken és füves lejtőkön mindenütt
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, lejtőssztyeppben
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, Szt-István platón
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben taposott gyomtársulásokban gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): taposott helyeken gyakori: Somló, Kissomlyó, Hercseg, Nemes-hegy, Püpos-hegy, Pet-hegy, Külső-hegy, Ság-hegy

269. *Medicago sativa* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): réteken mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz és degradált gyepekben fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): természetik és elvadul: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Nemes-hegy, Külső-hegy

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

270. *Medicago falcata* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): in monte Somló
FRETZ (1875): Sághegy (BORBÁS herb.)
BORBÁS (1889): füves mezőkön és lejtőkön mindenütt a var. *viscosa* Sághegy
- b. KOVÁCS (1996): var. *viscosa*: gyakori száraz réteken, Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezsgyéken, száraz gyepekben, kőfejtőkben: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Nemes-hegy, Külső-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1976): Hercseg hegy – tetője (HS)

273. *Medicago minima* (L.) GRUFG.

- a. BORBÁS (1889): Sághegy
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. KOVÁCS (1996): szórványos száraz gyepekben, Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz és sziklás gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben, kőfejtőben: Kissomlyó, Nemes-hegy

***Medicago* × *varia* MARTYN (= *M. sativa* × *falcata*)**Lit.:

- a. BORBÁS (1889): réteken KSomló
- b. MESTERHÁZY (ined.): utak mellett mezsgyéken: Ság-hegy, Somló

Exs.:

HORVÁTH (1966): Ság-hegy (HS)

276. *Melilotus albus* DESR.Lit.:

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy
- b. KULCSÁR (ined.): Nemes-hegy

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

279. *Melilotus officinalis* (L.) PALLLit.:

- a. BORBÁS (1889): utak, árkok mellett mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban, erdőszegélyeken fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezsgyéken, gyomtársulásokban gyakori:
Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Nemes-hegy, Külső-hegy, Pet-hegy, Púpos-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1970): Ság-hegy (HS)

ANON (1976): Ság-hegy (HS)

283. *Trifolium fragiferum* L.

- a. BORBÁS (1889): Ság-hegy

285. *Trifolium campestre* SCHREB.

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Ság-hegy száraz gyepeiben

290. *Trifolium montanum* L.

- a. BORBÁS (1889): Sághegy
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg nincs megerősítve

295. *Trifolium repens* L.

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen keresztút mellett
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomnövényzetben, utak mentén fordul elő
MESTERHÁZY (ined.): útszéleken, gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

296. *Trifolium rubens* L.

- a. KITAIBEL (1799): in monte Somló
BORBÁS (1889): füves lejtőkön, bokrok szélein Sághegy, Hercseg, K-Somló
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg nincs megerősítve
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló: mezsgyéken, Kissomlyó: lejtősztyeppben a Királykő környékén

297. *Trifolium alpestre* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): in monte Somló
BORBÁS (1889): erdők szélén mindenütt szálonként
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, erdőszegélyeken, cserjésekben szórványosan fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben: Pet-hegy, Kissomlyó, Hercseg, Somló

Exs.:

- HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)
- ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

301. *Trifolium pratense* L.

- a. BORBÁS (1889): réteken mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, Szt-István platón
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben ritka
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezofil gyepekben található: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Nemes-hegy, Külső-hegy, Pet-hegy, Púpos-hegy

305. *Trifolium incarnatum* L.

- b. MESTERHÁZY (ined.): Hercseg: Kápolna környékén, Púpos-hegy: kukorica vetés szegélyében

306. *Trifolium arvense* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön, ugaron az egész megyében
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőkben
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): parlagok gyomtársulásaiban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- HORVÁTH (1966): Ság-hegy (HS)
- ANON (1976): Ság-hegy (HS)

307. *Anthyllis vulneraria* L. subsp. *vulneraria*Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): in monte Somló
BORBÁS (1889): füves dombokon, de általában csak szálonként K-Somló
GAYER (1929): a gércsei Nemeshegyen
- b. MESTERHÁZY (ined.): Kissomlyó, száraz gyepekben szórványos a nagy kőfejtő felett

Exs.:

- JEANPLONG (1976): In graminosis montis Kissomlyó (HS)

309. *Dorycnium herbaceum* VILL.

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): száraz lejtőkön Káld (Kissomlyó)

314. *Lotus corniculatus* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben, kőfejtőkben gyakori:
Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy,
Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1976): Ság-hegy (HS)

315. *Lotus borbasii* UJHELYI

- a. BORBÁS (1889): füves helyeken Hercseg, Ság (sub nomine *L. villosus*)
b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg nem került elő

317. *Galega officinalis* L.

- b. MESTERHÁZY (ined.): Pet-hegy lábánál út mellett

318. *Robinia pseudo-acacia* L.

- a. CSAPODY (1974): Ság-hegy, az 1920-30-as években telepítették a hegy K-DK-i oldalára
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, 2-3 helyen telepítve
b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a DNY- i oldalon gyakori fafaj
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, ültetett
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): ültetve: Somló, Ság-hegy, Hercseg,
Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

324. *Astragalus cicer* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): szőlők mezsgyéin Ság
b. PONGRÁCZ (1990): Somló, erdő határterületeken gyakori
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, cserjések szegélyén szórványos
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): cserjések szegélyén szórványos: Somló, Ság-
hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

JEANPLONG (1977): In fruticetis montis Hercseg ad pagum Sitke (HS)

325. *Astragalus glycyphyllos* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somlyó
BORBÁS (1889): erdők szélein mindenütt
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, lejtőssztyeppben
b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, az alsóbb régióból mezsgyéből került elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): cserjésekben, árokpartokon fordul elő:
Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy,
Pet-hegy

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

JEANPLONG (1977): In fruticetis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

334. *Securigera varia* (L.) LASSEN

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): mzőkön mindenütt
WAISBECKER (1908): Ság-hegyen
CSAPODY (1974): Ság-hegy

- JEANPLONG (1976): Ság-hegy, lejtőssztyeppben
 b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben szórványos
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben, mezsgyékben: Somló,
 Ság-hegy, Hercseg, KISSOMLYÓ, KÜLSŐ-HEGY, NEMES-HEGY, PÚPOS-HEGY, PET-HEGY

Exs.:

- PIERS (1890): Ság-hegy (HS)
 ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)
 HORVÁTH (1966): Ság-hegy (HS)
 HORVÁTH (1976): Ság-hegy (HS)
 ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

341. *Vicia tetrasperma* (L.) SCHREB.

- a. BORBÁS (1889): vetésben mindenütt
 b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, Ság-hegy gyepeiben

342. *Vicia hirsuta* (L.) S. F. GRAY

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
 b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, degradált száraz gyepekben fordul elő
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): vetésszegélyekben, gyomtársulásokban
 gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, KISSOMLYÓ, KÜLSŐ-HEGY, NEMES-HEGY, PÚPOS-
 HEGY, PET-HEGY

344. *Vicia pisiformis* L.

- a. BORBÁS (1889): szőlők közt Sághegy
 b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg bizonytalan

345. *Vicia dumetorum* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): bokros helyeken Sághegy
 b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenlegi előfordulását nem sikerült
 bizonyítani

Exs.:

- HORVÁTH (1966): Ság-hegy (HS)

347. *Vicia cassubica* L.

- a. CSAPODY (1974): Ság-hegy, a déli oldalon kaszálórétben

349. *Vicia villosa* ROTH

- a. BORBÁS (1889): vetésben elszórva mindenütt, a subsp. *pseudovillosa* vetésekben elég
 gyakori és jellemző a Hercsegen
 RÉDL (1942): Somló
 b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori, a délkeleti lejtőn
 több kisebb foltban tömeges
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, Hercseg, KISSOMLYÓ száraz
 gyepeiben

350. *Vicia cracca* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): in monte Somló
 BORBÁS (1889): bokros helyeken elszórva s elég ritka mindenütt

PILLITZ (1908): Somlyóhegy

CSAPODY (1974): Ság-hegy, a déli oldalon kaszálórétén

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
- BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, néhány degradált gyeptől került elő
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezsgyéken: Somló, Nemes-hegy, Hercseg

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

351. *Vicia tenuifolia* ROTH

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): a Ság-hegyen elég bőven, füves lejtőkön Hercseg, K-Somló
- CSAPODY (1974): Ság-hegy, a déli oldalon kaszálórétén
- JEANPLONG (1976): Ság-hegy, lejtőssztyeppben
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, aktuális előfordulását nem sikerült bizonyítani
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Pet-hegy, száraz gyepekben

Exs.:

HORVÁTH (1971): Ság-hegy nyugati oldala (HS)

ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

JEANPLONG (1976): In graminosis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

JEANPLONG (1983): In fruticetis montis Ság ad oppidum Celldömölk (HS)

353. *Vicia lathyroides* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
- BORBÁS (1889): füves lejtőkön K-Somló, Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a terület száraz gyepeiben gyakori
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy déli oldala (HS)

355. *Vicia pannonica* CR.

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
- b. MESTERHÁZY (ined.): a subsp. *striata*: Nemes-hegy, a subsp. *pannonica*: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

356. *Vicia sepium* L.

- a. BORBÁS (1889): kerítések mellett mindenütt
- PILLITZ (1908): Somlyóhegy
- CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, valószínűleg jelenleg is megtalálható, de a vizsgált időszakban nem került elő
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a Séd-forrás melletti üdebb gyeptőlban

359. *Vicia grandiflora* SCOP.

Lit.:

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy
- RÉDL (1942): Somló
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban szórványos

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezsgyéken, gyomtársulásokban: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1970): Ság-hegy (HS)

JEANPLONG (1977): Ad latera viarum in monte Ság ad pagum Celldömölk (HS)

360. *Vicia angustifolia* L.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön, vetésben mindenütt
PILLITZ (1908): Somlyóhegy a subsp. *segetalis*
- b. MESTERHÁZY (ined.): Somló, Nemes-hegy cserjések szegélyében
KULCSÁR (ined.): Hercseg

368. *Lathyrus latifolius* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a Somlón az Ilona kápolnától délkeletre egy szőlővel szomszédos mezsgyén találtak néhány tövét

372. *Lathyrus pratensis* L.

- a. BORBÁS (1889): réteken mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy, a déli oldalon kaszálórétén
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, erdőszegélyből került elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezofil réteken: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

373. *Lathyrus tuberosus* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban elterjedt
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban, mezsgyéken gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

377. *Lathyrus niger* (L.)

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): szőlők közt árnyékos helyeken, erdőkben és vágásokban mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a fogadó feletti erdőben került elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó, Külső-hegy, Hercseg cserjéseiben

378. *Lathyrus vernus* (L.) BERNH.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): üde erdőkben: Hercseg, Nemes-hegy

***Pisum elatius* STEV.**

- b. KULCSÁR – MESTERHÁZY (2002): a Somló DNY-i oldalán bokorerdők tisztásain gyakori

380. *Thymelaea passerina* (L.) COSS et GERM.

- a. BORBÁS (1889): vetésben a Ság-hegy tövében
CSAPODY (1974): Ság-hegy, kultúrakácosban
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten fellazulva fordul elő
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
- b. KOVÁCS (1996): szórványos szántóföldeken Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, adata jelenleg nincs megerősítve

394. *Epilobium hirsutum* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, árokban

396. *Epilobium lanceolatum* SEB. et MAURI

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, Nemes-hegy parlagjain

397. *Epilobium montanum* L.

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy

403. *Epilobium tetragonum* L.

- a. BORBÁS (1889): Hercseg
b. MESTERHÁZY (ined.): Ság-hegy, Hercseg, Somló gyomtársulásában a subsp. *tetragonum*

404. *Chamaenerion angustifolium* (L.) SCOP.Lit.:

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, néhány töve fordul elő a hegy belsejében sziklafalon
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Nemes-hegy egy kisebb kőfejtőjében néhány tő

Exs.:

HORVÁTH (1966): Ság-hegy (HS)

405. *Chamaenerion dodonaei* (VILL.) HOLUB

- b. KULCSÁR – MESTERHÁZY (2002): a Nemes-hegy felhagyott kőfejtőjében tömeges

419. *Dictamnus albus* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Ság Ny-i lejtőjén, Hercseg, KSom
RÉDL (1942): Somló
GAYER (1925): Ság-hegy, Nagy-Somlyó bazaltkúpjának meredek lejtőjén
GAYER (1929): Hodossy Ernőné úrnő találta a gercei Nemeshegyen
HORVÁTH - JEANPLONG (1962): Nemes-hegy, Hercseg, Ság, Kissomlyó gyakori
JEANPLONG (1972): Nemes-hegy, Hercseg vulkáni kúpján gyakori
CSAPODY (1974): Ság-hegy
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten elszórtan található
b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőkben
KOVÁCS (1996): ritka száraz gyepekben, bokros helyeken Ság, Hercseg, Kissomlyó
KOVÁCS (1997): száraz gyepekben ritka Hercseg, Nemes-hegy, Ság-hegy, Kissomlyó
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy nyugati lejtőn molyhos tölgyes maradvány és cserjések szegélyén még szép számmal előfordul
KULCSÁR (2001): a sitkei Hercseg-hegyen a pannóniai erdős-sztyeppflóra tagja
KULCSÁR – MESTERHÁZY (2002): a Nemes-hegyen és a Púpos-hegyen akácok szegélyében, a környéken a Hercseg-hegyen és a Ság-hegyen is előfordul
BAUER (ined.): a Somló déli platóperemén, bokorerdeiben még szép számmal él

Exs.:

HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)
HORVÁTH (1963): Ság-hegy (HS)
ANON (1971): Ság-hegy nyugati oldal (HS)
JEANPLONG (1976): In fruticetis montis Ság prope pagum Celldömölk (HS)
HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

420. *Ailanthus altissima* (MILL.) SWINGLE

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, ligetes karszt – bokorerdőben néhol található
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, terjedőben, a hegylábi részen egykori gyepphelyén tömeges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): terjedőben: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Püpos-hegy, Pet-hegy

422. *Polygala vulgaris* L.

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): réteken közönséges Ság, Hercseg
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg bizonytalan

424. *Polygala comosa* SCHKUHR

- a. BORBÁS (1889): hegyi réteken általában ritka: Ság
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg nincs megerősítve
MESTERHÁZY (ined.): a Püpos-hegyen gyeppben néhány tö

428. *Acer negundo* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, néhány ponton találhatók ültetett példányai

430. *Acer platanoides* L.

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló erdeiben Doba felé
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a fogadó feletti erdőben
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló keleti oldalán erdőben

432. *Acer campestre* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): in monte Somló
BORBÁS (1889): erdők szélein mindenütt
GÁYER (1925): Nagy-Somlyó bazaltkúpjának meredek lejtőjén
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, sajmeggyes karsztbokorerdőben és gyertyános-kocsánytalan tölgyesben
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a sziget-hegyek erdeiben gyakori

Exs.:

- HORVÁTH (1963): Ság-hegy (HS)
- HORVÁTH (1971): Ság-hegy nyugati oldala (HS)
- ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

436. *Euonymus verrucosus* SCOP.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): K-Somló, Ság, Hercseg bokros helyein
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
GÁYER (1925): Nagy-Somlyó bazaltkúpjának meredek lejtőjén
RÉDL (1942): Somló
JEANPLONG (1972): Hercseg, a legnyugatibb előfordulása a megyében
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőben
BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy törmeléklejtő erdejében, cserjéseiben szórványos

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó, Hercseg, Somló cserjéseiben, erdeiben

Exs.:

WAISBECKER (1884): Ság-hegy (HS)

JEANPLONG (1976): In fruticetis montis Hercseg ad pagum Sitke (HS)

437. *Euonymus europaeus* L.

Lit.:

a. KITAIBEL (1799): in monte Somló

BORBÁS (1889): erdők szélein mindenütt

GÁYER (1925): Nagy-Somlyó bazaltkúpjának meredek lejtőjén

CSAPODY (1974): Ság-hegy

JEANPLONG (1976): Ság-hegy, sajmeggyes karsztbokorerdőben és gyertyános-kocsánytalan tölgyesben

b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőkben

BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a nyugati lejtő hegyláb közeli akácosaiban fordul elő

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): erdőkben, cserjésekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldala (HS)

438. *Staphylea pinnata* L.

Lit.:

a. KITAIBEL (1799): in monte Somló

PILLITZ (1908): Somlyóhegy

GÁYER (1925): Nagy-Somlyó bazaltkúpjának meredek lejtőjén

RÉDL (1942): Somló

b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló tetején a vár környéki erdőkben

Exs.:

GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém, ad margines silvarum in declivibus septem-trional-occidentalibus montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 350 m. s. m. (HB)

439. *Rhamnus catharticus* L.

Lit.:

a. KITAIBEL (1799): in monte Somló

BORBÁS (1889): bokros helyeken, erdők szélein mindenütt

PILLITZ (1908): Somlyóhegy

RÉDL (1942): Somló

JEANPLONG (1976): Ság-hegy, sajmeggyes karsztbokorerdőben

b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a terület erdeinek gyakori cserjefaja

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): erdőkben, cserjésekben: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

442. *Vitis sylvestris* C.C. GMEL.

a. CSAPODY (1974): Ság-hegy TERPO (ex litt.)

***Parthenocissus inserta* (A.KERN)**

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): erdők szélén terjedőben: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy,

445. *Hedera helix* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): in monte Somló
 BORBÁS (1889): Ság-hegy bokraiban, felmelegedő sziklákon Hercseg
 BORBÁS (1897): Nagy-Somló bazaltján tömémenten
 RÉDL (1942): Somló
 SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, ligetes karszt-bokorerdő aljnövényzetének uralkodó faja
 JEANPLONG (1976): Ság-hegy, gyertyános-kocsánytalan tölgyes aljnövényzetében uralkodik
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőkben a fákra felfut
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a terület sziklás erdeiben, akácosaiban sok helyen tömeges
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): erdőkben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)
 HORVÁTH (1971): Ság-hegy (HS)

446. *Cornus mas* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): in monte Somlyó
 JEANPLONG (1976): Ság-hegy, gyertyános-kocsánytalan tölgyes csejeszintjét alkotja
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőkben a cserjeszintet alkotja
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a kráterperem körül szórványosan
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó

Exs.:

- JEANPLONG (1976): In fruticetis montis Ság prope pagum Celldömölk (HS)
 JEANPLONG (1983): In declivibus montis Ság ad oppidum Celldömölk (HS)

447. *Cornus sanguinea* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): in monte Somló
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, erdőszegélyekben gyakori
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyakori cserje
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): erdőkben, cserjésekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- HORVÁTH (1961): Kissomlyó (HS)
 HORVÁTH (1963): Ság-hegy (HS)

449. *Sanicula europea* L.

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten fellazulva fordul elő, tövis-
 kesekben füvesebb helyeken elvegyülve
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg bizonytalan

452. *Eryngium campestre* L.Lit.:

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérshízen felhagyott művelt területen
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben fordul elő
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

NOVÁK-WOLF (1978): Comit. Veszprém, in pratis circa speculam montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca, 410 m. s. m. (HB)

457. *Chaerophyllum temulum* L.

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
 PILLITZ (1908): Somlyóhegy
 RÉDL (1942): Somló
 b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló déli lejtőjén degradált erdőben, Ság-hegy törmeléktelejtő erdejében

458. *Chaerophyllum bulbosum* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
 BORBÁS (1889): Ság-hegy, KSom
 RÉDL (1942): Somló
 CSAPODY (1974): Ság-hegy, kultúrákásban
 b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg nem került elő
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg akácosaiban ritka

Exs.:

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. Ad margines silvarum supra montem Somló super pagum Doba. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria.(HB)
 STADLER (178): Comit. Veszprém. In pratis supra declivum inter septemtriones et occasum solis spectans. Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria.(HB)
 SZURGYI-ISTENES (1978): Comit. Veszprém, in rudatis arcis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 350 m. s. m. Hungaria.(HB)
 SZURGYI (1978): Comit. Veszprém. In cerreto prope specula in cacumine montis Somló. Alt. cca. 430 m. s. m. Hungaria.(HB)

460. *Anthriscus cerefolium* (L.) HOFFM.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): árkokban Ság, Hercseg a subsp. *trichosperma*
 CSAPODY (1974): Ság-hegy, kultúrákásban a subsp. *trichospermus*
 JEANPLONG (1976): Ság-hegy, gyertyános-kocsánytalan tölgyes aljnövényzetében
 b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőben
 KOVÁCS (1996): a subsp. *trichosperma*: gyakori akácosokban degradálódó erdőben Ság, Hercseg
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, erdőben, cserjésekben, degradált gyepekben gyakori, néhol tömeges
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): akácosokban, degradált erdőben tömeges: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

461. *Anthriscus sylvestris* (L.) HOFFM.

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy
RÉDL (1942): Somló
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): útszéleken, árkokban, erdőszéleken: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

464. *Torilis arvensis* (HUDS.) LINK

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): út mellett ritka a Somló déli oldalán

465. *Torilis japonica* (HOUTT.) DC.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): útszéleken: Somló, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy

Exs.:

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. In caespitibus ad vias supra montem Somló super pagum Doba. Alt. cca. 250 m. s. m. Hungaria.(HB)

467. *Turgenia latifolia* (L.) HOFFM.

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, főleg elhagyott vágásokban
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, kétes adat, feltehetőleg a következő fajra vonatkozik

468. *Caucalis platycarpus* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, ritka, degradált útszéli gyeptől került elő
MESTERHÁZY (ined.): parlagokon, útszéli gyomtársulásokban szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy,

469. *Orlaya grandiflora* (L.) HOFFM.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Ság-hegy köves helyein
GÁYER (1925): Ság-hegy
CSAPODY (1974): Ság-hegy, ritkább faj
DALA – JEANPLNG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppreten fellazulva fordul elő
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a kráterbelső száraz gyepeiben gyakori

Exs.:

WAISBECKER (1884): Ság-hegy (HS)
HORVÁTH (1971): Ság-hegy (HS)
ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

471. *Smyrniium perfoliatum* L.

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somlyó

473. *Conium maculatum* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): utak mellett mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy, kultúrákácokban
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban, akácos szegélyén került elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): akácosok szélén, árkokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

SZURGYI (1978): Comit. Veszprém, ad margines silvarum prope speluncam montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 410 m. s. m. (HB)

475. *Bupleurum rotundifolium* L.

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegyen bokrosban
POLGÁR (1936): Somló
RÉDL (1942): Somló

481. *Bupleurum affine* SADLER

- a. BORBÁS (1889): Hercseg kővágóinál ritka
POLGÁR (1936): Somló
RÉDL (1942): Somló
- b. KOVÁCS (1996): szórványos Hercseg-hegy
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): útszéleken: Hercseg, Külső-hegy, Nemes-hegy

486. *Falcaria vulgaris* BERNH.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): mezőkön
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
RÉDL (1942): Somló
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, főleg elhagyott vágásokban, kultúrákásokban
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppben a kráter külső szegélyén
- b. PONGRÁČZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz és degradált gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz és degradált gyepekben gyakori:
Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)
GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém. In caespitibus siccis in clivis orientalibus montis Somló. Alt. 380 m. s. m. Hungaria.(HB)
GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém. In caespitibus siccis supra montem Somló super pagum Doba. Alt. cca. 350 m. s. m. Hungaria.(HB)

488. *Pimpinella major* (L.) HUDS.

- a. RÉDL (1942): Somló

489. *Pimpinella saxifraga* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): füves lejtőkön, mezsgyéken mindenütt
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppben a kráter külső szegélyén
- b. PONGRÁČZ (1990): Somló, Szt-István platón
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- KISS (1980): Kissomlyó (HS)

495. *Seseli annuum* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): erdők füves helyein Hercseg, Sághegy

CSAPODY (1974): Ság-hegy

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1976): Hercseg hegy-tetője (HS)

JEANPLONG (1977): In graminosis montis Hercseg ad pagum Sitke (HS)

498. *Seseli osseum* CR.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): KSom, Ság, Hercseg hegyein
RÉDL (1942): Somló
JEANPLONG (1972): Hercseg
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppben a kráter külső szegélyén
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
KOVÁCS (1996): szórványos száraz gyepekben Ság-hegy, Hercseg-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben, sziklás lejtőkön elterjedt
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): sziklákön: Somló, kőfejtőkben: Kissomlyó, Hercseg, Nemes-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1970): Ság-hegy (HS)

JEANPLONG (1976): In graminosis montis Nemes-hegy prope pagum Gérce (HS)

ANON (1976): Ság-hegy (HS)

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. Super murum arcis Somló-vár supra pagum Doba. Alt. cca. 350 m. s. m. Hungaria.(HB)

JEANPLONG (1977): In saxosis basalticis Nemes-hegy ad pagum Gérce (HS)

JEANPLONG (1977): In saxosis basalticis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém. In ceaspitibus siccis supra montem Somló super pagum Doba. Alt. cca 350 m. s. m. Hungaria.(HB)

GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém, in silvis fruticetorum declivium occidentaliū montis Somló supra pag. Somlószőlős. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria.(HB)

499. *Libanotis pyrenaica* (L.) BOURG

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
PILLITZ (1908): Somlyóhegy szikláin
RÉDL (1942): Somló
JEANPLONG (1972): Hercseg
- b. KOVÁCS (1996): szórványos száraz tölgyesekben Kissomlyó

504. *Aethusa cynapium* L.

- a. BORBÁS (1889): Ság és Kis-Somló hegyein
- b. KOVÁCS (1996): a subsp. *cynapoides* szórványos Ság-hegy, Kissomlyó
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg bizonytalan
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a subsp. *agrestis* Külső-hegy, tritikálé árva-
kelésben néhány tő

504/a. *Foeniculum vulgare* MILL.

Exs.:

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém, inter vineas in solo basaltico frisable in declivibus montis Somló, supra pag. Somlósárhely. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria. (HB)

514. *Peucedanum cervaria* (L.) LAP.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): erdei réteken Ság, Hercseg
RÉDL (1942): Somló
JEANPLONG (1972): Hercseg
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. KOVÁCS (1996): szórványos erdőségeken, tisztásokon, meleg lejtőkön Ság, Hercseg
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a nyugati lejtő molyhos tölgyes maradványában és a terület száraz gyepeiben még viszonylag gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben szórványos: Somló, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1976): Hercseg hegy - tetője (HS)

517. *Peucedanum arenarium* W. et. K.

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): PONGRÁCZ (1990) adata valószínűleg téves

518. *Peucedanum alsaticum* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): Ság, Hercseg, Kis Somló bokros helyein
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
KOVÁCS (1996): szórványos száraz réteken, bokros helyeken Ság, Kissomlyó, Hercseg
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a kráterbelső félárnyékos helyein, utak mentén cserjésekben még szép számmal él
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó gyepeiben szórványos, a Somlón elég ritka

Exs.:

JEANPLONG (1972): Hercseg (HS)
JEANPLONG (1976): In graminosis montis Hercseg prope pagum Sitke (HS)
HORVÁTH (1976): Hercseg hegy - tetője (HS)
ANON (1976): Ság-hegy (HS)
GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. In latere occidentale montis Somló-hegy super pagum Doba, in pratis Alt. cca. 340 m. s. m. Hungaria.(HB)
HORVÁTH (1977): Ság-hegy (HS)
JEANPLONG (1977): In pascuis siccis montis Nemes-hegy ad pagum Gérce (HS)
GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém. In latere meridiana montis Somló ad vias terrosas rudis basalticas. Alt. cca. 350 m. s. m. (HB)
KISS (1980): Kissomlyó (HS)

519. *Peucedanum oreoselinum* (L.) MOENCH

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): füves lejtőkön, erdők szélein igen közönséges
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a kráterbelső egy magasabb szintjén, cserjésedő gyepeben fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

521. *Pastinaca sativa* L. subsp. *pratensis* (PERS.) ČELAK.Lit.:

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, üdőbb erdőszegély gyomtársulásában jelent meg
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. In latere occidentale montis Somló-hegy super pagum Doba, in pratis. Alt. cca. 340 m. s. m. Hungaria.(HB)

522. *Heracleum sphondylium* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): réten, bokros helyen mindenütt
 b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérshízen keresztül mellett, akácosban
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, erdőkben, gyomtársulásokban elterjedt
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): útszélek, mezsgyék gyepeiben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. In latere occidentale montis Somló-hegy super Doba, in pratis Alt. cca. 340 m. s. m. Hungaria.(HB)

GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém. In caespitibus siccis in clivis orientalibus montis Somló. Alt. cca. 380 m. s. m. Hungaria.(HB)

523. *Tordylium maximum* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Kis-Somló, Hercseg szöllei közt
 b. KOVÁCS (1996): szórványos száraz réteken, szőlők között Hercseg-hegy, Kissomlyó
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben, gyomtársulásokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém, in incultis declivium montis Somló supra pag. Somlónásárhely. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria.(HB)

524. *Laser trilobum* (L.) BORKH.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a Somló déli oldalát borító molyhos tölgyesben elég ritka

527. *Daucus carota* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): Somló, ober den Weingarten
 BORBÁS (1889): termesztik, de vadon réteken is bőven mindenütt
 SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, töviskés aljnövényzetét szinte kizárólag ez a faj uralja
 b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérshízen felhagyott művelt területen kultúrakácosban
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz és degradált gyepekben gyakori
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben, gyomtársulásokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1970): Ság-hegy (HS)

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. In latere occidentale montis Somló-hegy super pagum Doba, in pratis. Alt. cca. 340 m. s. m. Hungaria.(HB)

531. *Asperula tinctoria* L.

- a. CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg bizonytalan

532. *Asperula cynanchica* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): füves lejtőkön mindenütt
RÉDL (1942): Somló
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

JEANPLONG (1976): In graminosis montis Kissomlyó (HS)
GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. Ad margines silvarum supra montem Somló super pagum Doba. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria.(HB)
ZSÁMBÉKI (1978): Comit. Veszprém. In pratis prope specula supra cacuminem montis Somló super pagum Doba. Alt. cca. 430 m. s. m. Hungaria.(HB)

534. *Cruciata laevipes* OPIZ

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a nyugati lejtő erdőszegélyein jelenik meg
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): cserjések szegélyein gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

536. *Cruciata pedemontana* (BELL.) EHREND.

- a. BORBÁS (1889): homokos mezőkön Hercseg

537. *Galium tricornutum* DANDY

- b. MESTERHÁZY (ined.): Nemes-hegy, búzavetés szegélyében ritka

538. *Galium aparine* L.

Lit.:

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, tövises aljnövényzetét szinte kizárólag ez a faj uralja , kultúrákácóban
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőkben
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a terület gyomtársulásaiiban gyakori , erdőkben néhol tömeges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): akácokban, gyomtársulásokban tömeges: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

SZURGYI-ISTENES (1978): Comit. Veszprém, ad latera viarum vineas in declivibus occidentalibus montis Somló supra pag. Somlószőlős. Alt. cca. 280 m. s. m. Hungaria. (HB)

542. *Galium divaricatum* POURR. et LAM.

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy töviskeseiben, kisebb mennyiségben
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegyi adata kétése

546. *Galium odoratum* (L.) SCOP.

- b. MESTERHÁZY (ined.): Somló bükkösében szórványos
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a Somló északi lejtőjének erdeiben, törmelék-lejtő-erdőkben és akácosban is előfordul

551. *Galium glaucum* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): sziklás lejtőkön Ság-hegy, Hercseg
 PILLITZ (1908): Somlyóhegy
 RÉDL (1942): Somló
- b. KOVÁCS (1996): gyakori lejtősszteppen Kissomlyó, Hercseg, Ság-hegy
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a terület száraz gyepeiben szórványos
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó

Exs.:

JEANPLONG (1976): In rupibus basalticis montis Kissomlyó (HS)
 HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)
 HORVÁTH (1971): Ság-hegy nyugati oldala (HS)
 HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

552. *Galium sylvaticum* L.Lit.:

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy
 RÉDL (1942): Somló
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somlón, az északi lejtő bükkösében

Exs.:

SZURGYI-STADLER (1978): Comit. Veszprém, ad margines silvarum declivium septem-trionalium montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 320 m. s. m. Hungaria.(HB)

555. *Galium verum* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
 BORBÁS (1889): mezőkön a megye közép és déli részén
 SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, utak mentén tönges
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben, cserjésekben, gyomos helyeken fordul elő
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ZSÁMBÉKI (1978): Comit. Veszprém. In pratis prope specula supra cacuminem montis Somló super pagum Doba. Alt. cca. 430 m. s. m. Hungaria.(HB)

557. *Galium mollugo* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): var. *pubescens* füves mezőkön Ság-hegy
 CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, erdő határterületeken
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban és száraz gyepekben közönséges
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): hegylábi gyepekben, gyomtársulásokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1966): Ság-hegy (HS)

HORVÁTH (1970): Ság-hegy (HS)

JEANPLONG (1976): In graminosis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

JEANPLONG (1977): In graminosis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

STADLER (1978): Comit. Veszprém. In partis supra declivium inter septemtriones et occasum solis spectans Somló. Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria.(HB)

STADLER (1978): Comit. Veszprém. In cerreto super clivum occidentalem montis Somló. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria.(HB)

NOVÁK-WOLF (1978): Comit. Veszprém, in pratis circa speculam montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 410 m. s. m. (HB)

GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém. In pratis supra declivium inter septemtriones et occasum solis spectans Somló. Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria.(HB)

558 *Galium erectum* HUDS.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

***Galium ochroleucum* WOLFF. (= *verum* × *mollugo*)**

- a. BORBÁS (1889): a var. *intescens* mezőkön K-Somló

562. *Sambucus ebulus* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): útfeleken, kőfejtőknél, erdők szélein mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban, degradált szegélyeken gyakori
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): utak mellett, erdőszegélyeken, mezsgyéken gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. Ad margines silvarum supra montem Somló super pagum Doba. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria.(HB)

STADLER (1978): Comit. Veszprém. In pratis supra declivium inter septemtriones et occasum solis spectans Somló. Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria.(HB)

563. *Sambucus nigra* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): kerítéseken, bokros helyeken mindenütt
- CSAPODY (1974): Ság-hegy kulturakövesben a hegy keleti és délkeleti oldalán
- SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, elszórtbokrok és fák között, kultúraköves jellegzetes aljnövényzete
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, akácosokban gyakori
- BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a terület zavart erdeiben közönséges cserjefaj
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): zavart erdők cserjeszintjében gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

566. *Viburnum lantana* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló

BORBÁS (1889): a Ság-hon

JEANPLONG (1976): Ság-hegy, gyertyános-kocsányos tölgyes cserjeszintjét alkotja

- b. KOVÁCS (1996): gyakori: száraz tölgyesekben Ság-hegy
- BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a hegy erdeiben, cserjéseiben szórványos
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló cserjéseiben szórványos

Exs.:

HORVÁTH (1971): Ság-hegy nyugati oldala (HS)

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

566/a. *Symphoricarpos albus* (L.) S.F. BLAKE

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Külső-hegy lábánál út mentén kivadulva

569. *Lonicera xylosteum* L.

Exs.:

TALLÓS (1962): Comit. Veszprém, prope pag. Doba, in Querci-Carpineto. (HB)

570. *Valerianella coronata* (L.) DC.

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kis területeket befedő fűvek közt már megjelenik
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, adata jelenleg nincs megerősítve

572. *Valerianella dentata* (L.) POLL.

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó

574. *Valerianella locusta* (L.) LATTERADE

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
- BORBÁS (1889): vetésekben, művelt helyeken mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben, gyomtársulásokban gyakori

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldala (HS)

HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

575. *Valerianella carinata* LOIS

- a. BORBÁS (1889): a Ság-hon nagyra felfűvódott gyümölcsöscsel, de vannak köztök rendesek is
- DALA– JEANPLONG (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, út mellett szórványosan

576. *Valeriana officinalis* L.

- a. BORBÁS (1889): Ság-hegy, Hercseg erdeiben és gyümölcsöseiben
- CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, vár környéke
- SIMON (1992): Somló, üde bükkösben a subsp. *sambucifolia*
- BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, adatait jelenleg nem erősítettük meg
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a subsp. *collina* a Púpos-hegyen és a Somlón

580. *Dipsacus laciniatus* L.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
GÁYER (1903): Ság
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban szórványos
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): útszéleken szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kíssomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Püpos-hegy, Pet-hegy

583. *Cephalaria transsilvanica* (L.) SCHRAD.Lit.:

- a. FREH (1875): Dömölk (Ság-hegy) (BORBÁS herb.)
BORBÁS (1889): KSomló mezőkön
DALA–JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten elszórtan található
- b. KOVÁCS (1996): ritka: mezőkön Kíssomlyó / csak régi adatok /
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, előfordulása jelenleg bizonytalan

Exs.:

SCHAEFFER (1921): In agriscricultui versus montem Ságch Celldömölk (HNM)

587. *Knautia arvensis* (L.) COULT

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
RÉDL (1942): Somló
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten elszórtan található
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen keresztút mellett
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, ritka
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kíssomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Püpos-hegy, Pet-hegy

588. *Knautia drymeia* HEUFF.

- a. BORBÁS (1889): erdők nyíló helyein, Sághegyen bőven
- b. MESTERHÁZY (ined.): Ság-hegy, erdőszegélyben
KULCSÁR (ined.): Külső-hegy lábánál út menti erdősávban

590. *Scabiosa canescens* W. et K.

- a. GÁYER (1914): Ság-hegyen
DALA–JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten elszórtan található
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, adatait jelenleg nem erősítettük meg

591. *Scabiosa ochroleuca* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten elszórtan található
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppben
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben, sziklákon gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kíssomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Püpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1971): Ság-hegy nyugati oldala (HS)
HORVÁTH (1976): Hercseg-hegy – tetője (HS)

JEANPLONG (1977): In graminosis montis Hercseg ad pagum Sitke (HS)

594. *Adoxa moschatellina* L.

- a. BORBÁS (1889): bokrokban Sághegy
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, molyhos tölgyek nyirkos tövében elszórtan
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, az északnyugati lejtő sziklás erdejében fordul elő, ritka

596. *Tilia platyphyllos* SCOP.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): Sághegyen
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, gyertyános-kocsányostölgyes lombkoronaszintjében
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló erdeiben Doba felé
BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy törmelék-lejtő-erdejében gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg, Somló a subsp. *pseudorubra*

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldala (HS)

597. *Tilia rubra* DC.

- b. SIMON (1992): Somló a subsp. *rubra*

598. *Tilia cordata* MILL.

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy
RÉDL (1942): Somló
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, nyugati lejtőkön (kilátódomb)
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a Somló északnyugati lejtőinek erdeiben, Külső-hegy lábánál út menti fasorban

599. *Abutilon theophrasti* MEDIC.

- a. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a hegyláb közelében kukoricavetésben
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Pet-hegyen kukoricavetésben tömeges

600. *Lavathera thuringiaca* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): mezőkön, erdők szélein mindenütt
RÉDL (1942): Somló
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, erdő határterületeken
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban jelenik meg
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kíssomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1966): Ság-hegy (HS)
HORVÁTH (1971): Ság-hegy (HS)
ANON (1971): Ság-hegy nyugati oldala (HS)
HORVÁTH (1976): Hercseg hegy-tetője (HS)

604. *Alcea biennis* WINTERL

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Ság-hegy nyugati oldalán degradált száraz gyepten

605. *Malva alcea* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

606. *Malva sylvestris* L.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): útszéli gyomnövényzetben: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

607. *Malva neglecta* WALLR.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, útszéli gyomtársulásokban
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): taposott helyeken nem gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

614. *Linum flavum* L.

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
PILLITZ (1908): Somlyóhegy

617. *Linum austriacum* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, útszélen, mezsgyén egy kisebb állomány

620. *Oxalis dillenii* JACQ.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Ság-hegyre vezető út mellett csupasz földfelszínen elszórva fordul elő

621. *Oxalis stricta* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): parlagterületeken, szőlők közt szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

624. *Geranium robertianum* L.

- a. BORBÁS (1889): erdőkben és bokrok közt mindenütt
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, köves, árnyas részek
BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy erdeiben, árnyas szikláin igen gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): üdebb erdőkben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

625. *Geranium lucidum* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Ság-hegy bokraiban főleg Keletnek
BORBÁS (1897): a Sághegyen
GÁYER (1925): Ság-hegy
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy, bazalton
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, szinte mindenütt előfordul

- b. KOVÁCS (1996): szórványos törmelékes helyeken Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy törmeléklető erdejében, akácosában
gyakori, nyíltabb gőrgetegletőn is előfordul

Exs.:

- WAISBECKER (1884): Ság-hegy (HS)
ANON (1975) : Ság-hegy déli oldala (HS)
JEANPLONG (1977): In fruticetis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

626. *Geranium divaricatum* EHRH.

Lit.:

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegyen Veszprém megyében
RÉDL (1942): Somló
GÁYER (1925): Ság-hegy
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, szinte mindenütt előfordul
b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz és degradált gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, száraz gyepekben

Exs.:

- JEANPLONG (1977): In fruticetis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

629. *Geranium columbinum* L.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön szálonként mindenütt
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten kevesebb számban
b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben szálonként: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Nemes-hegy, Pet-hegy

631. *Geranium rotundifolium* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): a Ság
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
b. PONGRÁCZ (1990): Somló, Szt-István platón
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, aktuális előfordulását nem sikerült bizonyítani

Exs.:

- JEANPLONG (1977): In graminosis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

632. *Geranium pusillum* BURM. F.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): Somló, ober den Weingarten
BORBÁS (1889): utak mellett mindenütt
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten, bokorerdőben szinte mindenütt előfordul
b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): kötőrmelékes helyeken gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy

Exs.:

- ANON (1975) : Ság-hegy nyugati oldala (HS)

635. *Geranium sanguineum* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó

BORBÁS (1889): verőfényes lejtőkön Ság, Hercseg, K-Somló

PILLITZ (1908): Somlyóhegy, csalitas köves helyeken

RÉDL (1942): Somló

CSAPODY (1974): Ság-hegy

DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy

SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, szinte mindenütt előfordul

JEANPLONG (1976): Ság-hegy, csepleszmeggyes cserjésben

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen

KOVÁCS (1996): szórványos száraz lejtőkön Ság-hegy, Hercseg-hegy

EREDICSNÉ (1997): Ság-hegy, a hegy déli oldalán az utak mentén és az ösvények mellett szinte mindenhol megtalálható

BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, az „élőhelyrekonstrukció” területének gyepeiben, a nyugati lejtő egykori – néhány éve leégett – lejtőssztyepp bokorerdő mozaikjában találtuk meg

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): lejtőssztyepekben: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1961): Kissomlyó (HS)

ANON (1971): Ság-hegy nyugati oldala (HS)

HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

639. *Erodium cicutarium* (L.) L'HÉRIT.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt

SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten, töviskes aljnövényzetét szinte kizárólag ez a faj uralja

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, utak mentén

BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban, száraz gyepekben fordul elő

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban, száraz gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy nyugati oldala (HS)

643. *Mercurialis annua* L.

- a. BORBÁS (1889): művelt taljon Ság, KSom

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban, degradált gyepekben és erdőkben közönséges

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): szőlők közt, gyomtársulásokban mindenütt gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

644. *Mercurialis ovata* STERNB. et HOPPE

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): KSom bokraiban

CSAPODY (1974): Ság-hegy

- b. KOVÁCS (1996): ritka bokros és napos helyen Kissomlyó, Ság-hegy

BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, adatait jelenleg nem tudtuk megerősíteni

Exs.:

JEANPLONG (1976): In fruticetis montis Kissomlyó (HS)

645. *Mercurialis perennis* L.

- a. CSAPODY (1974): Ság-hegy, a déli oldalon kaszálórétén
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló keleti oldalán törmeléklejtő erdőben szórványos, a Hercsegen a keleti sziklás oldal törmeléklejtő-erdő fragmentumában kis állomány

651. *Euphorbia serrulata* THUILL.Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy nyugati oldala (HS)

Megj.: ANON (1971) *E. serrulata*-ra vonatkozó herbáriumi adata *E. epythymoides*

653. *Euphorbia epythymoides* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Ság, K-Somló
RÉDL (1942): Somló
GÁYER (1925): Nagy-Somlyó bazaltkúpjának meredek lejtőjén
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, cserjések, erdők széléhez közel
- b. KOVÁCS (1996): szórványos száraz lejtőkön Ság-hegy, Kissomlyó
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, molyhos tölgyes maradványaiban fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben: Kissomlyó, Somló, Hercseg

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldala (HS)

HORVÁTH (1977): Ság-hegy (HS)

JEANPLONG (1977): In graminosis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

657. *Euphorbia helioscopia* L.

- a. BORBÁS (1889): művelt földön mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, szőlők gyomtársulásaiban közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): szőlők közt gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

659. *Euphorbia seguieriana* NECKERLit.:

- a. BORBÁS (1889): füves mezőkön a Ság tövében
CSAPODY (1974): Ság-hegy
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, cserjések, erdők széléhez közel
- b. KOVÁCS (1996): ritka: napos, füves lejtőkön Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, adatait jelenleg nem tudtuk megerősíteni

Exs.:

WAISBECKER (1884): Ság, mezőn Ság falu határában (HS)

661. *Euphorbia amygdaloides* L.

- a. JEANPLONG (1976): Ság-hegy, sajmeggyes karsztbokorerdőben
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, valószínűleg téves adat
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg, erdőben a keleti oldalon néhány tő, a Somló északi oldalának bükkösében ritka

663. *Euphorbia cyparissias* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, Szt-István platón
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
MESTERHÁZY (ined.): száraz gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg,
Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Püpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- HORVÁTH (1971): Ság-hegy plató (HS)
- ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)
- ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldala (HS)
- HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

664. *Euphorbia esula* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a nyugati lejtőn gyomtársulásból került elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben, gyomtársulásokban
gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Püpos-
hegy, Pet-hegy

665. *Euphorbia virgata* W et K.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló: vár környékén

Exs.:

- HORVÁTH (1971): Ság-hegy plató (HS)

667. *Euphorbia exigua* L.

- a. BORBÁS (1889): Ság-hegyen
CSAPODY (1974): Ság-hegy, a déli oldalon kaszálórétén

668. *Euphorbia peplus* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Ság-hegyre vezető út mellett csupasz
felszínen elszórva fordul elő

669. *Euphorbia falcata* L.

- a. BORBÁS (1889): var. *pseudo-erythrosperma* in cultis montis Sághegy
- b. KOVÁCS (1996): szórványos vetésekben, gyomtársulásokban a form. *pseudo-erythrosperma* Ság-hegy

673. *Fraxinus ornus* L.

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
RÉDL (1942): Somló
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló erdeiben, Doba
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló DK-i oldalán bokorerdőben

674. *Fraxinus excelsior* L.

- a. BORBÁS (1889): K-Somló
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló erdeiben, Doba
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló északi oldalán erdőben valamint az
alsó platón is előfordul, a kaszálóréték kisebb facsoportjaiban

676. *Syringa vulgaris* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a Somló alsó platóperemein, déli kitettségben, sziklák felett, bokorerdők szélén szórványosan előfordul

677. *Ligustrum vulgare* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): bokros helyeken, erdők szélein mindenütt
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, gyertyános-kocsányos tölgyes cserjeszintjét alkotja
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a terület erdeiben gyakori cserje
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): erdőkben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

680. *Centaureum erythraea* RAFN.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Kis-Somlyó
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, kilátó alatti rétek
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, útszéli gyepekben szórványos

Exs.:

KISS (1980): Kissomlyó (HS)

682. *Gentiana cruciata* L.

- a. BORBÁS (1889): K-Somló, erdők tisztásain
- b. KOVÁCS (1996): szórványosan hegyi réteken, erdei tisztásokon Ság-hegy, Kissomlyó
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): előfordulását nem sikerült megerősíteni

690. *Asclepias syriaca* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló lábánál út mellett néhány példány

691. *Vincetoxicum officinale* MOENCHLit.:

- a. BORBÁS (1889): Sághegy erdők szélein, tisztásokon
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, akáccal tarkított árnyas cserjék mellett található
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy nyugati lejtőjén bokorerdő maradvány szegélyén jegyeztük fel
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó, Hercseg tisztásain

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy nyugati oldala (HS)
HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

693. *Vinca minor* L.

- a. BORBÁS (1889): K-Somló bokraiban
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): erdőkben: Somló, Kissomlyó

694. *Vinca herbacea* W. et K.

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó

702. *Convolvulus arvensis* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt, de elég ritka
CSAPODY (1974): Ság-hegy, a déli oldalon kaszálórétén
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérshínen felhagyott művelt területen
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben, gyomos szegélyeken gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): degradált gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

704. *Calystegia sepium* (L.) R. BR.

- a. BORBÁS (1889): sövényeken mindenütt elszórva, a hegyek csúcsain nincs
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, erdőszegély cserjésében fordul elő a hegy nyugati lejtőjén

704/a. *Pharbitis purpurea* (ROTH) BOJ.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, kivadulásával egy ponton találkoztunk
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): személtérakóknál, kerítésekben kivadulva: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Nemes-hegy

704/d. *Phacelia tanacetifolia* BENTH.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Nemes-hegy, Hercseg búzavetés szegélyében néhány tő

705. *Heliotropium europaeum* L.

- b. MESTERHÁZY (ined.): Ság-hegy, útszéli gyomnövényzetben

708. *Cynoglossum officinale* L.

- a. BORBÁS (1889): utak mellett mindenütt
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Pet-hegy, Nemes-hegy száraz gyepekben

709. *Cynoglossum hungaricum* SIMK.

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
PILLITZ (1908): Somlyóhegyen Nagyszőlősnél
RÉDL (1942): Somló

711. *Lappula squarrosa* (RETZ.)Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön szálanként Sághegy
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, a vár gyomtársulásaiban ritka

Exs.:

HORVÁTH (1971): Ság-hegy (HS)

714. *Symphytum tuberosum* L. subsp. *nodosum* (SCHUR) SOÓ

- a. BORBÁS (1889): erdőkben mindenütt
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Nemes-hegy akácosában néhány tő, Hercseg erdeiben gyakoribb

715. *Symphytum officinale* L.

- a. BORBÁS (1889): árkok mellett mindenütt
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): árkokban, nedvesebb helyeken gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

718. *Anchusa officinalis* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz, degradált gyepekben szórványos
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): degradált gyepekben, vetésszegélyekben előfordul: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

721. *Nonea pulla* (L.) DC.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön K-Somló
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg nem tudtuk megerősíteni, de feltehetőleg megtalálható a hegyen
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó, Pet-hegy vetésszegélyeiben, Hercseg

Exs.:

JEANPLONG (1975): In graminosis montis Kissomlyó (HS)

724. *Pulmonaria officinalis* L.

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): degradált, üde erdőben a Somlón

725. *Pulmonaria angustifolia* L.

- a. BORBÁS (1889): K-Somló gyümölcsöseiben
GAYER (1929): Hodossy Ernőné úrnő találta a gércei Nemeshegyen
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: gyümölcsösökben Kissomlyó
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): aktuális előfordulását nem sikerült megerősíteni

726. *Pulmonaria mollis* WULF.Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldala (HS)

730. *Myosotis stricta* LINKLit.:

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, ritkásabb helyek szép növénye

Exs.:

JEANPLONG (1977): In graminosis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)
JEANPLONG (1975): In graminosis montis Kissomlyó (HS)

732. *Myosotis sparsiflora* MIKANLit.:

- a. BORBÁS (1889): bokrok közt a Ság-hegyen bőven
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, ritkásabb helyek szép növénye
EREDICSNÉ (1997): Ság-hegy, a töviskes rész ritkásabb helyeinek szép virágos növénye
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy erdeiből került elő

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló üde erdeiben a keleti oldalon szór-
ványos

Exs.:

JEANPLONG (1977): In fruticetis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

733. *Myosotis ramosissima* ROCH.

- a. BORBÁS (1889): füves helyeken, szőlőmezsgyéken K-Somló, Ság-h - hegy
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. KOVÁCS (1996): szórványos száraz gyepekben Ság, Kissomlyó
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy,
Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

734. *Myosotis arvensis* (L.) HILL

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy gyepeiben szórványos
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): vetésszegélyekben gyakori: Somló, Ság-
hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

737. *Lithospermum officinale* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a nyugati oldal kráterperem körüli száraz
gyepekben fordul elő

738. *Buglossoides arvensis* (L.) I. M. JOHNST.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
GÁYER (1925): Nagy-Somlyó bazaltkúpjának meredek lejtőjén
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gymnóvénnyezetből, degradált száraz
gyepekből és a molyhos tölgyesből került elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): akácosban, gyomtársulásban gyakori: Somló,
Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

Megi.: HORVÁTH (1986) *B. arvensis*-e *L. officinale*

739. *Buglossoides purpureo-coerulea* (L.) I. M. JOHNST.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Ság bokraiban, Kis Somlón, Hercsegen
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, molyhos tölgyek nyirkos tövében csoportosan, bokor-
erdőben igen kevés számban
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, sajmegegyes karsztbokorerdő gypsintjében
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőken
KOVÁCS (1996): szórványos: xerotherm tölgyesekben Hercseg, Kissomlyó
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a nyugati lejtő bokorerdő maradványában él
kis populációja
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): cserjések szélén: Somló, Kissomlyó,
Hercseg, Nemes-hegy
KULCSÁR (ined.):

Exs.:

HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)

- JEANPLONG (1975): *Vesprénense*, In *virgultis montis Kissomlyó* (HS)
 ANON (1975): *Ság-hegy nyugati oldal* (HS)
 JEANPLONG (1976): In *fruticetis montis Ság ad pagum Celldömölk* (HS)
 JEANPLONG (1976): In *fruticetis montis Kissomlyó* (HS)
 JEANPLONG (1976): *Ad latera viarum montis Ság ad pagum Celldömölk* (HS)

741. *Onosma arenaria* W. et K.

Lit.:

- a. FREH (1875): *Ság hegy* (BORBÁS herb.)
 BORBÁS (1889): csak a Ság-h déli lejtőjén
 GÁYER (1925): *Ság-hegy*
 PAUER (1932): *Ság*
 DALA – JEANPLONG (1974): *Ság-hegy*
 SEBESTYÉN (1975): *Ság-hegy, molyhos tölgyek nyirkos tövében csoportosan*
 b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): *Ság-hegy, feltehetőleg kipusztult*

Exs.:

- WAISBECKER (1884): *Ság-hegyen* (HS)
 MÁRTON (1893): in monte „Ság-h” (HNM)

743. *Cerinth minor* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
 BORBÁS (1889): *mezőkön mindenütt szálonként*
 CSAPODY (1974): *Ság-hegy, a déli oldalon kaszálórétén*
 b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): *mezsgyéken szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Nemes-hegy, Pet-hegy*

Exs.:

- GALAMBOS (1978): *Comit. Veszprém. In caespitibus siccis supra montem Somló super pagum Doba. Alt. cca.. 350 m. s. m. Hungaria.*(HS)

745. *Echium vulgare* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
 BORBÁS (1889): *mezőkön mindenütt, a Ság-h fasciatióval*
 CSAPODY (1974): *Ság-hegy*
 SEBESTYÉN (1975): *Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten, elhagyott vágásokban*
 b. PONGRÁCZ (1990): *Somló, D-DNY-i oldalon erdőkben*
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): *Ság-hegy, száraz gyepekben, gyomtársulásokban gyakori*
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): *degradált gyepekben, köfjétkben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy*

Exs.:

- HORVÁTH (1963): *Ság-hegy* (HS)
 HORVÁTH (1966): *Ság-hegy* (HS)
 HORVÁTH (1970): *Ság-hegy* (HS)
 HORVÁTH (1976): *Hercseg hegy – tetője* (HS)
 ANON (1976): *Ság-hegy* (HS)
 GALAMBOS (1976): *Comit. Veszprém. In caespitibus ad vias supra montem Somló super pagum Doba. Alt. cca.. 250m. s. m. Hungaria.* (HB)
 ZSÁMBÉKI (1978): *Comit. Veszprém. In pratis prope specula supra cacuminem montis super pagum Doba. Alt. cca.. 430 m. s. m. Hungaria.*(HB)

KISS (1980): Kissomlyó (HS)

746. *Echium maculatum* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Ság-hon bőven, Hercsegen
GAYER (1925): Ság-hegy
PAUER (1932): Ság
CSAPODY (1974): Ság-hegy
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten ritka, gyűjtők szenvedélyének esett áldozatul
- b. KOVÁCS (1996): ritka : száraz réteken Ság-hegy, Hercseg-hegy
KOVÁCS (1997): száraz réteken ritka Ság, Hercseg
EREDICSNÉ (1997): Ság-hegy, igen ritka, a kráter szélén és a bazalttömbök által az oldalba vágott mélyedésekben található
BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegyről valószínűleg kipusztult
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): hercseg-hegyi előfordulását nem sikerült megerősíteni

Exs.:

WAISBECKER (1884): Ság-hegyen (HS)
MÁRTON (1893): in monte „Ságh” (HNM)
HORVÁTH (1971): Ság-hegy nyugati oldala (HS)

747. *Verbena officinalis* L.

- a. BORBÁS (1889): házak körül mindenütt
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, Szt. Márton-forrás környéke, mély utak
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, útszéli gyomtársulásban
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): utak szélén, gyomtársulásokban gyakori:
Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

751. *Ajuga reptans* L.

Lit.:

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, a bokorerdőben, de a sztyepprért közelében, tövises nyirkosabb helyein
- b. BAUER – MESTERHÁZY (ined): a Somló északi lejtőjén, a Kinizsi-szikla feletti mezofil erdei tisztáson jegyeztük fel

Exs.:

HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

Megi.: HORVÁTH (1986) *A. reptans*-ra vonatkozó herbáriumi adata *A. genevensis*

752. *Ajuga genevensis* L.

- a. BORBÁS (1889): füves mezőkön Ság
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, erdőkben, cserjésekben él, nem gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg és a Külső-hegy üde erdejében

756. *Teucrium chamaedrys* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): var. *albiflorum* K-Somló, var. *acutiloba* Ság
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, homokosabb helyeken

- b. KOVÁCS (1996): form. *autilobus* gyakori: száraz lejtőkön Ság-hegy
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben: Somló, Ság-hegy,
 Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

758. *Scutellaria hastifolia* L.

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó

763. *Marrubium peregrinum* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): ritka Ság-hegy déli részén
 GAYER (1925): Ság-hegy
 CSAPODY (1974): Ság-hegy
 DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
 SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, vágásokban, mélyebb talajú helyeken fordul elő
 b. KOVÁCS (1996): ritka: száraz gyepekben, gyomtársulásokban Ság-hegy
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg előfordulását nem tudtuk meg-
 erősíteni

Exs.:

WAISBECKER (1884): Ság-hegy alján (HS)

764. *Sideritis montana* L.

Exs.:

HORVÁTH (1971): Ság-hegy (HS)
 HORVÁTH (1976): Hercseg hegy – tetője (HS)

Megj.: HORVÁTH (1976) *Sideritis montana*-ra vonatkozó herbáriumi adata *Stachys recta*

766. *Nepeta nuda* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Hercseg, erdők, bokrok szélein
 PILLITZ (1908): Somlyóhegy
 JEANPLONG (1972): Hercsegen ritka

Exs.:

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. Ad margines silvarum supra montem Somló
 super Doba. Alt. cca.. 300 m. s. m. Hungaria.(HB)
 STADLER (1978): Comit. Veszprém. In pratsi supra declivum inter septemtriones et occa-
 sum solis spectans. Alt. cca.. 400 m. s. m. Hungaria.(HB)
 TALLÓS (1956): Comit. Veszprém, prope pag. Somlővásárhely, in declivibus montis
 Somló, in sambuco, ad margines silvi. (HB)

767. *Nepeta cataria* L.

- a. BORBÁS (1889): Ság-hegy
 b. KOVÁCS (1996): szórványos: gyomtársulásokban, házak körül: Ság-hegy
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban szórványos
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): degradált gyepekben, parlagokon szór-
 ványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy

768. *Glechoma hederacea* L.

- a. BORBÁS (1889): gyümölcsösökben mindenütt, *micrantha* K-Somló
 b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokból került elő

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

769. *Glechoma hirsuta* W. et K.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Ság-hegy
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
GÁYER (1925): Ság-hegy
RÉDL (1942): Somló
- b. KOVÁCS (1996): sziklás erdőben Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a terület erdeiben, cserjéseiben jelenik meg.
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): törmelékjejtő erdőben a Somló keleti oldalán

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

772. *Prunella grandiflora* (L.) SCHOLLER

- a. BORBÁS (1889): K-Somló

773. *Prunella vulgaris* L.

- a. BORBÁS (1889): füves helyeken, gyümölcsösökben mindenütt
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten elszórva található, a bokor-erdőben, de a sztyepprért közelében
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban, degradált szegély-
gyepekben fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyepekben ritka: Kissomlyó

774. *Prunella laciniata* (L.) NATH.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): füves lejtőkön, mezsgyéken, útféleken mindenütt
- b. KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben: Pet-hegy, Nemes-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1966): Ság-hegy (HS)

JEANPLONG (1977): In pascalis siccis ad Sitke supra montem Hercseg (HS)

775. *Mellitis melissophyllum* L.

- a. BORBÁS (1889): erdő szélén Ság-hegy, Hercseg
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, akáccal tarkított árnyas cserjék mellett található
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg nem tudtuk megerősíteni
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, bokorerdőben a DNY-i oldalon,
tölgyesekben a Hercsegen

778. *Galeopsis pubescens* BESS.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, erdőszegélyeken került elő

782. *Galeopsis ladanum* L.

- a. BORBÁS (1889): a subsp. *angustifolia* var. *canescens* vetések közt Ság-hegy

785. *Lamium amplexicaule* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten közönséges és sok példányszámú

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, KISSOMLYÓ, KÜLSŐ-HEGY, NEMES-HEGY, PÚPOS-HEGY, PET-HEGY

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

786. *Lamium purpureum* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten közönséges és sok példányszámú, kaszálóréteken
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, KISSOMLYÓ, KÜLSŐ-HEGY, NEMES-HEGY, PÚPOS-HEGY, PET-HEGY

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

787. *Lamium album* L.

- a. BORBÁS (1889): gyümölcsösökben és árkok partján mindenütt
- b. MESTERHÁZY (ined.): Somló, Ság-hegy üde erdeiben

788. *Lamium maculatum* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): Ság-hegy bokraiban
RÉDL (1942): Somló
CSAPODY (1974): Ság-hegy, kultúrákácásban
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a terület erdeiben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): üde erdők gyomtársulásaiban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, KISSOMLYÓ, KÜLSŐ-HEGY, NEMES-HEGY, PÚPOS-HEGY, PET-HEGY

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy északi lejtő (HS)

STADLER (1978): Comit. Veszprém. In pratis supra declivum inter septemtriones et occa.sum solis spectans. Alt. cca.. 400 m. s. m. Hungaria.(HB)

789. *Galeobdolon montanum* PERS. ex RCHB.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, gyertyános-tölgyesekben szórványos

793. *Ballota nigra* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): házak körül mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy, kaszálóréten a déli oldalon
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, sajmeggyes karsztbokorerdő aljnővényzetében
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY- i oldalon erdőkben
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben, gyomtársulásokban gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezsgyéken: Somló

Exs.:

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. Ad margines silvarum supra montem Somló super Doba. Alt. cca.. 300 m. s. m. Hungaria.(HB)

NOVÁK (1978): Comit. Veszprém. In locis herbosis super conum inferiorem montis Somló supra pagum Doba. Alt. cca.. 380 m. s. m. Hungaria.(HB)

794. *Stachys officinalis* (L.) TREV.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): füves lejtőkön K-Somló, var. *glabrata* és a f. *danica* a Ság-hegyen
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, homokosabb helyeken
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, plató tisztásain
KOVÁCS (1996): subsp. *officinalis* var. *glabrata* nedves helyeken: Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, nyugati lejtő cserjéseinek, molyhos tölgyes maradványának területén jellemző
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezofil gyepekben: Somló, Kíssomlyó, Hercseg, Púpos-hegy

Exs.:

JEANPLONG (1977): In graminosis montis Pet-hegy ad pagum Gérce (HS)
GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. Ad margines silvarum supra montem Somló super Doba. Alt. cca.. 300 m. s. m. Hungaria.(HB)
NOVÁK (1978): Comit. Veszprém. In locis herbosis super conum inferiorem montis Somló supra pagum Doba. Alt. cca.. 380 m. s. m. Hungaria.(HB)

796. *Stachys germanica* L.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön Kis-Somló
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, az egykori bányaudvar területén, másodlagos száraz gyepből került elő
KULCSÁR (ined): Hercseg, Kápolna melletti száraz gyeppen

797. *Stachys annua* (L.) L.

- b. KULCSÁR (ined.): Nemes-hegy

798. *Stachys recta* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): füves lejtőkön mindenütt
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, homokosabb helyeken
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppen
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY- i oldalon erdőkben
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kíssomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1971): Ság-hegy plató (HS)
ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)
GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. In caespitibus ad vias supra montem Somló super pagum Doba. Alt. cca.. 250 m. s. m. Hungaria.(HB)
ZSÁMBÉKI (1978): Comit. Veszprém. Prope specula in cacumine montis Somló supra pagum Doba, in pratis. Alt. cca.. 430 m. s. m. Hungaria.(HB)

799. *Stachys sylvatica* L.

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): Ság-hegyén ritka
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a fogadó feletti erdőből került elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Külső-hegy lábánál fásorban ritka

801. *Salvia glutinosa* L.

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, bükkösben
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló északi és keleti oldalán található
törmelékeltető erdőben, a vár alatti sziklás lejtőn és a Kinizsi szikla közelében

802. *Salvia verticillata* L.

- a. BORBÁS (1889): házak körül mindenütt
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

806. *Salvia nemorosa* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): füves mezőkön K-Somló, a var. *albiflora* Ság-hegyen
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, mindenhol tömegesen fordul elő
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság – hegy, száraz gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben, mezsgyéken gyakori:
Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- HORVÁTH (1971): Ság-hegy nyugati oldala (HS)
ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)
KISS (1980): Kissomlyó (HS)

807. *Salvia pratensis* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt, var *dumetorum* Sághegy
CSAPODY (1974): Ság-hegy
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppen
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, különféle gyepekben elterjedt
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyepekben, mezsgyéken gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- ANON (1971): Ság-hegy nyugati oldal (HS)
GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. In latere occidentale montis Somló-hegy super pagum Doba, in pratis Alt. cca. 340 m. s. m. (HB)
STADLER (1978): Comit. Veszprém. In pratis supra declivum inter septemtriones et occasum spectans. Alt. cca. 400 m. s. m. (HB)
HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

812. *Acinos arvensis* (LAM.) DANDYLit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön, tarlóokban mindenütt
PILLITZ (1908): Somlyóhegy

GÁYER (1914): Ság-hegy ÉNY-i bokros lejtőjén

SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten közönséges és sok példányszámú

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, sziklákon

BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben, sziklákon elterjedt

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): kőfejtőkben, sziklákon szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kíssomlyó, Nemes-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1966): Ság-hegy (HS)

HORVÁTH (1970): Ság-hegy (HS)

NOVÁK-WOLF (1978): Comit. Veszprém, in pratis circa speculam Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 410 m. s. m. Hungaria.(HS)

SZURGYI (1978): Comit. Veszprém, in herbidis circa speculam montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 430 m. s. m. Hungaria.(HS)

813. *Clinopodium vulgare* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): erdők szélein mindenütt

CSAPODY (1974): Ság-hegy

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság – hegy, erdőszegélyeken jelenik meg, ritka

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg, Kíssomlyó, Somló erdőszélein

Exs.:

NOVÁK-WOLF (1978): Comit. Veszprém, in pratis circa speculam montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 410 m. s. m. Hungaria.(HB)

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. Ad margines silvarum supra montem Somló super pagum Doba. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria.(HB)

814. *Origanum vulgare* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló

BORBÁS (1889): erdők szélein mindenütt

SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, vágásokban, mélyebb talajú valamint homokos helyeken fordul elő

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, erdőszegélyeken jellemző

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): utak mellett a Somló nyugati oldalán szórványos

Exs.:

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. Ad vias terrosas in declivis montis Somló super pagum Doba. Alt. cca. 280 m. s. m. Hungaria.(HB)

ZSÁMBÉKI (1978): Comit. Veszprém. In pratis prope specula supra cacuminem montis Somló super pagum Doba. Alt. cca. 430 m. s. m. Hungaria.(HB)

815. *Thymus pulegioides* L.

- a. BORBÁS (1889): Hercseg var. *subcitratus*

816. *Thymus pannonicus* ALL.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Ság – Kis Somló

BORBÁS (1890): Somlóhegy subt. *Thymus marschallianus* WILLD.

PILLITZ (1908): Somlyóhegy

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg nem tudtuk megerősíteni

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, mezsgyéken szórványos

Exs.:

HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)

HORVÁTH (1970): Ság-hegy (HS)

ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

JEANPLONG (1976): In graminosis montis Ság prope pagum Celldömölk (HS)

NOVÁK (1978): Comit. Veszprém, in locis herbosis super conum inferiorem montis Somló supra Doba. Alt. cca. 380 m. s. m. Hungaria.(HB)

NOVÁK-WOLF (1978): Comit. Veszprém, in pratis circa speculam montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 410 m. s. m. Hungaria.(HB)

STADLER (1978): Comit. Veszprém. In partis supra declivum inter septemtriones et occasum solis spectans. Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria.(HB)

GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém, in silvis fruticetorum declivium occidentalium montis Somló supra pag. Somlósztőlós. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria.(HB)

Megi.: ANON (1971) *Thymus pannonicus*-ra vonatkozó herbáriumi adata *Thymus odoratissimus*

817. *Thymus odoratissimus* MILL.

Lit.:

a. KITAIBEL (1799): In monte Somló

BORBÁS (1889): mindenütt, a var. *lovyanus* Ság, Hercseg

CSAPODY (1974): Ság-hegy

b. KOVÁCS (1996): gyakori: száraz gyepekben Ság, Kissomlyó, Hercseg - hegy

BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

JEANPLONG (1977): In graminosis montis Hercseg ad pagum Sitke (HS)

818. *Thymus praecox* OPIZ

a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten sok helyen előfordul

b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, kétes

Thymus brachyodon WILLD.

a. BORBÁS (1890): Somlóhegy

823. *Mentha longifolia* (L.) NATH.

b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban szórányos

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezsgyéken, általában a hegylábi területeken: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

831. *Lycium barbarum* L.

a. BORBÁS (1889): kerítésekben

b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, szőlők, mezsgyék szegélyein néhol tömeges

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezsgyéken gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy

834. *Scopolia carniolica* JACQ.

a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, ligetes karszt-bokorerdőben igen kevés számban

b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): korábbi ság-hegyi adata téves közlés

835. *Hyoscyamus niger* L.

b. PONGRÁCZ (1990): Somló, plató tisztásain

836. *Physalis alkekengi* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy egy akácósában, út menti árokban fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somlón a Séd-forrás feletti degradált erdő-
foltban

838. *Solanum nigrum* L.

- a. BORBÁS (1889): gázós helyeken Hercseg
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban, erdőszegélyeken jelenik
meg
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): parlagok gyomtársulásaiban szóróványosan:
Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy,
Pet-hegy

839. *Solanum villosum* (L.) LAM.

- a. GAYER (1908): a Ság-hegyen
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kultúrakácosban közönséges
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a jelenlegi vizsgálat során nem került elő

840. *Datura stramonium* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásban fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban nem gyakori: Somló,
Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

841. *Verbascum phoeniceum* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): füves mezőkön és legelőkön mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy *V. austriacum*-al alkotott hibrid a *V. rubiginosum* is
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, dombosabb oldalakon jellemző
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppen
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, lejtőssztyepp – foltokon még megtalálható
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): sztyeppréteken ritkulóban: Somló, Ság-hegy,
Hercseg, Kissomlyó, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

844. *Verbascum densiflorum* BERT.Lit.:

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy

Exs.:

GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém, in silvis fruticetorum declivium occidentali-
um montis Somló supra pag. Somlószőlős. Alt. cca. 300 m. s. m. (HB)

845. *Verbascum phlomoides* L.

- a. BORBÁS (1889): var. *austriale* mezőkön Kis Somló
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőkben
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomnövényzetben fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Pet-hegy degradált gyepeiben, Külső-hegy:
akácós szélén

846. *Verbascum lychnitis* L.

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): Ság-hegy déli részén
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: száraz gyepekben Ság-hegy déli részén
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a kráterbelső keleti oldalán száraz gyepekben fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): dgradált gyepekben szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

849. *Verbascum chaixii* VILL. subsp. *austriacum* (SCHOTT) HAY.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): bokros helyeken Ság
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, dombosabb oldalakon jellemző
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben, gyomos szegélyeken gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben elterjedt: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- HORVÁTH (1976): Hercseg hegy - tetője (HS)
GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. In cerreto super clivum occidentalem montis Somló. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria.(HB)
JEANPLONG (1977): In graminosis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

850. *Verbascum nigrum* L.

- a. BORBÁS (1889): erdők szélein mindenütt
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérshízen felhagyott művelt területen
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, árokban

853. *Kickxia elatine* (L.) DUM.

- a. BORBÁS (1889): tarlóokban a Ság-hegyen
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg bizonytalan

855. *Linaria genistifolia* (L.) MILL.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): szőlők közt Ság, Hercseg, Kis Somló
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, dombosabb oldalakon jellemző
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppen
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérshízen felhagyott művelt területen
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben szórványos
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben mindenütt: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy

Exs.:

- ANON (1976): Ság-hegy (HS)
GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. Super murum arcis Somlói-vár supra pagum Doba. Alt. cca. 350 m. s. m. Hungaria.(HB)
NOVÁK (1978): Comit. Veszprém. In locis herbosis super conum inferiorem montis Somló supra pagum Doba. Alt. cca. 380 m. s. m. Hungaria.(HB)

856. *Linaria angustissima* (LOIS) BORB.

- b. KULCSÁR (ined.): felhagyott szőlőben a Hercsegen

857. *Linaria vulgaris* MILL.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön, tarlóokban mindenütt
 b. PONGRÁCZ (1990): egész Somlón
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyepekben, gyomtársulásokban gyakori
 MESTERHÁZY (ined.): mezsgyéken, gyomtársulásokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ZSÁMBÉKI (1978): Comit. Veszprém. Prope specula in cacumine montis Somló supra pagum Doba, in pratis. Alt. cca. 430 m. s. m. Hungaria.(HB)

859/a. *Antirrhinum majus* L.

- a. PILLITZ (1908): Kertből elvadulva nő a Somlyóhegyen

873. *Veronica beccabunga* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, Séd-forrás környékén egy nagyobb állomány

874. *Veronica chamaedrys* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
 BORBÁS (1889): bokrokban, erdőkben mindenütt
 b. PONGRÁCZ (1990): Somló, Szt-István platón
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)
 ISTENES (1978): Comit. Veszprém. In clivis inter septemtrionales et occasum solstitiali montis Somló supra pagum Doba ad margines silvis in locis graminosis. Alt. cca.400 m. s. m. Hungaria.(HB)

875. *Veronica officinalis* L.

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten
 b. PONGRÁCZ (1990): Somló, fennsík, vár környéke
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, kétes adat

877. *Veronica prostrata* L.Lit.:

- a. GÁYER (1929): Hodossy Ernőné úrnő találta a gércei Nemeshegyen
 SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten, zúzalékos oldalakon
 b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a nyugati oldal sztyepprétfoltjain él, ritka
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Nemes-hegy, Pet-hegy: száraz gyeppen ritka

Exs.:

GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém, ad scalas circa speluncam montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 430 m. s. m. (HB)

878. *Veronica austriaca* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó

- BORBÁS (1889): subsp. *teucrium* szőlők közt Sághegy
 DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
 SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten
 b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérshínen felhagyott művelt területen a subsp. *dentata*
 KOVÁCS (1996): subsp. *teucrium*: száraz réteken Ság-hegy
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a subsp. *teucrium* a déli lejtő sztyepprétt
 maradványainak ritka eleme
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a subsp. *teucrium* száraz gyepekben ritka:
 Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy,
 Pet-hegy

Exs.:

- HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)
 ISTENES (1978): Comit. Veszprém. In clivis inter septemtrionales et occasum solstitiali
 montis Somló supra pagum Doba ad margines silvis in locis graminosis. Alt.
 cca. 400 m. s. m. Hungaria. (HB)
 STADLER (1978): Comit. Veszprém. In pratis supra declivum inter septemtriones et
 occasum solis spectans. Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria. (HB)
 GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. In latere occidentale montis Somló-hegy super
 pagum Doba, in pratis. Alt. cca. 340 m. s. m. Hungaria. (HB)

882. *Pseudolysimachion spicatum* (L.) OPIZLit.:

- a. BORBÁS (1889): füves helyeken Sághegy, Kis Somló, Hercseg
 SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten, zúzalékos oldalakon
 b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a nyugati lejtő száraz gyepeiben szórványos
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben szórványos: Somló, Ság-
 hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- HORVÁTH (1976): Hercseg-hegy - tetője (HS)
 JEANPLONG (1977): In graminosis montis Hercseg ad pagum Sitke (HS)

883. *Veronica triphyllos* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön KSomló
 b. KOVÁCS (1996): szántóföldeken, vetésekben Kissomlyó
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): szőlők gyomtársulásáiban ritka: Somló, Ság-
 hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

887. *Veronica arvensis* L.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
 b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, szőlők gyomnövényzetében került elő
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): szőlők gyomtársulásáiban ritka: Somló, Ság-
 hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

889. *Veronica praecox* ALL.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): szőlők gyomtársulásáiban ritka: Somló, Ság-
 hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

890. *Veronica serpyllifolia* L.

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, bizonytalan

891. *Veronica hederifolia* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): művelt talajon mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, szárazgyepekben, erdőkben, sziklákon egyaránt közönséges, néhol tömeges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): szőlők gyomtársulásaiban, sziklákon gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

892. *Veronica persica* POIR.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön az egész megyében gyakori
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz, degradált gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban a leggyakoribb *Veronica* faj: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém, ad margines cultorum in declivibus septemtrionali-occidentalibus montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 280 m. s. m. Hungaria.(HB)

893. *Veronica agrestis* L.

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó

894. *Veronica polita* FR.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): szőlők gyomtársulásaiban ritka: Ság-hegy, Somló

895. *Veronica opaca* FR.

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy

896. *Digitalis grandiflora* MILL.Lit.:

- a. RÉDL (1942): Somló
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló: erdők szélén a DK-i oldalon, Púpos-hegy: akácok szélén

Exs:

WOLF (1978): Comit. Veszprém, in silvis declivium septemtrionali-occidentalium montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 350 m. s. m. Hungaria.(HB)

899. *Melampyrum cristatum* L.

- a. BORBÁS (1889): erdőkben a Ság-hegyen
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
RÉDL (1942): Somló
CSAPODY (1974): Ság-hegy

- SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, a bokorerdőben, de a sztyepprét közelében
 b. KOVÁCS (1996): szórványos: száraz, bokros helyeken Ság, Hercseg
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg nem erősítettük meg

900. *Melampyrum arvense* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
 b. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
 PILLITZ (1908): Somlyóhegyen feltűnő, bőven
 RÉDL (1942): Somló
 b. PONGRÁCZ (1990): Somló
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, Séd-forrás közelében száraz
 gyepfoltban gyakori

Exs.:

ZSÁMBÉKI (1978): Comit. Veszprém. In pratis prope specula supra cacuminem montis Somló super pagum Doba. Alt. cca. 430 m. s. m. Hungaria.(HB)

901. *Melampyrum barbatum* W. et K.

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, bazaltperem szegélyénél kőrisfák alatt

902. *Melampyrum pratense* L.

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, bazaltperem szegélyénél kőrisfák alatt
 BAUER – MESTERHÁZY (ined.): a Somló északi lejtőjén, a bükkösben a turistaösvény
 mellett

904. *Melampyrum nemorosum* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): erdőkben mindenütt
 b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): erdőszéleken: Somló, Kissomlyó

Exs.:

ISTENES (1978): Comit. Veszprém. In clivis inter septemtrionales et occasum solstitiali montis Somló supra pagum Doba ad margines silvis in locis graminosis. Alt. cca. 400 Hungaria.(HB)

909. *Odontites lutea* (L.) CLAIRV.

- a. BORBÁS (1889): száraz lejtőkön Ság-hegy, Hercseg
 GÁYER (1925): Ság-hegy
 b. KOVÁCS (1996): szórványos: száraz lejtőkön Ság, Hercseg
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, adatait jelenleg nem tudtuk megerősíteni
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg, száraz gyepekben szórványos

910. *Odontites rubra* (BAUMG.) OPIZ

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, degradált gyepekben szórványos
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): művelt területek szegélyében gyakori:
 Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy,
 Pet-hegy

Odontites villosula SCHUR.

- a. BORBÁS (1898): var. *stenodonta* Somlóhegy

912. *Rhinanthus minor* L.

- b. BORBÁS (1889): réteken bőven és uralkodó
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, a sziklásabb, szárazabb kaszálók növénye
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Pet-hegy mezofil gyepeiben

925. *Orobanche arenaria* BORKH.

- a. KITAIBEL (1799): Somló, ober den Weingarten
PILLITZ (1908): Somlyóhegyen szőlőben
GÁYER (1925): Ság-hegy
PAUER (1932): Ság
RÉDL (1942): Somló
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, zúzalékos oldalon néha nagy tömegben
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy délkeleti lejtőjén került elő *Artemisia campestris*-en

926. *Orobanche purpurea* JACQ.

- a. RÉDL (1942): Somló
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, Hercseg gyepeiben ritka

929. *Orobanche alba* STEPH.Lit.:

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy

Exs.:

HORVÁTH (1970): Ság-hegy (HS)

931. *Orobanche hederæ* DUBYLit.:

- a. FEKETE et. al. (1961): Somló
FACSAR (1987b): Somlón a molyhos tölgyes bokorerdők szárazabb gyepekkel alkotott mozaikjának jellemzője
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, hűvösebb oldalakon cseres-kocsányos tölgyesekben
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, minden típusú erdőben előfordul, de leggyakoribb a keleti oldal üde, degradált gyertyános-tölgyeseiben, itt néhol tömeges

Exs.:

TALLÓS (1956): Somló tetején a vár előtt (HNM)
ANON (1956): Somló, gyertyános-tölgyesben bazaltos-agyagos talajon (HNM)
SZURGYI-ISTENES (1978): Matrix: *Hedera helix* L. Comit. Veszprém, in silvis siccis montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 350 m. s. m. (HB)

933. *Orobanche artemisiae-campestris* AUCH. EX GAUDINLit.:

- a. BORBÁS (1889): Kis Somló, Ság-hegyen *Artemisia campestris*en
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: száraz gyepekben Ság, Kissomlyó
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, délkeleti oldalon száraz gyepeben él

Exs.:

WAISBECKER (1884): Ság-hegyen (HS)

935. *Orobanche gracilis* SM.

- a. BORBÁS (1889): füves helyeken Ság-hegy *Lotus corniculatus* on
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a molyhos tölgyes szegélyén száraz gyeppen él

936. *Orobanche lutea* BAUMG.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): füves helyeken Ság
- b. KOVÁCS (1996): gyakori: füves helyeken a form. *pedantha* Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a kráterbelső egy magasabb platóján, degradált száraz gyeptől került elő

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

937. *Orobanche caryophyllacea* SM.

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy
RÉDL (1942): Somló
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, déli oldal degradált gyepeiben ritka *Galium glaucum*-on

941. *Orobanche elatior* SUTTON

- a. BORBÁS (1889): Ság-hegy, Kis Somló *Centaurea scabiosa* gyökerén
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: száraz réteken Ság, Kissomlyó
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a kráter nyugati oldalának egy platóján találtuk
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg, Kissomlyó száraz gyepeiben ritka, a Somló tetején gyeppen gyakori

947. *Plantago arenaria* W. et K.

- a. BORBÁS (1889): homokos mezőkön Ság-hegy
PILLITZ (1908): Somlyóhegyen bőven
GÁYER (1925): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegyi adatait nem tudjuk megerősíteni

952. *Plantago lanceolata* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön, réteken mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, üde, füves foltokon
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppen
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, Szt-István platón
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ISTENES (1978): Comit. Veszprém. In clivis inter septemtrionales et occasum solstitiali montis Somló supra pagum Doba ad margines silvis in locis graminosis. Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria.(HB)
WOLF (1978): Comit. Veszprém. Supra cacuminem montis Somló circum speculam in locis herbosis supra pagum Doba. Alt. cca. 430 m. s. m. (HB)

954. *Plantago media* L.Lit.:

- a. CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten molyhos tölgyek nyirkos tövében elszórtan üde, füves foltokon
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, mezotérshízen keresztútakon gyakori
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyepekben, erdőszegélyeken szórványos
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezofil gyepekben szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

STADLER (1978): Comit. Veszprém. In pratis supra declivium inter septemtriones et occasum solis spectans. Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria.(HB)

956. *Plantago major* L.

- a. BORBÁS (1889): útféleken mindenütt, de nem gyakori
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, üde, füves foltokon
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, taposott helyeken közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

957. *Chelidonium majus* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): házak és kerítések mellett mindenütt a Ság-h tetején is
CSAPODY (1974): Ság-hegy kulturakácosban a hegy keleti és délkeleti oldalán
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kultúrakácosban tömeges
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőkben
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, árnyas sziklákön, leromlott erdőkben, gyomtársulásokban gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): degradált üde erdőkben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

SZURGYI-ISTENES (1978): Comit. Veszprém, in rudertis arcis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 350 m. s. m. Hungaria.(HB)

959. *Papaver confiné* JORD.

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
GÁYER (1929): Hodossy Ernőné úrnő találta a gércei Nemeshegyen
JEANPLONG (1976): Ság-hegy
JEANPLONG (1983): Ság-hegy belső kráteroldalin
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a nyugati lejtő sztyepprétién még előfordul
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): köfajtókben, sziklákön a form. *albiflorum* is: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Nemes-hegy

960. *Papaver rhoeas* L.

- a. BORBÁS (1889): vetések közt mindenütt, de nem bőven
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kultúrakácosban
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban, degradált száraz gyepekben jelenik meg
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban, sziklákön, vetésekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

963. *Corydalis cava* (L.) SCHW. et KOERTELit.:

- a. BORBÁS (1889): erdőkben Ság-h
- SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, ligetes karszt-bokorerdőben nagy tömegben virít
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, bazaltperem szegélyénél kőrisfák alatt
- BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, az északnyugati lejtő törmeléklető-erdejében tömeges
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): üde erdőkben: Somló, Kíssomlyó, Hercseg

Exs.:

- ANON (1975): Ság-hegy északi lejtőjén (HS)
- GALAMBOS (1979): Comit. Veszprém, in *Querco-Carpinetis declivium occidentaliū montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 390 m. s. m.* (HB)
- GALAMBOS (1981): Comit. Veszprém, in *Querco-Carpinetis declivium meridionalium montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 370 m. s. m.* (HB)

965. *Corydalis solida* (L.) CLAIRV.Lit.:

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, gyertyános-kocsánytalan tölgyesekben található
- BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a nyugati oldal molyhos tölgyes maradványában fordul elő, ritka
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, törmeléklető erdőben gyakori

Exs.:

- GALAMBOS (1979): Comit. Veszprém, in *quercetis siccis declivium meridionalium montis Somló supra pag. Somlővásárhely, Alt.cca. 350 m. s. m.* (HB)
- TALLÓS (1960): Comit. Veszprém, prope pag. Somlővásárhely, in monte Somló. (HB)

966. *Corydalis pumila* (HOST) RCHB.Lit.:

- b. KOVÁCS (1996): ritka: erdős, bokros helyen Ság-hegy
- BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy erdeiben gyakori
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, törmeléklető erdőben szórványos

Exs.:

- TALLÓS (1960): Comit. Veszprém, prope pag. Somlőszőlős, in *locis declivibus septem-trionalibus montis Somló, in faginetis.* (HB)
- TALLÓS (1956): Comit. Veszprém, prope pag. Somlővásárhely, in *cacumine montis Somló, in consoc. Tiliaea Querci-Carpineti.* (HB)

967. *Fumaria rostellata* KNAF

- a. FREH (1875): Hercseg (BORBÁS herb.)
- BORBÁS (1889): a Hercseg kőfejtőjénél
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: száraz gyepekben Hercseg-hegy
- BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, szőlőkben, mezsgyéken ritka gyom
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban, kőfejtőkben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kíssomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy

968. *Fumaria officinalis* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): gázos helyeken K–Somló, Hercseg
- SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, ligetes karszt-bokorerdőben nagy tömegben virít
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a kráterbelső köves-sziklás helyein jelenik meg, ritka

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): köfajtókban ritka: Púpos-hegy, Kissomlyó; vetésekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

Megi.: ANON (1975) *Fumaria officinalis* –ra vonatkozó herbáriumi adata *Fumaria rostellata*

969. *Fumaria schleicheri* SOY.-WILL.

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg: kukoricavetésben ritka

970. *Fumaria vaillantii* LOIS.

Exs.:

GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém. In declivis meridianis montis Somló supra pagum Somlővásárhely in vineto. Alt. Cca 300 m. s. m. Hungaria.(HB)

975. *Brassica rapa* L.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön, vetésekben elszórva KSomló
- b. KOVÁCS (1996): subsp. *sylvestris*: szórványos Kissomlyó

975/b. *Brassica napus* L.

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): mezőkön elszórva mindenütt
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): vetésekben fordul elő: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

978. *Sinapsis arvensis* L.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezsgyéken, parlagokon, gyomtársulásokban: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

984. *Raphanus raphanistrum* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó: parlagon, Pet-hegy: búza-vetésben

991. *Lepidium campestre* (L.) R. BR

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, útszéli gyomtársulásban fordul elő

992. *Cardaria draba* (L.) DESV.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy, kaszálórétén a déli oldalon
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Pet-hegy, búzavetés szegélyében néhány példány

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

993. *Lepidium crassifolium* W. et K.

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, cserjések, erdők széléhez közel
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, téves adat

994. *Lepidium ruderales* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a fogadó környékén, járdaszegélyeken
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): járdaszegélyekben, házak tövében gyakori:
Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy,
Pet-hegy

1002. *Thlaspi perfoliatum* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): KSomló, Ság szőlőmezsgyéin
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten szinte mindenütt megtalálható
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): köfajtókban, sziklákon gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)
ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldalán (HS)

1003. *Thlaspi arvense* L.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt, de szálonként
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, szőlők gyomnövényzetében fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezsgyéken, vetésszegélyekben, szőlők közt
gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1011. *Capsella bursa-pastoris* (L.) MEDIC.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban, szőlők közt gyakori:
Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy,
Pet-hegy

Exs.:

- ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldalán (HS)
GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém, ad margines cultorum in declivibus septem-
trionalibus montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 280 m. s. m. (HB)

1014. *Neslea paniculata* (L.) DESF.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Pet-hegy mezsgyéjén néhány tő, Ság-hegy út
menti gyomtársulásban

1018. *Lunaria annua* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a Somlón és a Ság-hegyen kivadulva

1020. *Alyssum montanum* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): Ság-hegyen ritka

DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy

SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, szárazabb részek növénye kevesebb egyedszámban

BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg bizonytalan

Exs.:

MÁRTON: in monte Ság (HNM)

1022. *Alyssum alyssoides* (L.) NATH.

Lit.:

a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt

b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben, sziklákon közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): kőfejtőkben, sziklákon tömeges: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kíssomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

ANON (1975): Ság-hegy nyugati lejtő (HS)

JEANPLONG (1977): In graminosis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

JEANPLONG (1977): In saxosis basalticis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

1024. *Aurinia saxatilis* (L.) DESV.

Lit.:

a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó

BORBÁS (1889): Ság szikláin bőven, a Nagy Somlón is Veszprém megyében

BORBÁS (1897): Nagy-Somló bazaltján töméntelen, a Sághegyen

PILLITZ (1908): Somlyóhegy sziklás lejtőin bőven

GÁYER (1925): Ság-hegy

RÉDL (1942): Somló

SOÓ (1968): Ság-hegy

CSAPODY (1974): Ság-hegy

DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy

SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kráter belsejében egy helyütt, de viszonylag nagyobb mennyiségben

JEANPLONG (1976): Ság-hegy, sziklagyepben

b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a D-DK-i kitettségű bazaltsziklákon virít áprilistól június elejéig

KOVÁCS (1996): eltűnt faj: egykor a Ság-hegy szikláin bőven

KOVÁCS (1997): eltűnt, egykoron Ság-hegy

BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy néhány szikláján, a kisebb bányaudvarban még szép számmal él

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló szikláin gyakori

Exs.:

WAISBECKER (1884): Ság-hegy (HS)

MÁRTON (1892): in monte „Ság” (HNM)

PILLITZ (1910): Somlóhegy sziklás lejtőin (HNM)

POLGÁR (1926): monte Ság-hegy ad rupes basalticis 250 m Celldömölk (HNM)

BOROS (1950): In rupibus basalticis montis Somló hegy (HNM)

HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)

ANON (1975): Ság-hegy déli oldalán (HS)

JEANPLONG (1976): In saxosis basalticis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

JEANPLONG (1977): In saxosis basalticis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

1025. *Berteroa incana* (L.) DC.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön a megye DK-i részén mindenütt
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kaszálóréteken sok helyen
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppben
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérshínen felhagyott művelt területen
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): sziklákon, degradált gyepekben, útszéleken
gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:HORVÁTH (1966): Ság-hegy (HS)

HORVÁTH (1970): Ság-hegy (HS)

HORVÁTH (1976): Hercseg hegy – tetője (HS)

ANON (1976): Ság-hegy (HS)

ISTENES (1976): Comit. Veszprém. In clivis inter septemtrionales et occasum solititali, monti Somló supra pagum Doba ad margines silvis in locis graminosis. Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria.(HB)

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. In latere occidentale montis Somló-hegy super pagum Doba, in pratis. Alt. cca. 340 m. s. m. Hungaria.(HB)

WOLF (1978): Comit. Veszprém. Supra cacuminem montis Somló circum speculam in locis herbosis supra pagum Doba. Alt. cca. 430 m. s. m. (HB)

1031. *Erophila verna* (L.) CHEV.

- a. KITAIBEL (1799): in monte Somlyó
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben szórványosan
MESTERHÁZY (ined.): köfjétkben, gyepekben tömeges: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1032. *Armoracia rusticana* G. M. SCH.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó, Púpos-hegy, Somló gyom-társulásaiban

1034. *Cardamine impatiens* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, akácosban, erdei úton jelent meg, ritka

1046. *Barbarea vulgaris* R. BR.

- a. BORBÁS (1889): Hercseg
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Nemes-hegyen kukoricaföldön néhány tő

1049. *Arabis turrita* L.

- a. RÉDL (1942): Somló
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló erdeiben, sziklákon szórványos

1051. *Arabis auricula* LAM.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Ság-hegy: kráterperem száraz gyepeiben ritka

1053. *Arabis glabra* (L.) BERNH.

- a. BORBÁS (1889): erdők szélein és tisztásain mindenütt
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőkben
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg adatát nem tudtuk megerősíteni

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Nemes-hegyen, Külső-hegyen kőfejtőkben

1056. *Rorippa austriaca* (CR.) BESS.

- a. BORBÁS (1889): vizesgödör partján KSoml

1058. *Rorippa amphibia* (L.) BESS.

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegyen forrás mellett

1067. *Erysimum repandum* HÖJER

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt

Exs.:

HORVÁTH (1970): Ság-hegy (HS)

Megi.: HORVÁTH (1970) *Erysimum repandum*-ra vonatkozó herbáriumi adata *Erysimum odoratum*

1068. *Erysimum cheiranthoides* L.

- a. BORBÁS (1889): szántóföldeken mindenütt
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, szárazabb részek növénye kevesebb egyedszámban
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, bizonytalan adat
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Púpos-hegy, mezsgyéken

1073. *Erysimum odoratum* EHRH.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): sziklás helyeken Ság
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. KOVÁCS (1996): form. *dentatum* gyakori száraz gyepekben Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy száraz gyepeiben szórványos, de az akácokban az út mellett is előfordul
KULCSÁR – MESTERHÁZY (2002): a Nemes-hegyen zavart helyeken, sziklakibúvásokon, a közelben a Ság-hegyen hasonló termőhelyen él
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló szikláin gyakori

Exs.:

HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)
HORVÁTH (1966): Ság-hegy (HS)
HORVÁTH (1970): Ság-hegy (HS)
ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)
HORVÁTH (1971): Ság-hegy (HS)
JEANPLONG (1976): In saxosis basalticis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)
ANON (1976): Ság-hegy (HS)
JEANPLONG (1977): In saxosis basalticis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)
ISTENES (1978): Comit. Veszprém. In clivis inter septemtrionales et occasum sostitiali montis Somló supra pagum Doba ad margines silvis inlocis graminosis Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria.(HB)
ZSÁMBÉKI (1978): Comit. Veszprém. In partis prope speculam supra cacuminem montis Somló super pagum Doba. Alt. cca. 430 m. s. m. Hungaria.(HB)
SZURGYI – ISTENES (1978): Comit. Veszprém, in ruderatis acris Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 350 m. s. m. Hungaria.(HB)

1075. *Alliaria petiolata* (M.B.) CAVARA et GRANDELit.:

- a. BORBÁS (1889): bokrokban mindenütt
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten szinte mindenütt megtalálható
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, akácosban és más erdőtársulásban sok helyen tömeges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): degradált erdőkben tömeges: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

1076. *Sisymbrium officinale* (L.) SCOP.Lit.:

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó: árokban néhány tő, Hercseg: Kápolna mellett degradált gyeppen néhány tő

Exs.:

SZURGYI-ISTENES (1978): Comit. Veszprém, in ruderatis acris Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 350 m. s. m. Hungaria.(HB)

1078. *Sisymbrium strictissimum* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszín egyik fő növénye
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, a vár környékén és a mezotérszín déli lejtőjén akácos szélén

Exs.:

ZSÁMBÉKI (1978): Comit. Veszprém, In pratis prope speculam supra cacuminem montis pagum Doba. Alt. cca.430 m. s. m. (HB)

SZURGYI – ISTENES (1978): Comit.Veszprém, in ruderatis arcis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 350 m. s. m. Hungaria.(HB)

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. Ad margines silvarum supra montem Somló super pagum Doba. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria.(HB)

SZURGYI – ISTENES (1978): Comit. Veszprém, in xuderatis arcis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 350 m. s. m. Hungaria.(HB)

1080. *Sisymbrium altissimum* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): csak a Ság-h déli részén
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: száraz réteken Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a kráterbelső magasabb szintjein törmelékes helyeken gyakori

Exs.:

WAISBECKER (1884): Ság-hegy (HS)

1082. *Descurainia sophia* (L.) WEBBLit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy, kaszálórétén a déli oldalon
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban, degradált száraz gyepekben gyakori

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): vetésszegélyekben, árkokban, sziklákon gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldalán (HS)

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém, inter vineas in solo basaltico friabile in declivibus meridionalibus montis Somló, supra pag. Somlővásárhely. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria.(HB)

1083. *Arabidopsis thaliana* (L.) HEYNH.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben szórványos
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

1087. *Camelina microcarpa* ANDRZ.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben fordul elő, szórványos
MESTERHÁZY (ined.): Somló, mezsgyén néhány példány a hegy keleti lábánál

1088. *Reseda lutea* L.

- a. CSAPODY (1974): Ság-hegy, kaszálórétén a déli oldalon
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, dombosabb oldalakon jellemző
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban, degradált száraz gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): kőfejtőkben, parlagokon szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1096. *Helianthemum ovatum* (VIV.) DUN.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): száraz lejtőkön és sziklás helyeken mindenütt
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, bombakövek által vágott gödörben kevés példányszámban
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg előfordulását nem tudtuk meg-erősíteni
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg, Kissomlyó és a Púpos-hegy lejtősztyeppjében

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

1100. *Viola odorata* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): berkekben elég gyakori mindenütt
PONGRÁCZ (1990): Somló, akácosokban
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy erdeiben, cserjéseiben szórványos
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): cserjésekben, erdőkben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- GALAMBOS (1979): Comit. Veszprém, in herbidis declivium occidentalium montis Somló, supra pag. Doba. Alt. cca. 390 m. s. m. (HB)
- GALAMBOS (1979): Comit. Veszprém, ad vias declivium meridionalium montis Somló prope sacrarium supra pag. Somlővásárhely. Alt. cca. 300 m. s. m. (HB)
- GALAMBOS (1979): Comit. Veszprém, in fruticetis declivium meridionalium montis Somló supra pag. Somlővásárhely. Alt. cca. 370 m. s. m. (HB)
- TALLÓS (1956): Comit. Veszprém, prope pag. Somlővásárhely, in cacumine montis Somló, in fruticetis. (HB)

1101. *Viola alba* BESS.

- a. BORBÁS (1889): var. *scotophylla* Kis-Somló gyümölcsőseiben
- b. KOVÁCS (1996): subsp. *scotophylla* erdőszeleén Kissomlyó
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Ság-hegy, Somló erdőszeleén ritka

1102. *Viola cyanea* ČELAK.

- b. KOVÁCS (1996): szórványos: tölgyesekben, bokros helyeken Ság-hegy, Kissomlyó
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a múzeum feletti üdőbb erdő szegélyéből került elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, Kissomlyó erdőszegélyeiben és cserjéseiben

1105. *Viola hirta* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): szőlők közt és erdőkben Ság-h, var. *subciliatamihi* K-Somló
- b. KOVÁCS (1996): gyakori: száraz gyepek, szőlők, utak mentén Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg korábbi adatait nem tudtuk megerősíteni
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): erdőkben, gyepekben: Somló, Ság-hegy, Hercegs, Kissomlyó

Exs.:

- JEANPLONG (1977): In fruticetis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)
- ANON (1975): Ság-hegy nyugati lejtő (HS)

1106. *Viola ambigua* W. et K.

- a. BORBÁS (1889): csak a Ság-hon
DALA–JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppreten terjedőben van
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: száraz réteken Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenlegi előfordulását nem sikerült bizonyítani

1107. *Viola mirabilis* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): Ság-h
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
RÉDL (1942): Somló
CSAPODY (1974): Ság-hegy, kultúrakácosban
DALA–JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppreten terjedőben van

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg korábbi adatait nem tudtuk meg-erősíteni

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati lejtő (HS)

1109. *Viola reichenbachiana* JORD.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, fogadó feletti erdőben került elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): erdőkben szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó

1111. *Viola canina* L.

- a. BORBÁS (1889): var. *lucorum* K-Somló erdeiben

1117. *Viola tricolor* L.

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
RÉDL (1942): Somló subsp. *luteola*
b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a Somló keleti lábánál felhagyott szántón ritka

1118. *Viola arvensis* MURR.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): Somló, ober den Weingarten
BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben, gyomtársulásokban gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): sziklákon, gyepekben, gyomtársulásokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)
HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

1119. *Viola kitaibeliana* R. et SCH.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön Ság-h
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten nagy egyedszámban
b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg korábbi adatait nem tudtuk meg-erősíteni
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a Ság-hegy nyugati oldalán található degradált lejtősztyeppben szálanként, Hercseg száraz gyeppben ritka

1127. *Hypericum perforatum* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): mezőkön, út mellett mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten nagy egyedszámban
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtősztyeppben
b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen, D-DNY-i oldalon erdőkben
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, közönséges

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben, mezsgyéken gyakori:
Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy,
Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1966): Ság-hegy (HS)

ANON (1976): Ság-hegy (HS)

1134. *Bryonia alba* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): kerítésen Ság
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, az akác szegélyén jelent meg
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló: a déli oldal degradált erdeiben, Kis-
somlyó: déli oldalon cserjésekben

Exs.:

HORVÁTH (1971): Ság-hegy nyugati oldala (HS)

1138. *Campanula glomerata* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): bokros lejtőkön, erdők szélein, gyümölcsösökben mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg korábbi adatait nem tudtuk meg-
erősíteni
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló és Púpos-hegy mezofil gyepeiben

Exs.:

JEANPLONG (1976): In graminosis montis Hercseg ad pagum Sitke (HS)

1142. *Campanula rapunculoides* L.

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
PILLITZ (1908): Somlyóhegyen
RÉDL (1942): Somló
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a terület erdeiben szórványos

1144. *Campanula trachelium* L.

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): var. *urticaefolia* Ság, Hercseg
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten molyhos tölgyel elszórt terület
gyönyörű üde foltjain
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, gyertyános-kocsányos tölgyes aljnövényzetében
- b. KOVÁCS (1996): gyakori: üde lomberdőkben, gyümölcsösökben a var. *uticifolia* Ság-
hegy, Hercseg-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy törmeléklejtő erdejében került elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyümölcsösökben, degradált erdőkben,
útszéleken: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy,
Púpos-hegy, Pet-hegy

1145. *Campanula bononiensis* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): Ság, KSomló szőlők között
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
RÉDL (1942): Somló
CSAPODY (1974): Ság-hegy

SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, több helyen is előfordul

JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppben

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
- KOVÁCS (1996): szórványos: száraz erdőszéleken, szőlőkben Ság – hegy, Kissomlyó
- BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, az egykori xreotherm erdők maradványaiban, cserjések szegélyében fordul elő
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): sziklákon, kőfejtőkben: Somló, Hercseg, Kissomlyó

Exs.:

HORVÁTH (1976): Hercseg hegy-teteje (HS)

1147. *Campanula persicifolia* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
- BORBÁS (1889): erdőkben mindenütt a var. *criocarpa* Hercsegen
- SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten molyhos tölgygel elszórt terület gyönyörű üde foltjain
- JEANPLONG (1976): Ság-hegy, gyertyános-kocsányos tölgyes aljnövényzetében
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
- BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a terület erdeiben, cserjések szegélyén szórványos
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló: útszélen, Hercseg: erdőben

Exs.:

HORVÁTH (1971): Ság-hegy nyugati oldala (HS)

1146. *Campanula rotundifolia* L.

Exs.:

HORVÁTH (1986): Hercseg

Megi.: HORVÁTH (1986) *Campanula rotundifolia*-ra vonatkozó herbáriumi adata *Campanula patula*

1149. *Campanula patula* L.

- a. BORBÁS (1889): bokros helyeken, réteken, szőlők közt mindenütt
- CSAPODY (1974): Ság-hegy
- SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten molyhos tölgygel elszórt terület gyönyörű üde foltjain
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, mezofil gyeppoltokon, szegélyeken szórványos
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a Somló nyugati hegylában, gyümölcsös kaszált gyepeiben, a Kissomlyó és a Külső-hegy gyümölcsöseiben

1156. *Eupatorium cannabinum* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, üdebb erdőszegélyeken találtuk
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a hegy keleti lábánál, gyomos útszéli gyepeben

1150. *Solidago virga-aurea* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Púpos-hegy száraz gyepeiben szórványos

1158. *Solidago gigantea* AIT.

Lit.:

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a területen egyenlőre csak szórványos

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): hegylábi területeken szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

JEANPLONG (1977): In herbidis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

1160. *Bellis perennis* L.

- a. BORBÁS (1889): füves mezőkön mindenütt közönséges
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz és degradált gyepekben gyakori
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, üde kaszálókön néhol nagy tömegben
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): réteken, gyümölcsösökben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1162. *Aster linosyris* (L.) BERNH.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): füves lejtőkön Sághegy, Hercseg
JEANPLONG (1972): Hercseg bokrai közt
CSAPODY (1974): Ság-hegy
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten elvegyülve
- b. JEANPLONG (1991): Hercseg bazalttufáján
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben, törmelékes felszínen fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó: Királykő környékén, Hercseg: hegycsúcs alatt lejtősztyeppben

Exs.:

JEANPLONG (1976): In graminosis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

JEANPLONG (1976): In graminosis montis Kissomlyó (HS)

1165. *Aster amellus* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): Káld körül, a subsp. *bessarabicus* Sághegy, Hercseg
RÉDL (1942): Somló
JEANPLONG (1976): Kissomlyó
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
KOVÁCS (1996): szórványos: száraz réteken, erdőszéleken Kissomlyó a subsp. *bessarabicus* ritka: Ság-hegy, Hercseg-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a subsp. *bessarabicus* a nyugati lejtőn cserjés-molyhos tölgyes maradvány szegélyén és kráteren belül néhány ponton került elő
KULCSÁR – MESTERHÁZY (2002): Púpos-hegy lejtősztyepp maradványában erős populáció, a környéken a Ság-hegyen és a Kissomlyón is előfordul
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, hegytetőn gyepekben csoportokban, valószínűleg kivadulva

Exs.:

JEANPLONG (1976): In declivibus montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

1171. *Erigeron annuus* (L.) PERS.

- a. BORBÁS (1889): füves mezőkön mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy, kaszálórét a déli oldalon

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, megművelt területek gyomtársulásaiban közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban közönséges: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1173. *Erigeron canadensis* (L.) CRONQ

- a. KITAIBEL (1799): Somló, ober den Weingarten
BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt bőven
CSAPODY (1974): Ság-hegy, kaszálórétén a déli oldalon
b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban, degradált gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): laza talajú gyomtársulásokban, szőlők közt gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1175. *Filago lutescens* JORD.

- a. BORBÁS (1889): Kis Somló, füves mezőkön

1176. *Filago arvensis* L.

- a. KITAIBEL (1799): Somló, ober den Weingarten
BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
RÉDL (1942): Somló
b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg, Nemes-hegy kőfejtőiben

1181. *Pseudognaphalium luteo-album* (L.) HILL. et BURTT.

- a. DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy száraz, füves térség viszonylag nagyobb termőrétegű területein
b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg bizonytalan
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Nemes-hegy kőfejtőjében néhány tő

1185. *Inula conyza* DC.

Lit.:

- a. JEANPLONG (1976): Ság-hegy
b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a törmelékletűn ültetett akácosban is fennmaradt néhány töve, az egykori xerotherm erdők tanújaként
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): kőfejtőkben, törmelékes helyeken, erdőkben szórványosan: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy

Exs.:

JEANPLONG (1976): In declivibus montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)
ANON (1976): Ság-hegy (HS)

1186. *Inula germanica* L.

Lit.:

- a. FREH (1875): Ság hegy (BORBÁS herb.)
BORBÁS (1889): Ság
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
GÁYER (1925): Ság-hegy
PAUER (1932): Ság
RÉDL (1942): Somló

DALA - JEANPLONG (1974): Ság-hegy

SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kráter-közei rétek virága

JEANPLONG (1976): Ság-hegy, csepleszmeggyes cserjésben gyakori

- b. KOVÁCS (1996): ritka: száraz gyepekben Ság-hegy

KOVÁCS (1997): Ság-hegy eltűnőben

BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a kráterperem gyepeiben néhány ponton került elő

Exs.:

WAISBECKER (1884): Ság-hegy (HS)

JEANPLONG (1976): In declivibus montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

1187. *Inula ensifolia* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): K-Somló

JEANPLONG (1972): Hercsegen gyakori

CSAPODY (1974): Ság-hegy

DALA– JEANPLONG (1974): Ság-hegy

SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kráter-közei rétek virága

- b. KOVÁCS (1996): szórványos: száraz gyepekben Ság-hegy, Kissomlyó

BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg meg nem erősített adat

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó és Púpos-hegy lejtőssztyeppjében

Exs.:

JEANPLONG (1976): In cacumine montis Kissomlyó (HS)

1188. *Inula hirta* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló

BORBÁS (1889): Hercseg DK-i lejtőin

PILLITZ (1908): Somlyóhegy

RÉDL (1942): Somló

JEANPLONG (1972): Hercsegen gyakori

CSAPODY (1974): Ság-hegy

DALA– JEANPLONG (1974): Ság-hegy

SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kráter-közei rétek virága

PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen

- b. KOVÁCS (1996): szórványos: sziklagyepekben a form. *angustifolia* Hercseg-hegy

BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, az egykori bokorerdő maradvány területén találtak néhány tövét

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): bokorerdőben a Somlón, Kissomlyón és Hercsegen

Exs.:

HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)

HORVÁTH (1971): Ság-hegy nyugati oldala (HS)

ANON (1971): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

1189. *Inula salicina* L.

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy tetején bokrokban

RÉDL (1942): Somló

JEANPLONG (1972): Hercsegen gyakori

CSAPODY (1974): Ság-hegy

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, feltehetőleg eltűnt

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó és Nemes-hegy száraz gyepeiben

1191. *Inula britannica* L.

- a. BORBÁS (1889): KSoml
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Nemes-hegy lábánál parlagon szórványos

1192. *Inula oculus-christi* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): a Sághegy
GÁYER (1925): Ság-hegy
PAUER (1932): Ság
CSAPODY (1974): Ság-hegy
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kráter-közel rétek virága
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a nyugati lejtő sztyepprétein ma is megtalálható
KULCSÁR – MESTERHÁZY (2002): a Nemes-hegy száraz gyepeiben több polikormon telep, Vas megyében ezen kívül még a Ság-hegyen fordul elő

Exs.:

- WAISBECKER (1884): Ság-hegy (HS)
HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)
HORVÁTH (1971): Ság-hegy nyugati oldala (HS)

1194. *Pulicaria dysenterica* (L.) BERNH.

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten nagy egyedszámban, erdők széléhez közel
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg nem tudtuk megerősíteni

1199. *Ambrosia artemisiifolia* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): parlagokon, művelt területeken gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1206. *Helianthus annuus* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Pet-hegy, gabonatarlón elvadulva

1207/a. *Helianthus tuberosus* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg és Külső-hegy parlagjain

1210. *Bidens tripartita* L.

- a. BORBÁS (1889): vizes gödör mellett Kis-Somló
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásból került elő, nem gyakori

1212. *Galinsoga parviflora* CAV.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, fogadó mellett került elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban közönséges: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1213. *Anthemis cotula* L.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön Sághegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelen vizsgálat során nem került elő

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg és Nemes-hegy búzavetéseiben gyakori

1214. *Anthemis austriaca* JACQ.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön Hercseg
RÉDL (1942): Somló
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban, degradált száraz gyepekben fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): vetésekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1215. *Anthemis tinctoria* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): Nemes hegy, Hercseg, K-Somló
JEANPLONG (1972): Hercsegen gyakori
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó és Hercseg parlagterületein, törmelékletőin

Exs.:

JEANPLONG (1976): In marginem viae montis Hercseg prope pagum Sitke (HS)
HORVÁTH (1976): Hercseg-hegy szőlős útszéleken (HS)

1216. *Anthemis arvensis* L.

- a. KITAIBEL (1799): Somló, ober den Weingarten
RÉDL (1942): Somló

1217. *Anthemis ruthenica* M. B.

- a. BORBÁS (1889): homokos mezőkön Ság, Hercseg
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelen vizsgálat során nem került elő

1224. *Achillea distans* W. et K. ex WILLD.

Lit.:

- a. JEANPLONG (1976): Hercseg

Exs.:

HORVÁTH (1976): Hercseg-hegy teteje (HS)

1226. *Achillea collina* L.

- a. JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppben
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1227. *Achillea millefolium* L.

Lit.:

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten nagy egyedszámban
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppben
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérzsinen felhagyott művelt területen
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomvegetációban, hegylábi mezofil gyepekben található

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezsgyéken, gyomtársulásokban szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1970): Ság-hegy

Megi.: HORVÁTH (1970): *Achillea millefolium*-ra vonatkozó herbárium adata *A. collina*

1228. *Achillea pannonica* SCHEELE

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): a Ság-hegyén
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, lejtősztyeppfoltokon fordul elő
MESTERHÁZY (ined.): Somló, tető száraz gyepeiben szórványos

Exs.:

MÁRTON (1890): in monte „Ság” Kis Czell (HNM)

1229. *Achillea setacea* W. et K.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): a Ság-hegyén
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, egykor a hegyláb közeli homoki gyepekben élhetett, valószínűleg eltűnt

Exs.:

MÁRTON (1890): in monte „Ság” (HNM)

1230. *Matricaria discoidea* DC.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásban jelenik meg
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): taposott gyomtársulásokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1233. *Tripleurospermum inodorum* (L.) SCHULTZ-BIP.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, pincék, konyhakertek gyomnövényzetében találtuk
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban közönséges: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1234. *Tanacetum vulgare* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, útszéli gyomvegetációban szórványos
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezsgyéken szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1235. *Tanacetum corymbosum* (L.) SCHULTZ-BIP.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): erdők szélén mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, vágásokban, mélyebb talajú helyeken fordul elő
JEANPLONG (1976): Pet-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, erdőszegélyeken gyakori

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): tisztásokon: Kissomlyó, Púpos-hegy, a Somló északi lejtőjén, a Kinizsi-sziklától DK-re induló gerincen, a turistaösvény közelében találtuk néhány tövét

Exs.:

HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)

ANON (1971): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

1238. *Leucanthemum vulgare* LAM.

a. BORBÁS (1889): réteken mindenütt

b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a subsp. *vulgare* mezofil gyepekben, árnyas erdőszegélyeken fordul elő

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a subsp. *vulgare* mezofil gyepekben fordul elő: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1243. *Artemisia campestris* L.

a. KITAIBEL (1799): In monte Somló

FREH (1875): Ság hegy (BORBÁS herb.)

BORBÁS (1889): mezőkön, a Ság-h

PILLITZ (1908): Somlyóhegy

RÉDL (1942): Somló

CSAPODY (1974): Ság-hegy

JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppben

b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben elterjedt

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): kőfajtókben, sziklákon: Somló, Kissomlyó

1244. *Artemisia absinthium* L.

a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt

b. PONGRÁCZ (1990): egész Somlón

BAUER-MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, degradált helyeken, élőhelyrekonstrukció környékén fordul elő

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): degradált helyeken, bányaudvarokon gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Nemes-hegy

1245. *Artemisia vulgaris* L.

Lit.:

a. KITAIBEL (1799): In monte Somló

BORBÁS (1889): árkok mellett mindenütt

CSAPODY (1974): Ság-hegy, kultúrakácosban

b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen

BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, közönséges

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): útszéli gyomtársulásokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1976): Ság-hegy (HS)

1246. *Artemisia pontica* L.

Lit.:

a. BORBÁS (1889): a Ság-hegyén

CSAPODY (1974): Ság-hegy

DALA– JEANPLONG (1974): Ság-hegy

- SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten elvegyülve
 b. KOVÁCS (1996): ritka: száraz réteken, löszös talajon Ság-hegy
 KOVÁCS (1997): Ság-hegy ritka
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, sztyepprétfoltokon, cserjés helyeken jelenik meg, valószínűleg erősen megritkult
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg, mezsgyén egy kisebb állomány

Exs.:

- JEANPLONG (1976): In saxosis basalticis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)
 JEANPLONG (1977): In graminosis montis Hercseg ad pagum Sitke (HS)

1248. *Artemisia alba* TURRA

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, sziklákon
 MESTERHÁZY (ined.): PONGRÁCZ (1990) adata téves

1250. *Tussilago farfara* L.

- a. BORBÁS (1889): nedves helyeken mindenütt
 b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban, útszéleken jelenik meg
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): hegylábi területeken utak mellett, árkokban
 gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1252. *Petasites hybridus* (L.) G. M. SCH.

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, Séd-forrás, Szt. Márton-forrás, északi lejtő
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): PONGRÁCZ (1990) adata feltehetően téves

1262. *Senecio vulgaris* L.

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
 BORBÁS (1889): mezőkön, művelt helyeken mindenütt
 SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten elvegyülve, erdők széléhez közel
 b. PONGRÁCZ (1990): egész Somlón
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulások, degradált gyepek gyakori faja
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): szőlők gyomtársulásaiban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1265. *Senecio vernalis* W. et K.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló lábánál, parlagterületen találtuk néhány tövét

1268. *Senecio jacobaea* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): füves lejtőkön és hegyeken mindenütt
 b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepek, erdőszegélyek szórványosan előforduló növénye
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- HORVÁTH (1976): Nemes-hegy (HS)

1277/a. *Calendula officinalis* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, pincék felett néhol kivadul

1278. *Echinops sphaerocephalus* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Ság és Káld hegyein
GÁYER (1925): Ság-hegy
HORVÁTH - JEANPLONG (1962): utak mellett Ság-hegy, Hercseg bazaltján, Kissomlyón kétes
DALA - JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kaszálóréteken utak környékén
- b. EREDICSNÉ (1997): Ság-hegy, a hegy nyugati – délnyugati oldalán nagy számban fordul elő, a lejtők alsó részein
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, közönséges

Exs.:

- JEANPLONG (1976): In declivibus montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)
ANON (1976): Ság-hegy (HS)

1279. *Echinops ruthenicus* (FISCH.) M. B.

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtők alsó régiójában
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): korábbi ság-hegyi adata valószínűleg téves

1281. *Xeranthemum annuum* L.Lit.:

- a. FREH (1875): Ság hegy (BORBÁS herb.)
BORBÁS (1889): a Ság és Káld hegyein
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kráter környékén, valamint a sziklásabb lejtőkön, néhol tömegesen virít
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: száraz gyepekben Ság-hegy, Kissomlyó
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, sziklás helyeken gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a Somlón ritka, a hegylábban, a Szent Márton fogadó mellett, útszélről került elő

Exs.:

- HORVÁTH (1966): Ság-hegy (HS)
HORVÁTH (1970): Ság-hegy (HS)
JEANPLONG (1976): In saxosis basalticis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)
ANON (1976): Ság-hegy (HS)
JEANPLONG (1977): In saxosis basalticis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)
BAUER (2002): Somló, a Szent Márton fogadó mellett

1282. *Carlina acaulis* L.Lit.:

- a. JEANPLONG (1976): Pet-hegy
- b. JEANPLONG (1991): Pet-hegy bazalttufáján
KULCSÁR (2001): a Gérce melletti Pet-hegyen száraz gyepekben kis egyedszámban
KULCSÁR – MESTERHÁZY (2002): a Pet-hegy száraz gyepejében

Exs.:

- HORVÁTH (1976): Nemes-hegy (HS)

1283. *Carlina biebersteinii* BERNH. ex HORNEMLit.:

- a. FREH (1875): Kis-Somló (BORBÁS herb.)
BORBÁS (1889): subsp. *brevibracteata* Kis-Somló, Ság
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
RÉDL (1942): Somló

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): felhagyott kőfejtőkben, száraz gyepekben a
subsp. *brevibracteata*: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy,
Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

JEANPLONG (1976): In saxosis basalticis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

1284. *Arctium tomentosum* MILL.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban, szegélyeken jelenik meg
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, útszéleken szórványosan

1285. *Arctium lappa* L.

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban gyakori: Somló, Ság-
hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1286. *Arctium minus* (HILL) BERNH.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Ság-hegy, a nyugati oldalon akácokban ritka

1291. *Carduus nutans* subsp. *macrolepis* (PETERM.) KAZMI

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön elég ritka Ság-h
b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a kráterperem száraz gyepeiben fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Pet-hegy: degradált területen ritka, Somló:
déli oldalon degradált gyepeben

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

1292. *Carduus acanthoides* L.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban, dergradált száraz
gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban mindenütt gyakori:
Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy,
Pet-hegy

1297. *Cirsium vulgare* (SAVI) TEN.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt a var. *nemorale* mezőkön Ság-hegy
CSAPODY (1974): Ság-hegy, kaszálórét a déli oldalon
b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban szórványos
KULCSÁR (ined.): Hercseg

Exs.:

HORVÁTH (1970): Ság-hegy subsp. *sylvaticum* (HS)

1299. *Cirsium eriophorum* (L.) SCOP.

- a. DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtők alsó régiójában, kaszálóréteken utak környékén
b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, dergradált száraz gyepekben, útszéleken
szórványos

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban, parlagokon szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1300. *Cirsium arvense* (L.) SCOP.

Lit.:

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. Ad margines silvarum supra montem Somló super pagum Doba. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria.(HS)
WOLF (1978): Comit. Veszprém, in agris declivium occidentalium montis Somló supra pag. Somlószőlős. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria.(HS)

1303. *Cirsium canum* (L.) ALL.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Púpos-hegy, mezofil gyeppen néhány tő

1304. *Cirsium pannonicum* L. (F.) LINK

- a. BORBÁS (1889): dombos füvesekben Hercseg

1308. *Onopordum acanthium* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön de nem közönséges Ság-h
CSAPODY (1974): Ság-hegy, kaszálórétén a déli oldalon
b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben, gyomtársulásokban jelenik meg
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): útszéleken, parlagokon szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- SZURGYI-ISTENES (1978): Comit. Veszprém, rudertis arcis Somló supra pag. Doba, Alt. cca. 350 m. s. m. Hungaria.(HB)
GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém. In fruticeto ad margines meridiales campi editi monis Somló-hegy. Alt. cca. 390 m. s. m. (HB)

1310. *Serratula tinctoria* L.

- a. BORBÁS (1889): hegyi és völgyi réteken mindenütt
b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Púpos-hegy és Hercseg mezofil gyeppen szórványos

1316. *Centaurea jacea* L.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön, réteken mindenütt
b. PONGRÁCZ (1990): Somló, Szt-István platón
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz és üdőbb gyepekben, gyomtársulásokban él
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1317. *Centaurea pannonica* (HEUFF.) SIMK.

Exs.:

- HORVÁTH (1976): Gérce mellett, Nemes-hegy (HS)

1322. *Centaurea stenolepis* KERN.

- a. BORBÁS (1889): KSom
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: füves helyeken Kissomlyó

1324. *Centaurea triumfetti* ALL.

- a. BORBÁS (1889): Kis Somlón, Hercsegen
GÁYER (1925): Ság-hegy
GÁYER (1929): Hodossy Ernőné úrnő találta a gércei Nemeshegyen
JEANPLONG (1972): Nemes-hegyen itt-ott feltűnik
DALA–JEANPLONG (1974): Ság-hegy
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kialakított omladékon és platón elvegyülve található
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: subsp. *aligera* szórványos: sziklafüves lejtőkön, cserjésekben Kissomlyó, Hercseg-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy xerotherm erdeiben, erdőszegélyein éltetett, jelenlegi előfordulását nem sikerült bizonyítani
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó, lejtősztyeppreften ritka, a subsp. *stricta* Hercseg-hegyen száraz gyepekben szórványos

1327. *Centaurea rhenana* BOR.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön, utak mellett Hercseg, KSoml
- b. MESTERHÁZY (ined.): Somló, száraz gyepekben szórványos

Exs.:

- SZURGYI-ISTENES (1978): Comit. Veszprém, in rudertis acris Somló supra pag.Doba. Alt. cca. 350 m. s. m. Hungaria.(HB)
- GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. Super murum arcis Somló-vár supra pagum Doba. Alt. cca. 350 m. s. m. Hungaria. (HB)
- GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém. In caepitibus siccis supramontem Somló super pagum Doba. Alt. cca. 350 m. s. m. Hungaria.(HB)

1328. *Centaurea biebersteinii* DC.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön, füves lejtőkön Hercseg a var. *leuchanta* a Hercseg kővágója körül
RÉDL (1942): Somló
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kialakított omladékon és platón elvegyülve található
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben, gyomtársulásokban gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): útszéleken, száraz gyepekben, sziklákon gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- JEANPLONG (1976): Ad margineum viae montis Hercseg ad pagum Sitke (HS)
- JEANPLONG (1976): In marginem viae montis Hercseg prope pagum Sitke (HS)
- HORVÁTH (1976): Hercseg-hegy teteje (HS)

1329. *Centaurea cyanus* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg, lucernavetés szegélyében néhány példány

1331. *Centaurea sadleriana* JANKA

- a. RÉDL (1942): Somló
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló száraz gyepeiben szórványos a déli oldalon

1332. *Centaurea spinulosa* ROCHEL

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, platón elvegyülve
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): ság-hegyi adata kétes

1334. *Centaurea scabiosa* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy
DALA–JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kialakított omladékon és platón elvegyülve található
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtősztyeppben
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben, cserjések, utak szegélyén gyakori, a keleti oldalon egy foltban tömeges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, KISSOMLYÓ, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1966): Ság-hegy (HS)
 ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)
 ANON (1976): Ság-hegy (HS)
 JEANPLONG (1976): In graminosis montis Hercseg ad pagum Sitke (HS)
 HORVÁTH (1976): Hercseg-hegy teteje (HS)
 JEANPLONG (1976): In graminosis montis Hercseg ad pagum Sitke (HS)
 GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. In latere occidentale montis Somló-hegy super pagum Doba, in pratis. Alt. cca. 340 m. s. m. Hungaria.(HB)
 JEANPLONG (1977): In graminosis montis Nemes-hegy ad pagum Gérce (HS)
 STADLER (1978): Comit. Veszprém. In pratis supra declivum inter septemtriones et occasum solis spectans. Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria.(HB)

1336. *Cichorium intybus* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): réteken mindenütt
PILLITZ (1908): Somlyóhegyen rózsaszín virágokkal
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, üde kaszálókön néhol nagy tömegben
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben, gyomtársulásokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, KISSOMLYÓ, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1970): Ság-hegy (HS)
 GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém, In caespitibus prope sacrario Margit-kápolna in monte Somló supra pagum Somlósárhely. Alt. cca. 300 m. s. m. (HB)

1337. *Lapsana communis* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): bokrok közt, erdős helyeken mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy, kultúrákásosban
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőkben, akácokban
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, sziklákra a keleti oldal törmelékeltő
erdejében

Exs.:

- GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. In robinieto montis Somló super pagum Doba.
Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria.(HB)
- SZURGYI (1978): Comit. Veszprém. In cerreto prope specula in cacumine montis Somló,
Alt. cca. 430 m. s. m. Hungaria (HB)

1338. *Hypochoeris maculata* L.

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): hegyi réteken Hercseg
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): erdőszélen néhány tő a Hercsegen

1342. *Leontodon autumnalis* L.

- a. BORBÁS (1889): réteken mindenütt
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, Szt-István platón
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Nemes-hegy gyümölcsösében

1343. *Leontodon hispidus* L.

- a. BORBÁS (1889): réteken mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben szórványos
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): árkokban, gyümölcsösökben gyakori: Somló,
Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1345. *Picris hieracioides* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): útfeleken
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, degradált száraz gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy,
Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- ANON (1976): Ság-hegy (HS)
- GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. Ad margines silvarum supra montem Somló
super pagum Doba. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria.(HB)
- JEANPLONG (1977): Ad latera viarum montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

1346. *Tragopogon dubius* SCOP.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): var. *campestris* füves helyeken Ság
CSAPODY (1974): Ság-hegy, kaszálórét a déli oldalon
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, a sziklásabb, szárazabb kaszálók növénye
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: száraz gyepekben Ság-hegy, Hercseg-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Nemes-hegy, Külső-hegy vetéseinek
szegélyében ritka

Exs.:

- HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)

HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)
 ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

1348. *Tragopogon pratensis* L. subsp. *orientalis* (L.) ČELAK

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): réteken mindenütt
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérshízin felhagyott művelt területen
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, útszéli árkokban
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. In latere occidentale montis Somló-hegy super pagum Doba, in pratis. Alt. cca. 340 m. s. m. Hungaria.(HB)
 SZURGYI-ISTENES (1978): Comit. Veszprém, in locis arboribus vacuus montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 350 m. s. m. (HB)
 STADLER (1978): Comit. Veszprém. In pratis supra declivum inter septemtriones et occasum solis spectans. Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria.(HB)
 KISS (1980): Kissomlyó (HS)

1349. *Scorzonera purpurea* L.

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
 BORBÁS (1889): Ság
 PILLITZ (1908): Somlyóhegy
 PAUER (1932): Ság
 RÉDL (1942): Somló
 GÁYER (1925): Ság-hegy
 GÁYER (1929): Hodossy Ernőné úrnő találta a gércei Nemeshegyen
 CSAPODY (1974): Ság-hegy
 DALA - JEALPLONG (1974): Ság-hegy
 SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, szárazabb részek növénye kevesebb egyedszámban
- b. KOVÁCS (1996): eltűnőben lévő faj: sziklagyepekben a Ság-hegy tetején
 KOVÁCS (1997): eltűnt Ság-hegy
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg adatait nem tudtuk megerősíteni
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó: Királykő környéki lejtő-sztyeppben ritka, Hercseg: csepleszmeggyes szegélyében néhány tő

1350. *Scorzonera hispanica* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a kráter egy pontján került elő

1356. *Chondrilla juncea* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): K-Somló elég ritka
 RÉDL (1942): Somló
 JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppben
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, degradált száraz gyepekből, gyomtársulásokból került elő
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): degradált száraz gyepekben, sziklákon gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém, inter vineas in solo basaltico friabile in declivibus meridionalibus montis Somló, supra pag. Somlővásárhely. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria.

1359. *Taraxacum erythrospermum* ANDRZ.Lit.:

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a kráterperem nyugati oldalának száraz, sziklás gyepeiben
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldalán (HS)
ANON (1975): Ság-hegy déli oldalán (HS)

***Taraxacum obliquum* (FR.) DAHLST.**

- a. HORVÁTH – JEANPLONG (1962): a Ság-hegy oldalának füves lejtőin
SOÓ (1970): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten pár évvel ezelőtt találta Jeanplong József
b. KOVÁCS (1996): ritka: csak régi adat a Ság-hegről
KOVÁCS (1997): csak régi adatok Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, bizonytalan

1360. *Taraxacum officinale* WEBER ex WIGGERSLit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, mindenhol tömegesen fordul elő
b. PONGRÁCZ (1990): egész Somlón
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomnövényzetben szórványos
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyepekben, gyomtársulásokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

1362. *Mycelis muralis* (L.) DUM.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy akácásából került elő, nem gyakori

1363. *Sonchus oleraceus* L.

- a. BORBÁS (1889): művelt földön mindenütt
b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, útszéli gyomtársulásokban közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1364. *Sonchus asper* (L.) HILL

- a. BORBÁS (1889): leginkább mint var. *pungens* mindenütt
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, útszéli gyomtársulásokban közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1369. *Lactuca quercina* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
 PILLITZ (1908): Somlyóhegyen bokrosokban a var. *saggitata* is
 POLGÁR (1936): Somló
 RÉDL (1942): Somló a subsp. *chaixii*
 DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
 SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten elvegyülve, kaszálóréteken utak környékén
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, valószínűleg eltűnt

Exs.:

LÁNYI (1913): Somlóhegy (HNM)
 GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém. Ad margines corno-querceti in declivibus meridionalibus montis Somló. Alt. cca. 360 m. s. m. Hungaria.(HS)

1371. *Lactuca serriola* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): gázos helyeken Hercseg a subsp. *integrifolia* a Sághegyén
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban közönséges
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém, inter vineas in solo basaltico friabile in declivibus meridionalibus montis Somló, supra pag. Somlővásárhely. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria.(HS)

1372. *Crepis rhoeadifolia* M. B.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Sághegy, KSom
- CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a nyugati oldal egy parlagterületén találtak
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Nemes-hegy, Kissomlyó, Somló gyomtársulásaiban

Exs.:

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém, in incultis declivium montis Somló supra pag. Somlővásárhely. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria.(HB)

1373. *Crepis setosa* HALL.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): réteken és vetésben KSomlón
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó köfajtőjében

Exs.:

ANON (1976): Ság-hegy (HS)

1376. *Crepis tectorum* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a kráterbelső zavart, száraz gyepeiben fordul elő
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, Hercseg mezsgyéiben

1377. *Crepis biennis* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): Somló, ober den Weingarten
BORBÁS (1889): réteken mindenütt
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérshínen felhagyott művelt területen
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezofil gyepekben mindenütt: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. Ad margines silvarum supra montem Somló super pagum Doba. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria.(HB)
- GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. In latere occidentale montis Somló-hegy super pagum Doba, in pratis. Alt. cca. 340 m. s. m. Hungaria.(HB)
- ZSÁMBOKI (1978): Comit. Veszprém. Prope specula in cacumine montis Somló supra pagum Doba, in pratis. Alt. cca. 430 m. s. m. Hungaria.(HB)
- STADLER (1978): Comit. Veszprém. In pratis declivum inter septemtriones et occasum solis spectans. Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria.(HB)

1384. *Hieracium pilosella* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): füves mezőkön Káld hegyein
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz és sziklás helyeken jelenik meg
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): zavart gyepekben, felhagyott kőfejtők szikáin: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Nemes-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

1385. *Hieracium hoppeanum* SCHULT.Exs.:

- ZSÁMBOKI (1978): Comit. Veszprém. In pratis prope specula supra cacuminem montis Somló super pagum Doba. Alt. cca. 430 m. s. m. Hungaria.(HB)

1387. *Hieracium lactucella* WALLR.

- a. RÉDL (1942): Somló

1389. *Hieracium auricula* Lam. ex DC.

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó

1387/a. *Hieracium spurium* CHAIX

- b. SIMON (1992): Ság-hegy

1388. *Hieracium caespitosum* DUM.Exs.:

- HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

Megi.: HORVÁTH (1986) *Hieracium caespitosum*-ra vonatkozó herbáriumi adata *Hieracium bauhini*

1390. *Hieracium bauhini* SCHULT. ex BESS.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Sághegy
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérshínen felhagyott művelt területen

BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, szórványosan fordul elő
 MESTERHÁZY (ined.): Kissomlyó, Somló, Hercseg kőfejtőiben, száraz gyepeiben

Exs.:

HORVÁTH (1971): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

1391. *Hieracium cymosum* L.

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy
 SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kaszálóréteken utak környékén
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, adatát jelenleg nem tudtuk megerősíteni

1393. *Hieracium echioides* LUMN.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Sághegy
 DALA– JEANPLONG (1974): Ság-hegy
 SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kaszálóréten nagyobb, lejtőfüves sztyeppréten kevesebb példányszámban
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: száraz réteken Ság-hegy
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, hegylábi területeken, zavart homoki területeken

Exs.:

HORVÁTH (1984): Ság-hegy (HS)

1398. *Hieracium murorum* L.

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy: a terület erdeiben jelenik meg, ritka

1404. *Hieracium umbellatum* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Hercseg nyílt helyein
 RÉDL (1942): Somló
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, Ság-hegy, Kissomlyó, Hercseg felhagyott kőfejtőiben és száraz gyepeiben

Exs.:

JEANPLONG (1976): In saxosis basalticis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

1405. *Hieracium sabaudum* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somlón a Szent Márton kápolna feletti cserjés folt szélén került elő
 KULCSÁR (ined.): Hercseg, erdőszegélyben

***Hieracium brachiatum* BERT in LAMETBE (= *H. pilosella-piloselloides*)**

- a. BORBÁS (1889): a var. bifurcum füves mezőkön: Ság-hegy

1419. *Loranthus europaeus* JACQ.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somlón tölgyeken fordul elő

1420. *Viscum album* L.Lit.:

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, akácokban került elő
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): elsősorban akácokon: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém, in silvis fruticetis declivium meridionalium montis Somló supra pag. Somlóvásárhely. Alt. Cca. 300 m. s. m. Hungaria.(HS)

1421. *Thesium linophyllum* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
 BORBÁS (1889): füves lejtőkön Ság, KSomló
 PILLITZ (1908): Somlyóhegy
 CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: száraz gyepekben Ság, Kissomlyó
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a terület száraz gyepeiben jelenleg ritka
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben, de csak szálanként: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

JEANPLONG (1976): In graminosis montis Kissomlyó (HS)
 JEANPLONG (1976): In graminosis montis Kissomlyó (HS)
 STADLER (1978): Comit. Veszprém. In pratis supra declivum inter septemtriones et occasum solis spectans. Alt. Cca. 400 m. s. m. Hungaria.(HB)
 ZSÁMBOKI (1978): Comit. Veszprém. Prope specula in cacumine montis Somló supra pagum Doba, in pratis. Alt. cca. 430 m. s. m. Hungaria.(HB)

1424. *Portulaca oleracea* L.

- a. BORBÁS (1889): gazos helyeken Ság, Hercseg, KSomló bőven
 SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kaszálóréteken elvegyülve fűvekkel
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, szőlők gyomtársulásaiban a legjellemzőbb, de útszéleken is megjelenik
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): útszéleken, szőlőkben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1424/a. *Portulaca grandiflora* HOOK.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): útmenti gyomtársulásban kivadulva a Somlón

1425. *Portulacca americana* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Ság-hegy, útmenti erdőszegélyben

1428. *Agrostemma githago* L.

- a. BORBÁS (1889): vetésben elég ritka a Ság tetején
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegyen jelenleg kipusztultnak tekinthető
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Külső-hegy: tritrikálé árvaléksbén tömeges, Hercseg: rozstábla szegélyében néhány példány

1429. *Lychnis viscaria* L. subsp. *viscaria*Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): erdőkben, gyümölcsösökben mindenütt
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, vágásban, elhagyott utak mentén nagy tömegben
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőkben
BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy nyugati lejtőjének alsóbb régióiban szőlők menti gyeptől került elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg, Kíssomlyó gyepeiben gyakori, a Somló DNy-i lejtőinek bokorerdeiben elterjedt

Exs.:

JEANPLONG (1977): Ad latera viarum montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)
HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

1430. *Silene vulgaris* (MOENCH) GRACKE

- a. BORBÁS (1889): mezőkön, vetések közt mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kaszálóréteken elvegyülve füvekkel
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérshínen felhagyott művelt területen
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kíssomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1432. *Silene otites* (L.) WIB.Lit.:

- a. BORBÁS (1889):
GÁYER (1925): Ság-hegy
PAUER (1932): Ság
CSAPODY (1974): Ság-hegy
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppreíten igen nagy mennyiségben a szíklásabb, szárazabb kaszálók növénye
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtősztyeppben
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben ritka

Exs.:

WAISBECKER (1884): Ság-hegy (HS)
HORVÁTH (1966): Ság-hegy (HS)
HORVÁTH (1970): Ság-hegy (HS)

1438. *Silene multiflora* (EHRH.) PERS.

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kultúrákacos ligetes, árnyékos helyeken
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőkben
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, valószínűleg téves adatok

1441. *Silene nutans* L.

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): szőlők közt, lejtőkön mindenütt
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppben
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, molyhos tölgyes maradványaiban fordul elő, ritka

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): köfjőkben, sziklákon, száraz gyepekben
gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1444. *Lychnis flos-cuculi* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó, mezofil gyepekben

1445. *Silene noctiflora* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásban jelent meg, ritka
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó mezsgyéin ritka

1446. *Silene viscosa* (L.) PERS.

Lit.:

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Ság-hegy, út mellett néhány tő

Exs.:

JEANPLONG (1977): Ad latera viarum montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

1447. *Silene latifolia* POIR. subsp. *alba* (MILL.) GREUT. et BURD.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön, réteken mindenütt
b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban degradált gyepekben
jelenik meg
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): degradált gyepekben: Somló, Ság-hegy,
Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

1449. *Cucubalus baccifer* L.

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy
RÉDL (1942): Somló

1450. *Gypsophila muralis* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó egy búzavetésben szórványos

1453. *Petrorhagia saxifraga* (L.) LINK.

- a. BORBÁS (1889): Somlóvásárhely mellett
RÉDL (1942): Somló
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten igen nagy mennyiségben
b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg adatát nem tudtuk megerősíteni
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): SEBESTYÉN (1975) adata feltehetően a *Petrorhagia*
prolifera-ra vonatkozik
KULCSÁR (ined.): Pet-hegy száraz gyepekben

1454. *Petrorhagia prolifera* (L.) BALL et HEYW.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): Somló, ober den Weingarten
FREH (1875): Ság hegy (BORBÁS herb.)
BORBÁS (1889): Hercseg, Ság, KSomló
RÉDL (1942): Somló
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten igen nagy mennyiségben
b. PONGRÁCZ (1990): Somló, sziklákon
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a terület száraz gyepeiben szórványos

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): kőfejtőkben, sziklákon gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kíssomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1970): Ság-hegy (HS)

JEANPLONG (1977): In graminosis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

1464. *Dianthus giganteiformis* BORB. subsp. *pontederæ* (KERN.)

Lit.:

a. BORBÁS (1889): füves hegyeken KSomló, Hercseg, Ság

PILLITZ (1908): Somlyóhegyen

CSAPODY (1974): Ság-hegy

SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten nagyobb számban a sziklásabb, szárazabb kaszálók növénye

JEANPLONG (1976): Pet-hegy

b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen

KOVÁCS (1996): szórványos: füves helyeken Ság-hegy, Hercseg-hegy

BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben szórványos

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kíssomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)

HORVÁTH (1966): Ság-hegy (HS)

HORVÁTH (1976): Hercseg-hegy teteje (HS)

JEANPLONG (1976): In graminosis montis Hercseg ad pagum Sitke (HS)

JEANPLONG (1977): In graminosis montis Pet-hegy ad pagum Gérce (HS)

JEANPLONG (1977): In graminosis montis Pet-hegy ad pagum Gérce (HS)

KISS (1980): Kíssomlyó (HS)

1465. *Dianthus giganteiformis* BORB.

b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a terület kimagasló jelentőségű védett növénye, melyet 1986-ban dr Takács Béla talált meg

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló: hegytető gyepjében, Ság-hegy: kráter gyepjében

1466. *Dianthus carthusianorum* L.

a. KITAIBEL (1799): In monte Somló

b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a kráterbelső törmelékes helyein fordul elő

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): sziklákon a Hercsegen néhány tő, a Kíssomlyón gyakoribb

1470. *Saponaria officinalis* L.

b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezsgyéken: Somló, Nemes-hegy

1471. *Myosoton aquaticum* (L.) MOENCH

b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, Séd-forrás mellett szórványosan

1473. *Stellaria media* (L.) VILL.

Lit.:

a. BORBÁS (1889): művelt földön mindenütt gazol

JEANPLONG (1976): Ság-hegy, sajmeggyes karsztbokorerdő gypsintjében

b. PONGRÁCZ (1990): Somló, akácosokban

BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, erdőkben, degradált gyepekben közönséges

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): szőlők közt, degradált gyepekben és erdőkben közönséges: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

1476. *Stellaria graminea* L.

- a. BORBÁS (1889): füves, bokros helyeken mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, adatát nem tudtuk megerősíteni
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, Pet-hegy mezofil gyepeiben

1478. *Cerastium glomeratum* THUILL.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Külső-hegy gyomtársulásában szórványos

1479. *Cerastium brachypetalum* PERS.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): füves mezőkön KSomló, Sághegy
CSAPODY (1974): Ság-hegy
DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, pincék udvarán, utak mentén
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

JEANPLONG (1975): Vesprenense, In graminosis montis Kissomlyó (HS)

1480. *Cerastium fontanum* BAUMG.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): füves, bokros helyeken mindenütt
- b. KULCSÁR (ined.): Hercseg üdebb gyepeben

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)
HORVÁTH (1986): Hercseg a subsp *vulgare* (HS)

1481/a. *Cerastium pumilum* CURT. subsp. *glutinsum* (FRIES) JALAS

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): parlagon KSom

Exs.:

HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

1485. *Cerastium arvense* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): a var. *latifolium* Hercseg
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Nemes-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Somló degradált gyepeiben, mezsgyéin

Exs.:

HORVÁTH (1961): Kissomlyó (HS)

1458/a. *Cerastium tomentosum* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg, elvadulva sziklákon

1486. *Holosteum umbellatum* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön Ság
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben fordul elő, a kráterbelső alsó szintjén több kisebb foltban tömeges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): kőfejtőkben, sziklákon gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- ANON (1975): Ság-hegy (HS)
JEANPLONG : In saxosis basalticis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

1487. *Moenchia mantica* (L.) BARTL.

- b. KULCSÁR (ined.): Hercseg: gyepekben

1501. *Arenaria serpyllifolia* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): füves mezőkön mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg, Kissomlyó, Somló sziklás helyein

Exs.:

- JEANPLONG (1977): In graminosis montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

1502. *Arenaria leptoclados* (RCHB.) GUSS.Lit.:

- b. KOVÁCS (1996): szórványos: füves helyeken Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a bányaudvar egy magasabb szintjének száraz gyepjéből került elő
MESTERHÁZY (ined.): Kissomlyó száraz gyepjeiben

Exs.:

- JEANPLONG (1975): Vesprénense , In rupibus basalticis montis Kissomlyó (HS)

1503. *Moehringia trinervia* (L.) CLAIRV.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (ined): a Somló észak-keleti lejtőjén erdei bazaltsziklákon fordul elő, ritka

1511. *Herniaria glabra* L.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön Hercseg

1515. *Scleranthus annuus* L.

- a. BORBÁS (1889): Hercseg

1517. *Polycnemum arvense* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Nemes-hegy kőfejtőiben szórványos

1526. *Chenopodium polyspermum* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, útszéli gyomtársulásban fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyakori gyomtársulásokban: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1527. *Chenopodium vulvaria* L.

- a. BORBÁS (1889): K-Somló szemetes helyeken
- b. KOVÁCS (1996): ritka: útszéleken Kissomlyó

1528. *Chenopodium hybridum* L.

- a. BORBÁS (1889): művelt talajon mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban szórványosan: Somló,
Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1533. *Chenopodium opulifolium* SCHRAD.Lit.:

- a. GÁYER (1914): Ság-hegyen *opulifolium* × *album*
JEANPLONG (1976): Hercseg
JEANPLONG (1983): Hercsegen mezsgyék szélén
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg nem került elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Ság-hegy lábának gyomtársulásában ritka

Exs.:

JEANPLONG (1976): In marginem viae montis Hercseg prope pagum Sitke (HS)

1534. *Chenopodium strictum* ROTH

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, útszéli gyomtársulásban került elő
MESTERHÁZY (ined.): Hercseg, útszélén

1536. *Chenopodium album* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban gyakori több alakban is:
Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy,
Pet-hegy

1542. *Atriplex tatarica* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Nemes-hegy: szemétkerakás környékén,
Somló: bazaltsziklák tövében

1545. *Atriplex oblongifolia* W. et K.

- a. FREH (1875): Ság hegy (BORBÁS herb.)
BORBÁS (1889): Ság tetején
JEANPLONG (1976): Hercseg
JEANPLONG (1983): szőlők közt Hercseg
- b. KOVÁCS (1996): ritka: gyomtársulásokban, csak régi adatok Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercsegen szőlők gyomtársulásaiban gyakori

1546. *Atriplex patula* L.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön a Ság alatt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1561. *Amaranthus retroflexus* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): útszélek, szőlők gyomtársulásaiban gyakori:
Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy,
Pet-hegy

1562. *Amaranthus chlorostachys* WILLD.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): útszélek, szőlők gyomtársulásaiban a leg-
gyakoribb *Amaranthus* faj: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy,
Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1564. *Amaranthus blitoides* S. WATSON

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy

1565. *Amaranthus crispus* (LESP. et THÉVEN.) N. TERRAC.

- b. MESTERHÁZY (ined.): Kissomlyó, járdaszegélyből került elő néhány példány

1567. *Amaranthus graecizans* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban fordul elő
MESTERHÁZY (ined.): Külső hegy gyomtársulásaiban ritka

1568. *Amaranthus deflexus* L.

- b. MESTERHÁZY (ined.): Ság-hegyen útszélén néhány példány

1569. *Amaranthus blitum* L.

- b. MESTERHÁZY (ined.): Ság-hegy, Nemes-hegy, szőlők közt szórványos

1573. *Primula veris* HUDS.

- a. GAYER (1929): Hodossy Ernőné úrnő találta a gércei Nemeshegyen
JEANPLONG (1972): var. *canescens* Nemes-hegy
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Nemes-hegy akácosának szegélyében
néhány tő

1576. *Androsace elongata* L.

- b. KULCSÁR – MESTERHÁZY (2002): a Nemes-hegy felhagyott kőfejtőjében
KULCSÁR (ined.): Hercseg, a csúcsot jelző magassági pont közelében száraz gyeppen
ritka

1585. *Anagallis arvensis* L.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön, tarlóokban mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, szőlők közt, utak mentén szórványos
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gabonavetéseken gyakori

1594. *Rumex hydrolapathum* HUDS.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, Séd-forrásnál és a Szt. Márton-
forrásnál gyakori

1595. *Rumex patientia* L.

- b. MESTERHÁZY (ined.): Ság-hegy, útszéli gyomtársulásban

1597. *Rumex crispus* L.

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): vizes gödör partján KSoml, mezőkön mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban jelenik meg
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban a leggyakoribb *Rumex* faj: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1601. *Rumex pulcher* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, út mellett gyomtársulásban szórványos a keleti oldalon

1602. *Rumex obtusifolius* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, erdőszegélyeken, gyomtársulásokban fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban nem gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1606. *Rumex acetosella* L.

- a. BORBÁS (1889): parlag mezőkön mindenütt
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Nemes-hegy, búzavetés szegélyében gyakori

1607. *Rumex thyrsiflorus* FINGERH.

- b. MESTERHÁZY (ined.): úszéleken, mezsgyéken nem ritka: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy

1608. *Rumex acetosa* L.

- a. BORBÁS (1889): réteken mindenütt
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezofil gyepekben szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1611. *Polygonum graminifolium* WIERZB.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy lábánál útszéli gyepekben

***Polygonum arenastrum* BOREAU**

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, taposott helyeken közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): taposott helyeken, utak mentén gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1617. *Persicaria minor* (HUDS.) OPIZ

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó, buszváró előtti árokban néhány példány

1618. *Persicaria lapathifolia* (L.) S. F. GRAY

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, nedves árokban

1619. *Persicaria maculosa* S. F. GRAY

- b. MESTERHÁZY (ined.): parlagokon, árok szélén szálanként

1620. *Fallopia dumetorum* (L.) HOLUB

- a. BORBÁS (1889): Hercsegen meg a Sághegyen
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, akácospól, törmeléklejtő-erdőből került elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): parlagokon, táblaszegélyekben: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1621. *Fallopia convolvulus* (L.) A. LÖVE

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, szegélyeken, kerítéseken szórványos

1624. *Humulus lupulus* L.

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, utak mentén
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, az akácospól szegélyén, gyomtársulásban fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): bokrosokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1626. *Cannabis sativa* L.

- b. MESTERHÁZY (ined.): Púpos-hegy, szőlők szélén néhány példány
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somlón, az Ilona-kápolna közelében található akácospól szélén

1627. *Urtica urens* L.

- a. BORBÁS (1889): házak mellett majdnem mindenütt
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kultúrákácospól jellegzetes növénye
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, nem gyakori, szőlőben a hegy nyugati lejtőjén került elő
MESTERHÁZY (ined.): Púpos-hegy szőlőjében ritka

1628. *Urtica dioica* L.

- a. BORBÁS (1889): kerítések mellett, bokros helyeken mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy kultúrákácospól a hegy keleti és délkeleti oldalán
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kultúrákácospól jellegzetes növénye
- b. PONGRÁCZ (1990): egész Somlón
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, közönséges, néhol tömeges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban, akácospólban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1630. *Parietaria officinalis* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): elhagyott helyeken Sághegyen
CSAPODY (1974): Ság-hegy kultúrákácospól a hegy keleti és délkeleti oldalán
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, gyertyános-kocsányos tölgyes aljnövényzetében
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: árnyas erdőkben, gyomtársulásokban Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy zavart, sziklás talajú erdeiben néhol tömeges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló keleti oldalán törmeléklejtő erdőben gyakori

Exs.:

- JEANPLONG (1976): Ad margienum viae montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)
JEANPLONG (1977): Ad latera viarum montis Ság ad pagum Celldömölk (HS)

1631. *Ulmus laevis* PALL.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Ság-hegy, út mellett egy idős példány

1632. *Ulmus glabra* HUDS.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Ság-hegy északi tövében
 GAYER (1925): Nagy-Somlyó bazaltkúpjának meredek lejtőjén
 JEANPLONG (1976): Ság-hegy, sajmeggyes karsztbokorerdőben, gyertyános-kocsányos tölgyesben
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló erdeiben Doba felé
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg adatait nem tudtuk megerősíteni

Exs.:

- JEANPLONG (1976): *Culta in monte Ság ad pagum Celldömölk* (HS)
 JEANPLONG (1976): *In cacumine montis Kissomlyó* (HS)

1634. *Ulmus minor* MILL.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
 JEANPLONG (1976): Ság-hegy, sajmeggyes karsztbokorerdőben
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a kráterperem és a hegyláb területén egyaránt előfordul
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezsgyéken, erdőszéleken gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- HORVÁTH (1961): Ság-hegy (HS)
 HORVÁTH (1971): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

1635. *Celtis occidentalis* L.Lit.:

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a vizsgált akácosban elterjedt

Exs.:

- ANON (1976): Ság-hegy (HS)

1636. *Corylus avellana* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): in monte Somlyó
 BORBÁS (1889): erdők szélein mindenütt
 JEANPLONG (1976): Ság-hegy, gyertyános-kocsányos tölgyes cserjeszintjében
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegyen elterjedt, az északnyugati lejtő törmelék-lejtő-erdejében néhány idősebb példánya is megtalálható
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): erdőkben a cserjeszintben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- HORVÁTH (1971): Ság-hegy Ny-i oldal (HS)
 ANON (1976): Ság-hegy (HS)
 ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

1639. *Carpinus betulus* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): in monte Somlyó
 BORBÁS (1889): erdőkben mindenütt a Ság-on eltörpülve
 JEANPLONG (1976): Ság-hegy, gyertyános-kocsányos tölgyes állományalkotója

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, nedvesebb, hűvösebb oldalakon állományalkotó
BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegyen ritka
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, Hercseg üdőbb erdőkben

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

1644. *Fagus sylvatica* L.

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a hegy északi oldalán bükköst találunk
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, északi oldalon

1645. *Castanea sativa* MILL.Lit.:

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, ültetett
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó, Hercseg néhány példány

Exs.:

JEANPLONG (1977): *Culta in acumine montis Hercseg prope pagum Sitke* (HS)

1646. *Quercus cerris* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Ság, Hercseg
JEANPLONG (1976): Pet-hegy
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, hűvösebb oldalakon állományalkotó
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg ritka
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó, néhány példány

Exs.:

JEANPLONG (1976): *In cacumine montis Kissomlyó* (HS)

HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

1647. *Quercus robur* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Hercseg
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, említésre méltó a gyertyános-kocsányos tölgyesben
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy nyugati lejtőjén néhány példány
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó

Exs.:

JEANPLONG (1976): *Ad margineum silvae montis Hercseg ad pagum Sitke* (HS)

1648. *Quercus petraea* (MATTUSCHKA) LIEBLIN

- a. BORBÁS (1889): Hercseg
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, hiányzik
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, nedvesebb, hűvösebb oldalakon állományalkotó
BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegyen igen ritka, a nyugati lejtőn került elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, keleti oldalon, Hercseg, Pet-hegy

1653. *Quercus pubescens* WILLD.Lit.:

- a. BORBÁS (1884): a szőlőnek klímajelzése összeesik a pelyhes tölgyével Ság, Kis-Somló, Somló
BORBÁS (1889): alacsony bokrok Hercseg, Ság-hegy, Kis Somló
GÁYER (1925): Ság
GÁYER (1925): Nagy-Somlyó bazaltkúpjának meredek lejtőjén

RÉDL (1942): Somló

CSAPODY (1974): Ság-hegy, rendkívül alakgazdag, számos változattal és formával

DALA – JEANPLONG (1974): Ság-hegy

SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, ligetes karszt-bokorerdő legnagyobb tömegét adja

JEANPLONG (1976): Ság-hegy, sajmeggyes karsztbokorerdőben dominál, említésre méltó a gyertyános-kocsányos tölgyesben, Pet-hegy

JEANPLONG (1983): Pet-hegy

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, D-DNY-i oldalon erdőalkotó

KOVÁCS (1996): ritka: Hercseg, Kissomlyó, Ság-hegy

BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, helyenként még gyakoribb fafaj

KULCSÁR (2001): Gércé melletti Pet-hegy, és a sitkei Hercseg-hegy bazalt tufáján néhány nagyobb termető fa és több bokortermető példány

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó Királykő környéke, Somló déli oldal

Exs.:

HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)

HORVÁTH (1963): Ság-hegy (HS)

HORVÁTH (1971): Ság-hegy Ny-i oldal (HS)

ANON (1971): Ság-hegy Ny-i oldal (HS)

ANON (1975): Ság-hegy (HS)

HORVÁTH (1976): Nemes-hegy (HS)

JEANPLONG (1976): In cacumine montis Kissomlyó (HS)

JEANPLONG (1976): Subcacumine montis Hercseg ad pagum Sitke (HS)

JEANPLONG (1976): In monte Pet-hegy ad pagum Gércé (HS)

JEANPLONG (1976): In declivibus montis Ság prope pagum Celldömölk (HS)

HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

1654. *Juglans regia* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, ültetett, de az akácós cserjeszintjében valószínűleg spontán megtelepedés

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): ültetik, elvadulva több helyen is: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1660. *Salix purpurea* L.

- b. MESTERHÁZY (ined.): Hercseg, kőfejtő mellett, út szélén néhány bokor
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Ság-hegy, törmeléklejtőn az északi oldalon

1662. *Salix caprea* L.

Lit.:

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a kráterbelső keleti részén találhatók bokrai
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): felhagyott kőfejtőkben, kőtörmelékves helyeken: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1966): Ság-hegy (HS)

HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

1670. *Populus tremula* L.

- a. BORBÁS (1889): erdőkben mindenütt
b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, szórványos
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): felhagyott kőfejtőkben, kőtörmelékves helyeken: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy

Egyszikűek – *Monocotyledonopsida*

1707. *Colchicum autumnale* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Pet-hegy mezofil gyepeiben

1710. *Anthericum ramosum* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a jelen vizsgálat során nem került elő, de valószínűleg meg található a hegyen
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó, Királykő környéki gyepekben ritka

1711. *Hemerocallis lilio-asphodelus* L. et. SCOP.

- b. KESZEI (ex verb.): Kissomlyó kőfejtőjében bizonyára elvadulva

1712. *Gagea pratensis* (PERS.) DUM.

- a. BORBÁS (1889): füves mezőkön Ság
DALA-JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten elszórtan lehet látni, töviskesben viszonylag kevés
b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a nyugati lejtő molyhos tölgyes maradványában, cserjéseiben találtuk
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Püpos-hegy, Pet-hegy

1713. *Gagea lutea* (L.) KERN-GAWL.

- a. BORBÁS (1889): Ság, Kis Somló
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, töviskesben kis számban
b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy törmeléklető erdőjéből cserjéseiből került elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): erdőkben, bokros helyeken fordul elő: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Nemes-hegy, Püpos-hegy

1714. *Gagea pusilla* (F. W. SCHM.) R. et SCH.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, száraz gyepekben szórványos

1719. *Allium vineale* L.

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy
b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó, Nemes-hegy gyepeiben szálanként

1720. *Allium sphaerocephalon* L.

- a. BORBÁS (1889): füves helyeken Ság
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, füves lejtősztyeppréten kevesebb példányszámban
b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a nyugati lejtő leégett lejtősztyepprétnél, a kráterperem közelében, kissé lejjebb cserjések szegélyén került elő
KULCSÁR – MESTERHÁZY (2002): száraz gyepekben a Nemes-hegyen elszórtan fordul elő, ezen kívül még a Ság-hegyen is előfordul

1721. *Allium scorodoprasum* L.

- b. MESTERHÁZY (ined.): Somló, degradált gyepekben szálanként

1722. *Allium scorodoprasum* L. subsp. *rotundum* (L.) STEARN.

- a. BORBÁS (1889): sziklás helyen, szőlőmezsgyén Hercseg
DALA-JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, füves lejtőssztyeppréten kevesebb példányszámban
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a vizsgált időszakban nem került elő

1726. *Allium ursinum* L.

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegyen
RÉDL (1942): Somló
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, bükkösben
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, gyertyános-tölgyesekben a keleti oldalon tömeges

1731. *Allium senescens* L. subsp. *montanum* (F. W. SCHM.) JANCH.

- a. JEANPLONG (1976): Kissomlyó
- b. KULCSÁR (2001): a sitkei Hercseg-hegyen kis egyedszámban
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó, Királykő környéki gyepekben szórványos

1732. *Allium oleraceum* L.

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy
RÉDL (1942): Somló
- b. MESTERHÁZY (ined.): sziklákon néhány tő a Hercsegen

1733. *Allium carinatum* L.

- a. BORBÁS (1889): Kis Somló köves helyein
RÉDL (1942): Somló
- b. KOVÁCS (1996): eltűnőben a Kissomlyóról
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a vizsgált időszakban nem került elő

1734. *Allium flavum* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
BORBÁS (1889): KSomló, Hercseg, Ság köves helyein
PILLITZ (1908): Somlyóhegy sziklái
RÉDL (1942): Somló
JEANPLONG (1972): Hercseg
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, szinte sárga szőnyeget alkot a kráter peremén
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, bazaltperem szegélyénél kőrisfák alatt, sziklákon
KOVÁCS (1996): ritka: köves helyeken Ság, Kissomlyó, Hercseg-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): sziklákon szórványos Hercseg, Somló, Kissomlyó

Exs.:

JEANPLONG (1977): In saxosis basalticis montis Ság prope pagum Celldömölk (HS)

1737. *Lilium martagon* L.

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): erdőkben Hercseg

1739. *Erythronium dens-canis* L.

- a. SZABÓ (1928): a Somló hegyén
RÉDL (1942): Somló
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, sajnos nem sikerült a hegyen megtalálnunk, és a hegyet jól ismerő emberek megnyilatkozásaiából is annak alátámasztása tűnik ki, hogy a hegyen már nem él

1745. *Scilla vindobonensis* Speta

- a. BORBÁS (1889): bokrokban Ság
DALA-JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten üdőbb területek viszonylag kevés számban
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, gyertyános-kocsánytalan tölgyesekben
BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegyi adatait a jelen vizsgálat során nem tudtuk megerősíteni
BAUER et al. (2002): Somló, törmeléklejtő-erdőben
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló ÉNy-i lejtőinek törmeléklejtő-erdeiben néhol nagyobb számban is előfordul, gyertyános-kocsánytalan tölgyesekben a vár környékén ritka, a Ság-hegyen törmeléklejtő-erdőben néhány tő, Külső-hegy lábánál lévő erdősávban néhány tő

Exs.:

BAUER et SZINETÁR (2003): a Ság hegy törmeléklejtő-erdejében mintegy 30 virágzó tő él, egy példány került begyűjtésre

1748. *Ornithogalum sphaerocarpum* A. KERN.

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy

1750. *Ornithogalum kochii* PARL.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): füves helyeken Ság-hegy
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: száraz gyepekben Ság
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a hegy nyugati oldalának egy sztyepprétfoltján fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, KISSOMLYÓ száraz gyepeji

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)
HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

1753. *Ornithogalum umbellatum* L.

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben szórványosan jelenik meg
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, KISSOMLYÓ, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1755. *Muscari racemosum* (L.) LAM et DC.

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, sziklákon

1756. *Muscari tenuiflorum* TAUSCH

- a. BORBÁS (1889): a Ság-h déli lejtőjén
GÁYER (1925): Nagy-Somlyó bazaltkúpjának meredek lejtőjén
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, aktuális előfordulását nem sikerült bizonyítani

1757. *Muscari comosum* (L.) MILL.Lit.:

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten nedvesebb, árnyékosabb helyeken
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, zavart száraz gyepekben jelenik meg
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban, degradált száraz gyepekben fordul elő: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1971): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

1758. *Asparagus officinalis* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Ság-h, Kis Somló füves helyein
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
KOVÁCS (1996): szórványosan füves helyeken Ság-hegy, Kissomlyó
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a nyugati lejtő leégett sztyeppréjtén, bokor-erdejének szegélyén fordul elő, ritka
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, D-DNY-i oldal tisztásain bazalt-sziklák tövében ritka

Exs.:

HORVÁTH (1971): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

1763. *Polygonatum latifolium* (JACQ.) DESF.Lit.:

- a. JEANPLONG (1976): Ság-hegy, sajmeggyes karsztbokorerdőben
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg meg nem erősített adat
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg, Púpos-hegy, Somló üdebb erdőiben

Exs.:

HORVÁTH (1971): Ság-hegy NY-i oldal (HS)

HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

1764. *Polygonatum odoratum* (MILL.) DRUCELit.:

- a. BORBÁS (1889): Ság-h sziklás helyein
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, bazaltperem szegélyénél kőrisfák alatt
BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy törmelék-lejtő-erdejében és molyhos tölgyes maradványának szegélyén

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): bokorerdőkben: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Púpos-hegy

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati lejtő (HS)

1765. *Polygonatum multiflorum* (L.) ALL.

- a. BORBÁS (1889): bokros helyeken Sághegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, ligetes karszt-bokorerdőben elég nagy számban van jelen, tövisesben árnyasabb helyeken
- b. KOVÁCS (1996): ritka: üde erdőkben Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a hegy törmléklejtő-erdejében fordul elő

1766. *Convallaria majalis* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Púpos hegy cserjéseiben több példány

1768. *Galanthus nivalis* L.

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, bükkösben, gyertyános-kocsánytalan tölgyesekben
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, bükkösben, gyertyános-kocsánytalan tölgyesekben a hegytető közelében gyakori

1785. *Iris variegata* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): sziklás lejtőkön Sághegy, Hercseg, Kis Somló
GÁYER (1929): Hodossy Ernőné úrnő találta a gércei Nemeshegyen
RÉDL (1942): Somló
CSAPODY (1974): Ság-hegy
DALA-JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten és a bányaműveléssel felhagyott területekre is áttérjed és szép egyedszámú csoportokat alkot, tövisesben árnyasabb helyeken
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, bazaltperem szegélynél kőrisfák alatt
KOVÁCS (1996): szórványos: bokros lejtőkön Ság, Hercseg, Kissomlyó
EREDICSNÉ (1997): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréteken, bombakövek által vágott gödrökben, a molyhos tölgyel elszórt területen vegyül a tölgyel és áttérjed a bányaműveléssel felhagyott területre is. A tövisesben az árnyékosabb helyeken találjuk.
BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy nyugati lejtőjének felső szakaszán degradálódó sztyeppréten, molyhos tölgyes maradványában még szép számmal él
KULCSÁR (2001): a sítkői Hercseg-hegyen nagyobb egyedszámban
KULCSÁR – MESTERHÁZY (2002): a Nemes-hegyen akácokban erdőszegélyeken él, a Hercseg-hegyen, a Ság-hegyen és a Kissomlyón is előfordul
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, sziklákon gyakori

Exs.:

HORVÁTH (1962): Ság-hegy (HS)
HORVÁTH (1971): Ság-hegy (HS)
ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)
ANON (1975): Ság-hegy (HS)

1802. *Juncus alpinus* VILL.

- a. BORBÁS (1889): vizes gödör partján KSom

1806. *Luzula luzuloides* (LAM.) DANDY et WILM.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, bükkösben ritka

1808. *Luzula campestris* (L.) DC.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): erdők füves helyein mindenütt
 b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, pincék felett, mezofilabb gyepekből került elő
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyepekben, gyümölcsösökben gyakori:
 Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy,
 Pet-hegy

Exs.:

ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

1812. *Cephalanthera damasonium* (MILL.) DRUCE

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, bükkösben
 KULCSÁR (ined.): Hercseg bokorerdejében egy kisebb populáció (20-30 tő)

1845. *Orchis morio* L.

- a. BORBÁS (1889): hegyi réteken Ság, Kis Somló
 b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, hosszú ideje meg nem erősített adat,
 valószínűleg eltűnt
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a Ság-hegyen 2002-ben egy virágzó tő

1848. *Orchis ustulata* L.

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
 PILLITZ (1908): Somlyóhegy
 RÉDL (1942): Somló

1849. *Orchis purpurea* HUDS.

- a. GÁYER (1929): Hodossy Ernőné úrnő találta a gércei Nemes-hegyen, még a Hercsegen
 is előfordul

1861. *Anacamptis pyramidalis* (L.) RICH.

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
 PILLITZ (1908): Somlyóhegy
 RÉDL (1942): Somló

1913. *Carex spicata* HUDS.

- a. BORBÁS (1889): Ság füves helyein
 b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben, erdőszegélyekben: Somló,
 Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1915. *Carex muricata* L. subsp. *lamprocarpa* ČELAK.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Káld hegyein
 PILLITZ (1908): Somlyóhegy
 b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, felhagyott telkeken a keleti oldalon

Exs.:

GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. In latere occidentale montis Somló-hegy super
 pagum Doba, in pratis. Alt. cca. 340 m. s. m. Hungaria. (HB)

STADLER (1978): Comit. Veszprém. In pratis supra declivum inter septemtriones et occasum solis spectans. Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria. (HB)

1916. *Carex divulsa* Stokes in WITH. subsp. *leersii* (KNEUCKER) W. KOCH

- a. BORBÁS (1889): bokros helyeken Ság-h
- b. MESTERHÁZY (ined.): tisztásokon, bokorerdőkben szórványos

1918. *Carex praecox* SCHREB.

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kaszálórétén
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben szórványosan
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyepekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1936. *Carex tomentosa* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Pet-hegy száraz gyepejében ritka

1941. *Carex caryophyllea* LATOUR.

- a. BORBÁS (1889): füves helyeken Kis Somló, Ság-h
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: száraz réteken, szőlők mezsgyéin Ság-hegy, Kissomlyó
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg adatait nem tudtuk megerősíteni
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Gyepekben, gyümölcsösökben: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1942. *Carex humilis* LEYSS.

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, sziklákon
MESTERHÁZY (ined.): Kissomlyó, kőfejtő szélén állományalkotó egy kisebb folton, Ság-hegyen a nyugati oldalon egy gödör szélén

1946. *Carex hirta* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban, degradált helyeken közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): degradált gyepekben, útszéleken gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1947. *Carex pilosa* SCOP.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló bükkösében

1951. *Carex pallescens* L.

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kaszálórétén
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg adatait nem tudtuk megerősíteni

1952. *Carex halleriana* ASSO

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kaszálórétén

1953. *Carex flacca* Schreb.

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kaszálórétén
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg adatait nem tudtuk megerősíteni

1956. *Carex sylvatica* Huds.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, bükkösben

1960. *Carex michelii* HOST

- a. BORBÁS (1889): Ság-héves helyein
DALA-JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kaszálórétén
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: füves helyeken Ság-hegy, Kissomlyó
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg adatait nem tudtuk megerősíteni
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg, Púpos-hegy száraz gyepeiben ritka

1964. *Carex hordeistichos* VILL.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Külső-hegy lábánál az egykori legelőn néhány tő

1972. *Bromus sterilis* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): kőfalak Ság-h
PILLITZ (1908): Somlyóhegyen útszéleken, kopár hegyoldalakon
CSAPODY (1974): Ság-hegy, kultúrákásosban
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, tövisesben, kaszálórétén
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, akácosokban
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, akácosban, száraz gyepekben igen gyakori, sok helyen tömeges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): akácosokban, degradált helyeken gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém. In caespitibus ad margines viarum in clivis inter septentrionales et occasum solis spectans montis Somló-hegy prope pago Doba. Montes Bakonyhegység, Hungaria. Alt. cca. 400 m. s. m. (HB)
- GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém. In declivis meridianis montis Somló supra pagum Somlővásárhely in vineto. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria. (HB)
- GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém, inter vineas in solo basaltico friabile in declivibus meridionalibus montis Somló, supra pag. Somlővásárhely. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria. (HB)

1973. *Bromus tectorum* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Ság-h
CSAPODY (1974): Ság-hegy, kultúrákásosban
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: degradált helyeken Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, akácos szegélyén jelent meg
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): kőfejtőkben, sziklákon gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- ANON (1971): Ság-hegy nyugati oldala (HS)

1974. *Bromus inermis* LEYSS.

- a. BORBÁS (1889): szőlők közt Kis Somló
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen

BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenlegi előfordulását nem sikerült bizonyítani

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): útszéleken: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1978. *Bromus erectus* HUDS.

- a. BORBÁS (1889): réteken Sághegy
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kaszálórét
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, Szt-István platón, sziklákon gyakori
KOVÁCS (1996): gyakori: meszes talajon, xeromezofil kaszálórétken, száraz gyepekben Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy nyugati lejtőjén került elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, Kissomlyó, Nemes-hegy gyepeiben ritka

1979. *Bromus secalinus* L.

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy

1981. *Bromus hordaceus* L. subsp. *hordaceus*

- a. KITAIBEL (1799): unter dem Somlyó
PILLITZ (1908): Somlyóhegyen réteken, pázsitos helyeken
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, félszáraz erdőszegélyeken, utak mentén szórványosan jelenik meg
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): réteken, mezsgyéken gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1990. *Festuca pratensis* HUDS.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön és réteken mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy mezofilabb gyepeiben fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

1992. *Festuca rubra* L.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a hegy láb mezofil gyepeiből került elő
MESTERHÁZY (ined.): Somló, kerítés szegélyében

1993. *Festuca heterophylla* LAM.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a fogadó feletti erdőrészben került elő

1998. *Festuca rupicola* HEUFF.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): Sághegy (a subsp. *saxatilis* var. *megaphylla* is)
PILLITZ (1908): Somlyóhegyen
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten, töviskesben nagy tömegben fordul elő
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppben
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérzsinen felhagyott művelt területen gyakori

KOVÁCS (1996): közönséges: száraz lejtőkön Ság-hegy, Hercseg-hegy
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben gyakori, sok helyen állományalkotó: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

1999. *Festuca valesiaca* SCHLEICH.

Lit.:

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérshízin felhagyott művelt területen
- MESTERHÁZY (ined.): Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó gyepekben

Exs.:

HORVÁTH (1986): Hercseg

Megj.: HORVÁTH (1986) *Festuca valesiaca*-ra vonatkozó herbáriumi adata *Festuca rupicola*

2000. *Festuca pseudovina* HACK. ex WIESB.

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérshízin felhagyott művelt területen állományalkotó
- BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, kétes adat
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, a tetőn erősen legeltetett gyeppolton állományalkotó

2001. *Festuca pseudodalmatica* KRAJINA

Lit.:

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, sziklákon
- MESTERHÁZY (ined.): Somló, sziklafalakon a D-i oldalon ritka

Exs.:

HORVÁTH (1970): Ság-hegy (HS)

STADLER (1978): Comit. Veszprém. In pratis supra declivum inter septemtriones et occasum solis spectans. Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria. (HB)

SZURGYI (1978): Comit. Veszprém, in herbidis circa speculam montis Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 430 m. s. m. Hungaria. (HB)

2005. *Vulpia myuros* (L.) C. C. GMEL.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Kissomlyó, bányaudvarban néhány tő

2007. *Brachypodium sylvaticum* (HUDS.) ROEM. et SCHULT.

- a. BORBÁS (1889): erdőben, bokros helyeken Ság-h
- CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, akácosokban
- BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, fogadó feletti erdőben került elő
- MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, a hopoka szélein erdőben gyakori

2008. *Brachypodium rupestre* (HOST) ROEM. et SCHULT.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Ság-h, Kis Somló
- RÉDL (1942): Somló
- CSAPODY (1974): Ság-hegy
- SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kaszálórét

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a hegy molyhos tölgyes maradványában, cserjéseinek szegélyén ritka
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): cserjések és erdők szegélyében, tisztásokon gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- ISTENES (1978): Comit. Veszprém. In clivis inter septemtrionales et occasum solstitiali montis Somló supra pagum Doba ad margines silvis locis graminosis. Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria. (HB)
 ZSÁMBÉKI (1978): Comit. Veszprém. In pratis prope specula supra cacuminem montis Somló super pagum Doba. Alt. cca. 430 m. s. m. Hungaria. (HB)

2012. *Glyceria fluitans* (L.) R. BR.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, Séd-forrás mellett néhány tő

2015. *Sclerochloa dura* (L.) P. B.

- b. KOVÁCS (1996): szórványos: útszéli taposott gyomtársulásokban Ság
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a bányaudvar taposott helyein jelenik meg
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): taposott helyeken a hegylábi területeken: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

2019. *Poa bulbosa* L.

- a. BORBÁS (1889): füves helyeken, réteken Kis Somló
 CSAPODY (1974): Ság-hegy
 b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, törmelékletőkön, száraz gyepekben, taposott helyeken gyakori
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): sziklás, köves helyeken: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy

2021. *Poa annua* L.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön, útféleken mindenütt
 b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban gyakori
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): útszéleken, taposott helyeken gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

2023. *Poa badensis* HKE.

- b. PONGRÁ CZ (1990): Somló, a D-DNY-i oldalon található erdőkben
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): PONGRÁ CZ (1990) adata feltehetően téves

2024. *Poa trivialis* L.

- a. BORBÁS (1889): mezőkön mindenütt
 b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, Séd-forrás mellett állományalkotó

2025. *Poa nemoralis* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): erdőkben, bokrok között Ság
 PILLITZ (1908): Somlyóhegyen erdőkben, bokros, csalitos hegyoldalokon nem ritka
 SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, bokorerdőben, kaszálórétéken
 b. PONGRÁ CZ (1990): Somló, a D-DNY-i oldalon található erdőkben

BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy erdeiben gyakori, de árnyas törmelék-lejtőkön is előfordul

MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): erdőkben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

2028. *Poa compressa* L.

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): utak mellett, parlag mezőkön mindenütt, de kevés
PILLITZ (1908): Somlyóhegyen köves, bokros lejtőkön
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a déli lejtő zavart sztyeppréjtén került elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): réteken gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

2031. *Poa angustifolia* L.

- a. BORBÁS (1889): réteken mindenütt
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten, bokorerdőben, kaszálóréteken
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppben
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben elterjedt
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): réteken gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

2032. *Briza media* L.

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
BORBÁS (1889): réteken mindenütt
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, mezofil szegélygyepekben fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a Somló kaszálórétjein, üdőbb erdőszegélyein szórványosan, Pet-hegy mezofil gyepeiben gyakori

2034. *Dactylis glomerata* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): réteken mindenütt
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppben
CSAPODY (1974): Ság-hegy, kaszálóréten
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten, kaszálóréteken, tövisesben nagy tömegben fordul elő
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen felhagyott művelt területen
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, mindenhol közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): réteken, sziklákon gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1970): Ság-hegy (HS)

ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)

STADLER (1978): Comit. Veszprém. In pratis supra declivum inter septemtriones et occasum solis spectans. Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria. (HB)

2035. *Dactylis polygama* HORVÁTOVSZKY

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a fogadó feletti erdőben fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, erdőkben a déli oldalon

2036. *Cynosurus cristatus* L.

- a. RÉDL (1942): Somló
- b. MESTERHÁZY (ined.): útszélen a Pet-hegyen

2037. *Melica ciliata* L.Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
RÉDL (1942): Somló
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben, sziklákon a Somlón

Exs.:

SZURGYI-ISTENES (1978): Comit. Veszprém, in ruderalis acris Somló supra pag. Doba.
Alt. cca. 350 m. s. m. Hungaria. (HB)

2038. *Melica transsilvanica* SCHURLit.:

- a. BORBÁS (1889): Ság-hegyen és Káld hegyein
BORBÁS (1897): a Sághegyen
GÁYER (1903): Ság
GÁYER (1925): Ság
PAUER (1932): Ság
CSAPODY (1974): Ság-hegy
DALA-JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppretn, tövisesben nagy tömegben fordul elő
- b. KOVÁCS (1996): ritka: száraz réteken Ság, Kissomlyó
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, sziklás talajú erdőkben (akácosban is !) ,
erdőszegélyeken gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): a Somló DNy-i kitettségű bokorerdeiben
szórványos, a Margit-kápolna mellett gyomos szegélyben is előfordul, Kissomlyó,
Hercseg gyepjeiben szórványos

Exs.:

HORVÁTH (1970): Ság-hegy (HS)
HORVÁTH (1971): Ság-hegy plató (HS)
JEANPLONG (1976): In cacumine montis Kissomlyó comit Vas (HS)
JEANPLONG (1977): in saxosis basalticis montis ad pagum Celldömölk (HS)

2040. *Melica uniflora* RETZ.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): erdőkben és bokrokban Ság-hegy
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kaszálóréten
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a terület erdeiben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg, Somló üdébb erdőkben sziklás
helyeken

Exs.:

WOLF (1978): Comit. Veszprém, in silvis declivium septentrionali-occidentalium
Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 350 m. s. m. Hungaria. (HB)

2041. *Melica nutans* L.

- a. BORBÁS (1889): K-Som
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: üde lomberdőkben Ság-hegy, Kissomlyó

2048. *Lolium perenne* L.Lit.:

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszínen keresztutakon állományalkotó
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásban, útszéleken fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): taposott helyeken gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Püpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- SZURGYI (1978): Comit. Veszprém, in herbidis circa speculam montis Somló supra pag.
Doba. Alt. cca. 430 m. s. m. Hungaria. (HB)
SZURGYI (1978): Comit. Veszprém, ad margines silvarum prope speculam montis
Somló supra pag. Alt. cca. 410 m. s. m. Hungaria. (HB)

2049. *Lolium multiflorum* LAM.

- b. MESTERHÁZY (ined.): Kissomlyón parlagon

2051. *Lolium remotum* SCHRANK

- a. BORBÁS (1889): 1882 – ben a ság-h-i mezőkön annyi, hogy a lent kellett a lenfojtó vadóc közül kiböngészni

2061. *Elymus repens* (L.) GOULD.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): mezőkön, vetésben mindenütt bőven
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, tövisesben nagy tömegben
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszín egyik fő növénye
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyakori, néhol tömeges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyakori felhagyott szántóföldeken, zavart gyepekben, mezsgyéken: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Püpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- SZURGYI (1978): Comit. Veszprém, ad margines silvarum prope speluncam montis
Somló supra pag. Doba. Alt. cca. 410 m. s. m. Hungaria. (HB)
STADLER (1978): Comit. Veszprém. In pratis supra declivum inter septemtriones et
occasum solis spectans. Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria. (HB)

2062. *Elymus hispidus* (OPIZ) MELDERISLit.:

- a. BORBÁS (1889): Ság, a var. *subglaucum* a Ságbon és a Kissomlón
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszín egyik fő növénye
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben szórványos
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló déli oldalon degradált gyepekben,
Hercseg, Kissomlyó, Nemes-hegy kőfejtői szélén

Exs.:

- GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém, in incultid declivium montis Somló supra pag.
Somlósárhely. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria. (HB)

2063. *Elymus caninus* (L.) L.

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyeppréten
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, fogadó feletti erdőben fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, felhagyott út mellett, Hercseg
útmenti akácos szegélyében

2068. *Hordeum murinum* L.Lit.:

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, útszéli gyomtársulásban fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): útszéleken, parlagok gyomtársulásaiban
gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém, inter vineas in solo basaltico friabile in declivibus meridionalibus montis Somló, supra pag. Somlővásárhely. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria. (HB)
- SZURGYI (1978): Comit. Veszprém, in herbidis sirca speculam montis Somló. Alt. cca. 430 m. s. m. Hungaria. (HB)

2070. *Hordeum hystrix* ROTH

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kaszálórét
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): SEBESTYÉN ság-hegyi közlése téves adat

2073. *Phragmites australis* (CAV.) TRIN.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg, kőfejtő szélén egy kisebb foltban, Kissomlyón egy vízesgödör szélén

2075. *Eragrostis minor* HOST

- a. BORBÁS (1889): Hercseg
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, a fogadó melletti parkolóban találtuk
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): utak mellett, sziklákon, köves-, taposott helyeken gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

2077. *Cleistogenes serotina* (L.) KENG

- a. FREH (1875): Ság hegy (BORBÁS herb.)
BORBÁS (1889): Ság dél lejtőin
GÁYER (1925): Ság
PAUER (1932): Ság
DALA-JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, bokorerdőben, kaszálórét
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppen
- b. KOVÁCS (1996): ritka: száraz gyepekben a Ság-hegy déli lejtőjén
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, adatait jelenleg nem tudtuk megerősíteni

2078. *Cynodon dactylon* (L.) PERS.

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, köves részeken
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Hercseg, Kissomlyó útszélein kisebb - nagyobb foltokban

2081. *Nardus stricta* L.

- a. SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, bokorerdőben
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): SEBESTYÉN ság-hegyi közlése téves adat

2087. *Holcus lanatus* L.

- a. CSAPODY (1974): Ság-hegy, kaszálórét

2089. *Arrhenatherum elatius* (L.) P.B. ex J. et C.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): réteken mindenütt
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfűves sztyeppréten, töviskesben nagy tömegben
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérszín egyik fő növénye
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, igen gyakori, száraz gyepektől a gyomtársulásokig mindenütt előfordul
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): réteken, útszéleken mindenütt: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- ANON (1971): Ság-hegy plató (HS)
- GALAMBOS (1976): Comit. Veszprém. Ad margines silvarum supra montem Somló super pagum Doba. Alt. cca. 300 m. s. m. Hungaria. (HB)
- STADLER (1978). Comit. Veszprém. In pratis supra declivum inter septemtriones et occasum solis spectans. Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria. (HB)
- GALAMBOS (1978): Comit. Veszprém. In latere meridiana montis Somló ad vias terrosas in rudis basalticas. Alt. cca. 350 m. s. m. (HB)

2090. *Trisetum flavescens* (L.) R. et SCH.Lit.:

- a. PILLITZ (1908): jobb réteinken szórványos: Somlyóhegy

Exs.:

- ISTENES (1978): Comit. Veszprém. In clivis inter septemtrionales et occasum solititiales montis Somló supra pagum Doba ad margines silvis in locis graminosis. Alt. cca. 400 m. s. m. Hungaria. (HB)

2092. *Avena fatua* L.

- b. MESTERHÁZY (ined.): Kissomlyó, parlagon néhány fő

2094. *Avenula pubescens* (HUDS.) DUM.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): réteken Ság-h var. glabrescens hegyi réteken Ság-h, Hercseg
CSAPODY (1974): Ság-hegy
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság-hegy mezofil gyepeiben szórványos
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Nemes-hegy gyümölcsöseiben ritka, Hercseg

Exs.:

- HORVÁTH (1986): Hercseg (HS)

2106. *Koeleria cristata* (L.) PERS.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): lejtőkön, száraz réteken Ság-h
PILLITZ (1908): Somlyóhegy
CSAPODY (1974): Ság-hegy
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, száraz lejtőssztyeppben
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben szórványosan jelenik meg
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Nemes-hegy, Somló, Kissomlyó száraz gyepeiben szórványos

Exs.:

- ANON (1971): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

2110. *Agrostis capillaris* L.Lit.:

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, szórványosan
MESTERHÁZY (ined.): Somló déli oldalának tisztásain

Exs.:

SZURGYI-ISTENES (1978): Comit. Veszprém, in ruderalis arcis Somló supra pag. Doba.
Alt. cca. 350 m. s. m. Hungaria. (HB)

2113. *Apera spica-venti* (L.) P. B.

- a. BORBÁS (1889): homokos helyeken, vetések közt mindenütt
PILLITZ (1908): Somlyóhegyen ligetekben, erdőtisztásokon és munkálatlan talajokon
RÉDL (1942): Somló
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásokban, főleg a hegyláb
közeliében gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gabonavetésekben gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

2122. *Calamagrostis epigeios* (L.) ROTH.

- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, a mezotérshínen felhagyott művelt területen állományalkotó
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): felhagyott szőlőkben tömeges: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

2124. *Phleum phleoides* (L.) KARSTEN

- a. BORBÁS (1889): füves lejtőkön Ság-h
PILLITZ (1908): a Somlyóhegyen
CSAPODY (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság - hegy, kaszálórét
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság - hegy, száraz gyepekben gyakori
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): száraz gyepekben: Kissomlyó, Somló, Hercseg

2125. *Phleum pratense* L.

- a. BORBÁS (1889): réteken Kis Somló
- b. KULCSÁR (ined.): Pet-hegy

2130. *Alopecurus pratensis* L.

- a. BORBÁS (1889): réteken mindenütt
- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): mezofil gyepekben, árkokban gyakori:
Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

HORVÁTH (1986): Hercseg

2134. *Stipa capillata* L.Lit.:

- a. BORBÁS (1889): töméntelen borítja a Ság-h nyugati tetejét és pázsitos mezőt alkot
GÁYER (1925): Ság
CSAPODY (1974): Ság-hegy
DALA-JEANPLONG (1974): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyepprért egyik legértékesebb növénye
JEANPLONG (1976): Ság-hegy, csepleszmeggyes cserjésben

- b. KOVÁCS (1996): szórványos: száraz gyepekben Ság-hegy
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben gyakori
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló sziklafalain szórványos

Exs.:

- ANON (1971): Ság-hegy (HS)
 JEANPLONG (1976): In declivibus montis ad pagum Celldömölk (HS)

2138. *Stipa pennata* L.

Lit.:

- a. BORBÁS (1889): Ság
 PILLITZ (1908): Somlyóhegy
 GAYER (1925): Ság
 GAYER (1929): Hodossy Ernőné úrnő találta a gércei Nemeshegyen, megyénkben eddig ismert egyedüli termőhelyét (Ság-hegy) a bazaltbánya elpusztította
 PAUER (1932): Ság
 JEANPLONG (1972): Nemes-hegy, szálanként
 CSAPODY (1974): Ság-hegy, igen nagy ritkaság
 DALA-JEANPLONG (1974): Ság-hegy
 SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyepprért egyik legértékesebb növénye
 b. KOVÁCS (1996): eltűnt faj: csak régi adatok a Ság-hegyről
 KOVÁCS (1997): Ság-hegy DNY-i oldalán 3-4 tő
 EREDICSNÉ (1997): Ság-hegy, lejtőfüves sztyepprért legértékesebb növénye és a bokorerdőben található meg néhány példánya
 BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, erősen visszaszorult, az egykori populáció maradványa a kráterbelső egy megmaradt platóján él

Exs.:

- ANON (1971): Ság-hegy nyugati oldal (HS)
 HORVÁTH (1972): Ság-hegy (HS)

2144. *Milium effusum* L.

- a. BORBÁS (1889): Ság
 b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, az északi lejtő sziklás erdejében fordul elő, ritka

2149. *Anthoxanthum odoratum* L.

Lit.:

- a. KITAIBEL (1799): In monte Somló
 BORBÁS (1889): réteken mindenütt
 SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, lejtőfüves sztyepprért
 b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, zavart, másodlagos gyeptől került elő
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyepekben mindenütt szórványos: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kíssomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Püpos-hegy, Pet-hegy

Exs.:

- ANON (1975): Ság-hegy nyugati oldal (HS)

2154. *Digitaria sanguinalis* (L.) SCOP.

- a. BORBÁS (1889): művelt helyeken Hercseg
 b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): egy Ság-hegyi szőlőből került elő
 MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): gyomtársulásokban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kíssomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Püpos-hegy, Pet-hegy

2155. *Digitaria ciliaris* (Retz.) KOELER

- a. BORBÁS (1889): Ság
- b. MESTERHÁZY (ined.): Kissomlyón útszélen ritka

2156/a. *Panicum miliaceum* L.

- b. MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló, Kissomlyó kukoricaföldjeiben

2161. *Echinochloa crus-galli* (L.) P. B.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, gyomtársulásból került elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): hegylábi területeken gyomtársulásokban szórványos Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

2162. *Setaria pumila* (Poir.) R et SCH.

- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, útszéli gyomtársulásokban közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): útszéli gyomtársulásokban közönséges: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

2163. *Setaria verticillata* (L.) P. B.

- a. BORBÁS (1889): Hercseg gazos helyein
- b. KOVÁCS (1996): gyakori: vetéseken, útszéleken Hercseg-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, az akácosban út menti gyomtársulásban került elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): útszélek, szőlők gyomtársulásaiban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

2164. *Setaria viridis* (L.) P. B.

- a. BORBÁS (1889): művelt helyeken, vetésben mindenütt
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, tövisesben nagy tömegben, kaszálóréten
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, útszéli gyomtársulásokban közönséges
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): útszélek, szőlők gyomtársulásaiban gyakori: Somló, Ság-hegy, Hercseg, Kissomlyó, Külső-hegy, Nemes-hegy, Púpos-hegy, Pet-hegy

2165. *Setaria* × *decipiens* (= *S. verticillata* × *viridis*) SCHIMPER

- a. BORBÁS (1889): Hercseg és Ság művelt helyein
SOÓ (1973): Ság-hegy
SEBESTYÉN (1975): Ság-hegy, kaszálóréten
- b. BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, jelenleg adatait nem tudtuk megerősíteni

2166. *Botriochloa ischaemum* (L.) KENG

- a. BORBÁS (1889): száraz hegyi lejtőkön Ság
- b. KOVÁCS (1996): szórványos: száraz lejtőkön, irtásréteken Ság-hegy
BAUER – MESTERHÁZY (2001): Ság-hegy, száraz gyepekben fordul elő
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): Somló D-i oldalának tisztásain szórványos, Külső-hegy

2170. *Arum maculatum* L.

- a. PILLITZ (1908): Somlyóhegy
RÉDL (1942): Somló
JEANPLONG (1976): Hercseg
TERPÓ (1987): Kissomlyó tövében, Magyarországon a legtöbb bogyó a termés-csoportban
- b. PONGRÁCZ (1990): Somló, bazaltperem szegélyénél kőrisfák alatt
BAUER – MESTERHÁZY (2001): a Ság hegy erdeiben szórványos
MESTERHÁZY – BAUER – KULCSÁR (ined.): üde erdőkben, akácültetvényekben gyakori

2173. *Lemna minor* L.

- b. MESTERHÁZY (ined.): Kissomlyón egy vízzel telt gödörben tömeges

5. ÖSSZEFOGLALÁS

A Kisalföld síkjából kiemelkedő bazalthegyek és dombok (Somló, Ság-hegy, Kissomlyó, Hercseg, Vásárosmiske-Gércei tufagyűrű hegyei), botanikai irodalma elég szegényes. A területen dolgozó kutatók is jobbra csak a nagyobb bazaltvulkánokkal – Somló, Ság-hegy – foglalkoztak, míg a kisebbekről csak szórvány adatok álltak rendelkezésre. A hegyek alapos florisztikai kutatása mindeddig nem történt meg, így időszerű volt ezen területek ilyen irányú célzott feltárása.

2000-2002 között a vegetációs időszak minden hónapjában rendszeresen felkerestük az említett szigethegyeket és igyekeztünk minél teljesebb képet kapni a növényzetükről. Az öt szigethegyen összesen 26 fontosabb élőhelytípust azonosítottunk a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer élőhelykategóriái alapján. Az irodalmakban közölt és az általunk talált növényfajok adatai alapján elkészítettük a területek annotált flóralistáját, melyben 811 edényes taxon szerepel. Ezek közt vannak olyan adatok melyeket az elmúlt évek kutatásai során nem tudtunk megerősíteni (*Echium maculatum*, *Anemone sylvestris*, *Lactuca quercina*, *Cleistogenes serotina* stb), de ennek ellenére megállapítható, hogy a régebben közölt adatok legnagyobb része még ma is megtalálható. Ez is mutatja, hogy bár az emberi tevékenység évszázadok óta jelen van a hegyeken (szőlőművelés, bányászat), de még napjainkban is találhatunk – bár egyre kisebb foltokban, természetes ill. természetközeli élőhelyeket, ritkább új fajokat, melyek hatékony megóvása immár valóban időszerű lenne. Jelen vizsgálatok során újonnan kimutatott taxonok legnagyobb része gyomnövény, de szép számmal kerültek elő védett és ritkább fajok is (*Polystichum aculeatum*, *Asplenium adiantum-nigrum*, *Pulsatilla grandis*, *Pisum elatius*, *Chamaenerion dodonaei*, *Polygonum graminifolium*). A szigethegyek közül a Somló és a Ság-hegy Tájvédelmi Körzet, de a többi kisebb bazaltvulkán (melyek eredeti növényzete itt-ott kevésbé degradálódott) semmilyen fokú védeltséget nem élvez. Jó lenne, ha nagyobb figyelmet kapnának a természetvédelem részéről is.

6. SUMMARY

Literature on botanics of basalt hills (Somló Hill, Ság Hill, Kissomlyó Hill, Hercseg Hill, Hills of tuffring Vásárosmedke-Gérce) rising from the plain of Kisalföld is rather poor. Researchers working in this area studied mainly the larger basalt volcanoes (Somló Hill, Ság Hill) consequently, on the smaller ones sparse data were available. Up to now, detailed floristical survey on these hills was lacking thus this kind of through exploration was opportune.

Between 2000-2002 the above mentioned hills were visited regularly-each month-during the vegetation period as we made an effort to get an overall picture on the vegetation. On the five island hills 26 habitat types were detected using the habitat categories of the National Biodiversity Monitoring System. On the basis of archive data and the flora list originated from our fieldwork, the annotated checklist of these areas was completed including 811 vascular taxa. There are data among them which could not have been confirmed during the research period of the past years (e.g. *Echium maculatum*, *Anemone sylvestris*, *Lactuca quercina*, *Cleistogenes serotina* etc.). In spite of this, most of the data published earlier proved to be still valid. It indicates that despite human activity (such as wine culture, mining), which has affected the hills for centuries, natural and natural-like habitats as well as rare novel species still exist although their areas have been shrinking continuously. It points out the urgent need of effective protection. While most of the new species observed during the present research belong to weeds, numerous protected and/or rare species (*Polystichum aculeatum*, *Asplenium adiantum-nigrum*, *Pulsatilla grandis*, *Pisum elatius*, *Chamaenerion dodonaei*, *Polygonum graminifolium*) were also found. Among these island hills, Somló Hill and Ság Hill are parts of a conservation area, while others with less degraded patches of vegetation completely lack protection. It would be essential to pay more attention to these areas from the conservational point of view.

7. KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A dolgozat elkészítéséhez nyújtott sokrétű segítségért elsőként Dr. Bartha Dénes tanár urat illeti köszönet. Továbbiakban azok segítségét szeretnénk megköszönni akik munkánk során hasznos tanácsokat adtak, segítettek a növényhatározásban ill. a dolgozatkészítés technikájában: Balogh Lajos, Böhm Éva Irén, Felföldy Lajos, Francsics Ilona, Futó János, Jeanplong József, Kenyeres Zoltán, Keszei Balázs, Király Gergely, Kovács J. Attila, Kovács Lilla, Mesterházy Attiláné, Mesterházy Ildikó, Szinetár Csaba, Takács Béla.

Külön köszönetet szeretnénk mondani a Magyar Természettudományi Múzeum Növénytárának, a Savaria Múzeumnak és a Bakonyi Természettudományi Múzeumnak herbáriumi anyaguk rendelkezésünkre bocsátásáért.

8. IRODALOM

- ÁDÁM L. – MAROSI S. (szerk.) (1975): Magyarország tájföldrajza III. A Kisalföld és a Nyugat-magyarországi peremvidék. – Akadémiai Kiadó, Budapest.
- BATIZ E. (2000): A körte (*Pyrus*) nemzetség morfológiai és növényföldrajzi feldolgozása. – *Tilia* **9**: 163-217.
- BAUER N. (2003): A *Polystichum aculeatum* (L.) Roth. előfordulása a Somlón. – *Kitaibelia* **8** (in press)
- BAUER N. – MESTERHÁZY A. (2001): A Ság-hegy flórája, vegetációja és talajzoológiai, szempontból vizsgált élőhelyeinek botanikai vizsgálata. In: SZINETÁR Cs. (szerk.): A Ság-hegy élő természeti értékeinek megőrzését szolgáló zoológiai és botanikai vizsgálatok. KAC Kutatási jelentés.
- BAUER N. – MESTERHÁZY A. (2002): A Somló hegy növényföldrajza, flórája és növényzetének jelen képe. In: BAUER N. – FUTÓ J. – KENYERES Z. – MESTERHÁZY A.: A somlói Kitaibel Tanösvény előmunkálatai. Kutatási jelentés BFNPI, Veszprém.
- BOKOR P. (1965): A kisalföldi bazaltvulkáni romok geomorfológiája. – *Földt. Ért.* **14**: 319-333.
- BORBÁS V. (1887): Vasvármegye növényföldrajza és flórája. – Vas megyei Gazdasági Egyesület Kiadása, Szombathely.
- BORBÁS V. (1890): Közép-Európa, különösen Magyarország kakukkfüveinek ismertetése. – *Math. Term. Tud. Közl.* **24**: 39-116.
- BORBÁS V. (1897): Vasvármegye növénygeográfiai viszonyai. In: BOROVSKY S. (szerk.): Magyarország vármegyéi és városai. Vas vármegye. Apollo, Budapest. pp.: 497-536.
- BORBÁS V. (1898): A fogórómfű hazai fajairól. – *Term. Füzet.* **21**: 441-472.
- BORHIDI, A. (1961): Klimadiagramme und Klimazonale Karte Ungarns – *Annales Univ. Sci. Budapestensis de Rolando Eötvös, Sect. Biol.* **4**: 21-50.
- BORHIDI A. (1967): Magyarország növénytakarójának klímazonális térképe. – Magyarország nemzeti atlasza, Budapest.
- BORHIDI A. – SÁNTA A. (1999): Vörös Könyv Magyarország növénytársulásairól – TermészetBúvár Alapítvány Kiadó, Budapest.
- BÖLÖNI J. (1999): Madárbirs fajok (*Cotoneaster* sp.) In: BARTHA D. (szerk.): Magyarország ritka fa- és cserjefajai I. *Tilia* **7**: 193-233.
- CSAPODY I. (1974): A Sághegyi Tájvédelmi Körzet ismertetése. Kézirat.
- DARNAI – DORNYAI B. – ZÁKONYI F. (1964): Somló útikalauz. Veszprém.
- EREDICSNÉ (1997): A Ság-hegy növénytani értékei – Szakdolgozat. BDF Tanító Tanszék, Szombathely.
- FACSAR G. (1981): Az Alpokalja rózsafiórájának főbb vonásai. – Alpokalja Természeti képe. Közlemények **1**. (1976-81) Szombathely. pp.: 63-65.
- FACSAR G. (1987a): Néhány sztyepp és erdősztyepp *Rosa* taxon rendszertani, chorológiai és cönológiai viszonyai az Alpokalján. – *Praeniorica* **2**: 73-80.
- FACSAR G. (1987b): Néhány kritikus *Rosa* taxon kutatása a Balaton-felvidéken és a Bakony kapcsolódó területein. – *Folia Musei Historico-Naturalis Bakonyensis*, **6**: 73-76.

- FERENCZI I. (1925): Geomorfológiai tanulmányok a Kismagyar alföld déli öblében. – Földt. Közl. **54**: 17-38.
- FEKETE G. (1964): A Bakony növénytakarója. – A Bakony természettudományi kutatásainak eredményei I. Veszprém.
- FEKETE G. – MOLNÁR ZS. – HORVÁTH F. (szerk.) (1998): Nemzeti Biodiverzitás Monitorozó Rendszer II. Magyarországi élőhelyek. – Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest.
- FREH A. (1876): Kőszeg viránya. – Kőszegi Benedek r. kisgym. Értesítője (1875/76): 3-33.
- GALAMBOS I. – ILOSVAY GY. (1980): Leendő tájvédelmi körzetünk, a Somló. – TermészetBúvár **35**(8): 343-345.
- GALAMBOS I. – KOPPÁNY T. – CSOMA ZS. (1994): Somló-hegy Tájvédelmi Körzet – Tájak Korok Múzeumok Kiskönyvtára. 497. pp.
- GAYER GY. (1908): Adatok Vasvármegye flórájához. Addiamenta ad floram comit. Vas. – Magy. Bot. Lap. **7**: 289-290.
- GAYER GY. (1913): Adatok Vasvármegye flórájához. Addiamenta ad floram comit. Vas. – Magy. Bot. Lap. **12**: 312-313.
- GAYER GY. (1925): Vasvármegye fejlődéstörténeti növényföldrajza és a praenorikumi flórasáv. Vasvármegye és Szombathely Város Kultúregyesülete és a Vasvármegyei Múzeum évkönyve **1**: 1-39.
- GAYER GY. (1929): Új adatok Vasvármegye flórájához II. – Annales Sabariensis **3**: 70-74.
- GOMBOCZ E. (1945): Diaria Itinerum Pauli Kitaibelii I-II. – Term. Tud. Múzeum, Budapest.
- GÓCZÁN L. (1971): A Marcal-medence talajföldrajza – Földrajzi tanulmányok. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- HARANGI R. (2002): Bazaltvulkánok a Kisalföldön. In: KARÁTSZON (szerk.): Magyarország földje. Magyar Könyvklub, Budapest. pp.: 328-330.
- HARANGI SZ. (2002): A medencebelseji alkálibazalt-vulkánosság. In: KARÁTSZON (szerk.): Magyarország földje. Magyar Könyvklub, Budapest. pp.: 78-81.
- HOFFMANN K. (1878): A dél Bakony bazaltkőzetei. – Föld. Int. Évk. **5**: 339-530.
- HORVÁTH E. – JEANPLONG J. (1962): Vas megye ritka és védelmet érdemlő növényei. – Savaria Múzeum Közleményei **18**: 19-42.
- JAKUCS, P. (1961): Die phytozoologischen Verhältnisse der Flaumeichen-Buschwälder Südmitteleuropas. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- JAKUCS P. (1964): Geranio (rotundifolio) – Sedetum albi Jakucs. In: SOÓ R. (1973): A magyar flóra és vegetáció rendszertani- növényföldrajzi kézikönyve V. Akadémiai kiadó, Budapest.
- JÁVORKA S. (1924-25): A magyar flóra (Flora Hungarica) – Stúdium Kiadó, Budapest.
- JEANPLONG J. – DALA J. (1974): Ság (Fajlista a Ság-hegy különböző időszakokban /tavasz, nyárelő, nyárutó/ észlelt edényes növényeiről). Kézirat.
- JEANPLONG J. (1956): Flóraelemek szerepe a flóra határok megvonásában Északnyugat-Dunántúlon. Bot. Közlem. **46**: 261-266.
- JEANPLONG J. (1972): Sárvár és környékének flórája – Honismereti Hiradó, **3**: 5-11.
- JEANPLONG J. (1976): Jelentés az „Alpokalja természeti képe” kutatási programban a II./2. „Virágos növények florisztikai, cönológiai kutatása” V61. „Természet- és környezetvédelem” c. témakörökben 1976-ban elért eredményekről. Kézirat.

- JEANPLONG J. (1983): Új adatok Északnyugat-Dunántúl flórájának ismeretéhez II. – Vasi Szemle **37**: 111-113.
- JEANPLONG J. (1991): Új adatok Északnyugat-Dunántúl flórájának ismeretéhez III. – Vasi Szemle **45**: 17-19.
- JUGOVICS L. (1916): Az Alpok K-i végződése alján és a vasvármegyei Kis-Magyar Alföldön felbukkanó bazaltok és bazalttufák. I. rész. – Földt. Int. Évi Jel. pp.: 49-73.
- JUGOVICS L. (1917): Az Alpok K-i végződése alján és a vasvármegyei Kis-Magyar Alföldön felbukkanó bazaltok és bazalttufák. II. rész. – Földt. Int. Évi Jel. pp.: 63-76.
- JUGOVICS L. (1937): A Sághegy felépítése és vulkanológiai viszonyai. – Mat. Term. Tud. Ért. **54**: 1214-1238.
- KOVÁCS J. A. (1995): Vas megye növénytársulásainak áttekintése. – Vasi Szemle **49**: 518-557.
- KOVÁCS J. A. (1996): Vas megye edényes flórájának biológiai adatbázisa. Kézirat.
- KOVÁCS J. A. – TAKÁCS B. (1995): A Balatonvidék bazaltvulkáni növényzetének sajátosságairól. – Kanitzia **3**: 51-96
- KOVÁCS J. A. – TAKÁCS B. (1997): Vas megye edényes flórájának kritikai vonatkozásai. – Kitaibelia **2**: 220-225.
- KULCSÁR L. (2000): Sárvár környékének talajai. In: SÖPTEI (szerk.): Sárvár története. Sárvár Város Önkormányzata, Sárvár. p.: 16.
- KULCSÁR L. (2001): Florisztikai adatok Sárvár környékéről – Kitaibelia **6**: 87-91.
- KULCSÁR L. – MESTERHÁZY A. (2002): A gércsei bazalttufa gyűrű növénytani értékei. – V. Aktuális flóra-és vegetációkutatás a Kárpát-medencében. pp.: 104-105.
- LENGYEL P. (1960): A sághegyi őstelep. – Celldömölk Községi Tanácsa Végrehajtó Bizottsága, Celldömölk.
- LÓCZY L. (1913): A Balaton környékének geológiai képződményei és ezeknek vidékek szerinti telepedése. – A Balaton Tudományos Tanulmányozásának Eredményei. I. kötet.
- MAROSI S. – SOMOGYI S. (szerk.) (1990): Magyarország kistájainak katasztere. – MTA Földrajztudományi Kutató Intézet, Budapest.
- MIHÁLY B. – NÉMETH I. (2000): Védett vulkáni tanúhegyeken lévő szőlők gyomflórájának vizsgálata. – 46. Növényvédelmi Tudományos Napok, Budapest.
- PALOTAI L. (1984): A Sághegy növényvilága – Szakdolgozat, BDF Növénytan Tanszék, Szombathely.
- PAUER A. (1932): Vasvármegye természeti emlékei. Csornai premontrei kanonokrend gimnáziumi értesítője, Szombathely.
- PÉCZELY GY. (1979): Éghajlatlan. – Tankönyv Kiadó, Budapest. pp.: 282-284.
- PILLITZ B. (1908-10): Veszprém vármegye növényzete. 1-2. Kötet Veszprémvármegyei Múzeum Kiadványa.
- PÓCS T. (1981): Magyarország növényföldrajzi beosztása. In: HORTOBÁGYI T. – SIMON T. (szerk.): Növényföldrajz, társulástan és ökológia. Tankönyv Kiadó, Budapest. pp.: 120-155.
- POLGÁR S. (1936): Újabb adatok a magyar flórához – Bot. Közl. **33**: 222.
- PONGRÁCZ P. (1990): A Somló természetföldrajza és növényzete – Szakdolgozat, BDF Növénytan Tanszék, Szombathely.
- RÉDL R. (1942): A Bakonyhegység és környékének flórája. Flora regionis montium Bakony. Magyar Flóraművek V. – Editio Ordinis Scholarum Piarum, Veszprém.

- SEBESTYÉN J. (1975): A Ság-hegy növényzete – Szakdolgozat, BDF, Szombathely.
- SIMON J. (1975): Sághegyi Tájvédelmi Körzet ismertetése. Kézirat.
- SIMON T. (2000): A magyarországi edényes flóra határozója. – Tankönyvkiadó, Budapest.
- SOÓ R. (1964): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve I. kötet – Akadémiai kiadó, Budapest.
- SOÓ R. (1968): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve III. kötet – Akadémiai Kiadó, Budapest.
- SOÓ R. (1970): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve IV. kötet – Akadémiai Kiadó, Budapest.
- SOÓ R. (1973): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve V. kötet – Akadémiai Kiadó, Budapest.
- STEFANOVITS P. (1963): Magyarország talajai. – Akadémiai Kiadó, Budapest.
- SZABÓ I. (1928): Régi emlékek, botanikai érdekességek és új adatok Szombathely város, Vasvármegye és Magyarország flórájához. – Vasvármegye Múzeumainak Természet-tudományos Összesített 1928. évi jelentése. pp.: 23-34.
- SZABOLCS I. (Szerk.) (1966): A genetikus üzemi talajtérképezés módszerkönyve. – OMMI, Budapest.
- SZÁDECZKY-KARDOSS, E. (1938): Geologie der Rumpfungarländischen Kleinen Tiefebene. – Sopron.
- TERPÓ A. (1981): Az Alpokalja *Arum* fajai – Alpokalja természeti Képe 1. Közlemények. Vas Megyei Múzeumok Igazgatósága, Szombathely. pp.: 55-60.
- VARRÓK K. (1953): A Ny-dunántúli teraszhomokok és bazaltok közettani vizsgálata. – MÁFI Évi Jelentése.
- VIDA, G. (1963): A new *Asplenium* (Sectio *Ceterach*) species and the problem of the origin of *Phyllitis hybrida* (MILDE) C. CHRIST. – Acta Bot. Hung. 9: 197-215.
- VITÁLIS I. (1913): A Balatonvidéki bazaltok. – A Balaton Tudományos Tanulmányozásának Eredményei. I. kötet., Budapest.
- WAISBECKER A. (1908): Újabb adatok Vasvármegye flórájához. Neue Beiträge zur Flora des Eisenburger Comitats in West-Ungarn. – Magy. Bot. Lap. 7: 54-66.